

Zenεze Fai Kpein Tɔɔzeizuυε

Sevei γε nui: Moize υε.

Sevei nii zu vai ma 6ε ungi: faiti kpein tɔɔzeizuυε.

Sevei nii γε ziegi: kona waagila unnaani puulɔlu (1 450), é zeeli kona waagila unnaani puugɔ (1 410) υɔ, aisa Yesu Kilista va zɔɔɔ.

Zenεze ɔa ga kpeteaniiti kpein tɔɔzeizuυε ma zεvei. E la kpelani nɔ ga é geeɔɔɔgi ta zooiti kpete vai wo, ta guluiti, ta suaiti, ta nuiti kpete vai. Kele toɔa nuβuseiti ta-vaiti tɔɔzei velei wosu, é ti yɔɔɔzu ɔilibai ɔɔzei velei ε.

Gaaɔwεsu mɔungi é li puugɔ maazu ɔilagi (11) zu: eteai nii de yenvuzu su, ɔa zoo ɔale é naa ná-fai ɔaaɔa? Be ɔa é ga nui? Nui losυε ɔa ga mini eteai zu? Lee vaa zu nuiti ti yɔɔɔzu ɔilibaiti ti ɔologolosu? Leeni ɔa a γε ga zaβui, nii pagai, é lo naama vai va?

Gaazaɔagi naati ka ti wosu zaαɔa. Naati ma ka Zenεze zεvei ɔilazuυε ma mɔungi gooɔaavotegi veezu, é lo ti va: zunui ta anzanui, GALA ná-kpeteaniiti saama (gaaɔwεsu mɔungi é zeeli felegɔi υɔ), ti yɔɔɔzuleve vai ta GALA (gaaɔwεsu savagɔ), Kayen ta Aβele ta-vai (gaaɔwεsu naanigɔ), Nowe ná-foloi, undaavili tona wolai ma ziegi zu (gaaɔwεsu ɔzita é li taavugɔi υɔ), woiti supu voloi nuiti ta-zangaso velei lo siegi zu (gaaɔwεsu puugɔ maazu ɔila (11)).

E zo gaaɔwεsu puugɔ maazu felegɔi (12) ma, eyεsu é li puulɔlugɔi (50) zu, ta bosu ti dεε

efevelei GALA ge vaa la ga kizogi nuɓuseiti pɔ, ta é Izelayele memewolai ma mɔungiti toli ná-botii ma: Abalaame nii é veteni ná-kidaalevei ta ná-woomenigi maavele ma, keeve sienɔpe su ga loɔɔ vago nu, nii nu a vokoɔɔ ma.

Ná-doun zunui Izaake, ta Zakɔbe, nii é ga ná-dounloin naa ɔa (gaaɔwesu 25:19--37:1 zu), é daaseigi zɔɔɔni ga: «Izelayele.» Zozefe, nii é ga Zakɔbe ná-doun zunui ta, koizeizu felegɔi ma ɔewolai, naa ɔa faiti kpein saamaɓe, toɔa é vaani ga Zakɔbe, ta ná-doin zɔiti é vee ta-veleyeɔeiti ba, ga ti li, ti zei Ezipete yooi zu.

Zeneze zeevi ɔa dee ga kalagi, é vile naa va, nii GALA ge kea. E tɔozeive ga boga ga GALA ka é eteai beta, naa ɔa é kulazu keɓema ga GALA boɔɔɓe, keɓe nii a ke ti pe ti ɔolo GALA be.

Sevi ɔa wooi ɔaabelazu ga GALA ná-minazefe gooi é boga ga: toɔa yeeye ná-nuɓuseiti ba ɔɔ. E zo tɔozeizu é li gaabelazu, GALA ka é ga sevi nii zu vaa biin golai: toɔa boɔɔ ɔulazu keɓema, é da tukpoi ɔaaleve, toɔa losu ná-nuɓuseiti tuɔɔ, é da bo ti va, toɔa é ná-nuɓuseiti ta-etea ziei ɔevele beta zu. Ma woogaavote pagɔi ɔa ga: GALA beta ɔa ba ga: nu la tɔun da, è la ná-minazefegiti da, nu ná-deveiti so, ta ná-tɔgiti.

ETEAI TA NUBUSEI TA-VAI LɔɔZEI VELEI

(1:1--11:32)

Geeɔɔɔlɔgi ta zooi beta vai

¹ Tɔozeizu mɔunpa GALA ge geeɔɔɔlɔgi ta zooi betaeni. ² Kevele ɔila ge la ɔeni zooi va, sunakai ɔeni

de. Kpidii vεeni zie wolai ɢa. GALA Zenvui ɢeni leβeteβesu ziei ɢa.

³ GALA ge ɢeni ma: «Wozakalagi ɢula.» Wozakalagi ma ge ɢula. ⁴ GALA ge kaani ga wozakalagi vage. GALA ge wozakalagi ta kpidii yeegaaɢwεeni. ⁵ GALA ge wozakalagi laasei pεeni ga foloi, ε kpidii laasei pεε ga kuai. Kpidii vεeni, geelaalao: naa ɢeni ga folo mɔungi.

⁶ GALA ge ɢeni ma: «Zɔɢɔzu ɢε zieiti ba, ε zieiti zeeɢaaɢwε ta zieiti.» ⁷ GALA ge zɔɢɔzu ɢεeni zieiti ba, niiti ti bu βelei, ta niiti ti maazu βelei. Naa ɢεeni ɢana nɔ. ⁸ GALA ge zɔɢɔzuvε laasei pεeni ga geegɢɔgi. Kpidii vεeni, geelaalao: naa ɢeni ga foloi velesiei.

⁹ GALA ge ɢeni ma: «Zieiti ti geegɢɔgi wu, naati ti ɢaale ba ada ɢila, ada vɔɔi ɢula keɓema.» Naa ɢεeni ɢana nɔ. ¹⁰ GALA ge ma vɔɔi laasei pεeni ga zoi. Zieiti ti ɢaalai ba, ε naati daasei pεε ga kpolodeiti. GALA ge kaani ga naa vage. ¹¹ Naa βolu GALA ge ɢeni ma: «Zoi pɔnɔba aniiti kula, eɢεvelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɢε ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɢε ga ma zuwui.» Naa ɢεeni ɢana nɔ. ¹² Zoi pɔnɔba aniiti kulani, eɢεvelei ti-ma ziiti ti la: tufai nii ma waai su a ɢε ga ma zuwui, ta gwaa wuluiti, niiti ti-ma waai ti zu ta ɢε ga ma zuwui. GALA ge kaani ga naa vage. ¹³ Kpidii vεeni, geelaalao: naa ɢeni ga foloi zavasiei.

¹⁴ GALA ge ɢeni ma: «Wozakalagiti ti ɢε geezuvε geei ɢaavε, ti foloi ta kuai yeegaaɢwε. Naati ti ɢε ga poogiti, ε lo siegiti ba, ta foloiti, ta konagiti, ¹⁵ ti ɢε ga wozakalagiti geei ɢaavε, ti eteai zuɢala.» Naa ɢεeni ɢana nɔ. ¹⁶ GALA ge wozakala gola felegɔiti

kpɛtɛni, ma wola gelei da zeɪ foloi unda, ma go gelei da zeɪ kuai unda. E somideɣaiti balaa kpɛtɛni. ¹⁷ GALA ge ti zeɪni geei ɣaave ga ti da eteai zuɣala, ¹⁸ ti zeɪ foloi ta kuai unda, ti wozakalagi ta kpidii yeeɣaagwɛ. GALA ge kaani ga naa vage. ¹⁹ Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi naanisiei.

²⁰ GALA ge ɣeni ma: «Ziɛ wu ani vuluiti ti wola mɔin ziei ti bu, wɔniiti ti da ɣove geezuve, zoi maazu.» ²¹ GALA ge kpolode wu zua wolaiti kpɛtɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta zenvu anii ma ziiti kpɛin, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, niiti ti levetevesu ziei ti bu. E wɔniiti kpɛtɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage. ²² GALA ge tuya looni ti ve, e ɣe ma: «À buɣu, wo mɔin, wo kpolodeiti buulaave, wɔniiti ti mɔin eteai zu.» ²³ Kpidii vɛɛni, geelaalao: naa ɣeni ga foloi ɔɔlusiei.

²⁴ GALA ge ɣeni ma: «Zoi fuluaniiti kula, eɣevelei ti-ma ziiti ti la: toganiiti, ta kpokpo ganiiti, ta dɔɔ zuaiti, eɣevelei ti ɣilagilagi ti-ma ziiti ti la.» Naa ɣɛni ɣana nɔ. ²⁵ GALA ge dɔɔ zuaiti kpɛtɛni, eɣevelei ti-ma ziiti ti la, toganiiti eɣevelei ti-ma ziiti ti la, ta kpokpo ganiiti pe, eɣevelei ti-ma ziiti ti la. GALA ge kaani ga naa vage.

²⁶ GALA ge ɣeni ma: «Ade nubusei beɛ ga ade-maaniinigi, e ɣe ga de-vaagulabai, e zeɪ kaleiti unda, ta wɔniiti, ta toganiiti, ta eteai pe, ta aniiti kpɛin ti ɔɔkposu zoi ma.»

²⁷ GALA ge nubusei beɛtɛni ga tɔ ɔɔɣi maaniinigi, e kpɛtɛni ga GALA maaniinigi. E zunui ta anzanui beɛtɛni.

²⁸ GALA ge tuya looni ti ve, e ɣe ti ma: «À buɣu, wo mɔin, wo eteai laave, wo maagolo. A zeɪ kaleiti

unda, ta wɔniiti, ta suai kpein é yenvuzu zooi ɔa.»
 29 GALA ge ɔeni ma: «Wɛɛ, tufai nii ma waai su
 a ɔe ga ma zuwui, zooi ɔa ná pe, gè naa vea wo
 ve, ta gului nii ma waai su a ɔe ga ma zuwui, naa
 ɔa ɔe ga wo-laamianigi. 30 Gè tufa undui vea ga
 daamianigi zou ɔa zuaiti pe be, ta wɔniiti, ta nii
 kpein é bokposu zooi ma, nii nɔpe zenvu viilei su.»
 Naa ɔeni ɔana nɔ. 31 GALA ge kaani ga nii kpein
 é kpetɛai, ti wola vage. Kpidii vɛeni, geelaalao: naa
 ɔeni ga foloi ɔzitasiei.

2

1 Pele ɔana geeɔɔɔgi beɛ vai beni la ta zooi, ta
 ti zu aniiti kpein. 2 Foloi ɔfelasiei, GALA kpegai
 ma ga ná-botii ɔaabela, é looɔoni ná-botii pe ba, nii
 é keeni. 3 GALA ge tuya looni foloi ɔfelasiei ve, é
 make ɔɔɔ ve, tɔɔzei naama voloi é looɔoni, é lo ná-
 botii pe ba, aniiti kpete vai zu é keeni.

Eteai ta nubusei ti beɛ velei yɔɔɔzuleɛ vai

4 Geeɔɔɔgi ta zooi ti-ɔɔzeigi ɔa é ga nii, siɛgi zu ti
 beɛni la.

Siɛgi zu Gɔɔɔɔ GALAGI zooi ta geeɔɔɔgi beɛni la,
 5 dɔɔɔ ɔila kpalaa ge la ɔeni de eteai zu, tufa ɔila
 kpalaa ge la ɔeni de vɔnɔni, mazɔɔɔ Gɔɔɔɔ GALAGI
 la ɔeni de tona vuuni zooi ma, nu la ɔeni de ná
 negelein, é va da boti ɔe zooi ma. 6 Keɛ bumugi ɔeni
 wuzegezu, é da zooi ma yebe. 7 Gɔɔɔɔ GALAGI zooi
 ma vɔɔi zegeni, é kpete ga zunui, é zenvu viilei vu
 sokpayeɔeiti su, zunui ɔe ga zenvu su anii.

8 Naa volu Gɔɔɔɔ GALAGI kpelei leveni Eden yooi
 zu, folo ɔulazu velei. E zunui vileni su, nii é kpetɛai.

⁹ E gului ma zii kpein pɔnɔni zooi ɔa, ti vɛtega maanɛai, ti-ma waaiti nɛai. Zenvu wului ɔeni loni kpelei zaamavɛ, naa vɛɛ gului va, nii ɛ faa vagoi ta faa ɲai yɔɔɔzudwɛɛ pelei lɛɛzu.

¹⁰ Zie wolai ɔeni ɔulazu Eden yooi zu, ɛ da vu kpelei ma. Kulaai ma nɔ va, gaadwɛɛni su ga ma beke naanigɔ. ¹¹ Ma mɔungi laaseigi ɔeni ga Pison, naa ɔa kakudakugai Gavila yooi nɔ pɛ su. Zanugi ɔa da ɔa zooi naa zu, ¹² zanugi nii pagai. Nu ɔa da gulu mana maku nɛɛnɛgi balaa ɔa nɔ, daa ga bedeliwume, ta kɔtu zɔngɔ baagi, daa ga wɔnikese. ¹³ Felesiei laaseigi ɔeni ga Giyon, naa ɔa kakudakugai Kuse yooi nɔ pɛ su. ¹⁴ Savasiei laaseigi ɔeni ga Tigele, naa ɔa ɛ yeizu Asuul laai zu folo ɔulazu velei. Zie wolai naanisiei ɔa ɛ ga Ufelate.

¹⁵ Gɔɔɔɔ GALAGI zunui zɛɛeni, ɛ pile Eden kpelei zu, ga ɛ tii ɔɛ nɔ, ta ɛ make. ¹⁶ E devei nii veeni zunui ya, ɛ ɔɛ ma: «Da zoo ɛ guluiti kpein ma waaiti ta mi, niiti ti kpelei zu, ¹⁷ keɛɛ nii ɛ faa vagoi ta faa ɲai yɔɔɔzudwɛɛ pelei lɛɛzu, mina naama waai ta mi, mazɔɔɔ voloi da naa ta miina la, da za.»

¹⁸ Gɔɔɔɔ GALAGI ɔeni ma: «É la vɔni ga zunui ɔila ko ye de. Nɔ kpɔba nu vago bɛtezu bɛ.» ¹⁹ Gɔɔɔɔ GALAGI dɔɔɔ zuaiti ta wɔniiti kɛtɛni ga pɔɔi. E vaani ga tiye zunui vɔ, ɛ pɛte, velei a ti-laaseigiti pɛɛ la, naa ɔa a ke ti kpein ti daaseigi zɔɔɔ, nii zunui a pɛɛ ti va. ²⁰ Zunui daaseigiti pɛɛni toganii pɛ ba, ta wɔniiti, ta dɔɔɔ zuaiti kpein. Keɛ zunui la ɔeni kpɔba nu vago zɔɔɔni. ²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI ɲiimeni wolai lɔɔni zunui ɔaazu, ɛ ɲi. E kaka ɔaegi gila seɛeni, ɛ ma zuai laaɔulu pogi zu. ²² Gɔɔɔɔ GALAGI

anzanui βετηνι ga naama gaka gaege, nii é segeni, é kula zunui gakai zu, é vaani la zunui va.

²³ Zunui gēni ma:

«Niizu nii gā é ga kaei, nii é ga mà gaei,

kpusei nii é ga kpusei.

Daaseigi gā vee ga anzanui,

mazoboo kulave zunui zu.»

²⁴ Naa gā é ba, zunui gā zεge keεge ta dee va, é fili anzai va, ti gē ga kpuse gila. ²⁵ Zunui ta anzai ti felego ti gabei gēni de, keε ti la gēni unfesu bofo gaazu.

3

Nui loo vai kotoi zu

¹ Kaalii gelegelega gēni de, é leve dooo zuaiti kpein ba, niiti Goofo GALAGI ti βετηνι. E gēni anzanui ma: «GALA ge boge nei ga gite, ga wo mina guluiti kpein ma waai mi, niiti ti kpelei zu?»

² Anzanui kaalii woogaaυoteni, é gē ma: «Gá zoo gi kpelei zu wuluiti ma waai mi. ³ Keε nii é ga gului é loni kpelei zaamave, naa ma waai, GALA ge gēni ma: «A mina ta mi, wo mina voofo ba, naa gā a ke wo mina za.» »

⁴ Kaalii gēni anzanui ma: «Wo la zaa jεgelein!
⁵ Keε GALA ge kwεε ga foloi nape wo ta miizu la, wo-gaazuυeti ta zεge ma, wa gē ege GALA, wa faa vagoi ta faa joi yoofozuεε.»

⁶ Anzanui kaani ga gului naa ma waaiti pεte ga maanευε, ta page ga nu mi, fizoge ga é kelegelegi ve nu ya. E ma waai ta gfulani, é mi. Naa volu é ta veeni sinigi ya, nii é gēni koba, naa balaa ge miini.

⁷ Ti felego ti-gaazuυeti ti zεgeni ma. Ti kwεeni ga

ti ɟabei ve. Ti koolegfoole gului ma laaiti dagfani, ti gili boɟo ma.

⁸ Kpoko leileigi, ti Gooɟo GALAGI lugi menini, é da ziezie kpelei zu. Zunui ta anzai ti loɟuni poun Gooɟo GALAGI va kpele zu wuluiti saama. ⁹ Gooɟo GALAGI zunui lolini, é ɟe ma: «Mini ɟa è ná?»

¹⁰ E gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Gè è-lugi menige kpelei zu. Dùave, mazolo kabei ve, naa ɟa é kea gè loɟua.» ¹¹ Gooɟo GALAGI ɟeni ma: «Be ɟa keai è ma, è ɟabei ve? E gulu waai naa ta mia baa, nii gè ɟeni è ma, mina ta mi?»

¹² Zunui gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Anzanui nii è fea zèa, ga gi eteai zie vooa, naa ɟa é gulu waai vea zèa, gè ta mi.»

¹³ Gooɟo GALAGI ɟeni anzanui ma: «Leeni vaa zu è naa ɟeai?» E gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Kaalii ɟa é yàava, gè gulu waai ta mi.»

¹⁴ Gooɟo GALAGI ɟeni kaalii ma:
«Tei è naa ɟea, gè è ɟotoa,
toganiiti kpein ta dobo zuaiti saama.
Da da bokpo è-ɟogi ma,
è da poloi mi, è-zii ma voloi pe su.

¹⁵ Nà kpaai lo wo yooɟo zu wa anzanui,
naa ɟa ɟe mavofodai ta donoi ti zooɟo zu.
Nonoi ɟa doongi maawana,
doon da kooɟo libiligi maawana.»

¹⁶ E ɟeni anzanui ma:
«Nà ta la da-boloi ma, kogi a ɟena è ma,
da boloi pe, da va dointi solo.
E yiima vai ɟa è meen è-zinigi vo pelei,
toɟa zeì è unda.»

¹⁷ E ɟeni zunui ma:

«Tei è woiloga è-anzai wooi ma,
 è gulu waai mi, nii gè gɛni è mina mi,
 zoi gɔto è maavele ma.
 Keni è zuvikei gɔla, è ɔɔɔ pɛ,
 é va lefa è-laamianigi zɔɔɔ, è-zii ma voloi pɛ su.
 18 Toɔa gɔingiti pɔnɔ è laalɔɔma.
 Da zoi gɔ lufaiti miizu.
 19 Da è-laamianigi zɔɔɔ,
 keke keni fɔɔɔi gɔla è-lovalave,
 eyesu è gale ma zoi wu,
 ve è zɛgɛni ná.
 Mazɔɔɔ è bɛtɛve ga pɔɔɔi,
 ɔa gale ma pɔɔɔi zu.»

20 Adama anzai laasei pɛeni ga Eve,* mazɔɔɔ toɔa
 é gɛni ga nu vuluiti kpein ti-lee. 21 Gɔɔɔɔ GALAGI
 sua gɔɔɔi bɛteni ga seɛei Adama ta anzai ve, é too ti
 gɔba.

22 Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Petɛ, zunui gɛa ege
 ade taɔila, faa vagɔi ta faa nɔi yɔɔɔzuguwee fai zu.
 Ade pele leve tuɔɔ niina, é mina yeemaale, é va
 zɛnvu wului ma waai gɔla, a va mi, a va ye vulua
 gɔɔɔɔ.» 23 Gɔɔɔɔ GALAGI zunui gɔlani Eden kpelei
 va, ga é ɔa zoi woli, ve kulaai ná. 24 E Adama bɛai
 ma, geezuɔeelaite ti-laaseigi ga seeluɔein, é naati
 toni Eden kpelei zu folo gɔlazu velei, ta boɔa zɔkpɔi
 nii abui ba, é ɔa lati, ti ɔa zɛnvu wului ma velei
 make.

4

Kayenni ta Aɔele ta-vai

* 3:20 Eve: daaseigi nii ti maabuɔaai va ta «zɛnvu.»

1 Zunui anzai Ewe laani volu, naa kogi zege, é solɔɔ ga Kayen, é ɣeni ma: «Gè zunu zɔɔɔga ga Ɔɔɔɔ GALAGI ná-kpɔbai maavele.» 2 Naa volu, é degei Aɔele zɔɔɔni. Aɔele ɣeni ga baala make nui, Kayen ɣe ga tii ɣee nui. 3 Yeeɣeɣalai ta laawu, Kayen vaani ga zooi va lɔnɔgi tanigaa, é ke ga vebɛanii Ɔɔɔɔ GALAGI ve. 4 Aɔele balaagi vaani ga ná-baala kpulugi ma yiɔo mɔungi tanigaa, é ti-ma zuai vasuɔeti kula ga zalaɣai. Ɔɔɔɔ GALAGI yeezeini Aɔele ta ná-veɛanii wu ga pagɔ. 5 Kele é la ɣeni yeezeini Kayen ta ná-veɛanii wu. Kayen wola yiiɣaawanani, gaazuɣili.

6 Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «Lee vaa zu è yiiɣaawanaai, è ɣaazuɣili? 7 Gaaɣalage ga ni da faa vagɔi ɣeena, da ɣaazuve wuzege, kele ni da faa ɲoi ɣeena, kotoi ɣa laani da-velelave. Ziima vai ɣa ɣe ga é zeì è unda, kele dɔun, vɔni ma.»

8 Kayen bɔeni degei Aɔele vɔ, tei ti ɣeni dɔɔɔi zu, Kayen valani Aɔele va, é paa. 9 Naa voluma, Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Kayen ma: «È-legei Aɔele ɣa mini?» E gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Gè la kwɛɛ. Nà ɣa gè ga dègei make nui baa?» 10 Naa ɣeni ma: «Lee ɣa è keai? E-legei ma ɲamai bain gooi ɣa zeelizu mà, é zege zooi ma. 11 Niizu è ɣotove zooi ɣa, nii é laalaoga, é è-legei ma ɲamai bɔle, è paai. 12 Siɛgi zu è boti ɣeezu la zooi ma, é la mɔ ná-kulanuma vea è ya. Da ɣe ga pela nu, è da levetevɛ eteai zu.»

13 Kayen ɣeni Ɔɔɔɔ GALAGI ma: «Nà-faa ɲoi ma bakɔi wola wuiɔe ga gè va zie bu. 14 Wele, da kpɛezu za tii ɣee yooi ma, gè maagooza, gè lɔɔɣu è va. Nà ɣe ga pela nu, gè da levetevɛ eteai zu. Ni nu a kàana, toɣa pàa.»

15 Gooḡḡ GALAGI ḡeni ma: «Ba-o! Ni nui ta a Kayen vaana, Kayen nənəi voto ka ḡula naama nui ma, ná zeizu ḡe ləfela.» Gooḡḡ GALAGI poogi veeeni Kayen va ga nu nəpe ka kaana, é mina paa. 16 Naa volu, Kayen maagʒoozani Gooḡḡ GALAGI va, é li, é ze i Nəde yooi zu, Eden folo ḡulazu velei.

Kayen mavofodai

17 Kayen anzai laani volu, naa kogi zeḡe, é Geenəke zəbə. E taai loni, é ná-doun zunui laaseigi vee ba. 18 Geenəke Iilade zəbəni, Iilade Meḡuyayele zəbə, Meḡuyayele Metusayele zəbə, Metusayele Leeməke zəbə.

19 Leeməke anza felegə zeini. Gilagi laaseigi ḡeni ga Ada, zəi laaseigi ḡe ga Sila. 20 Ada Yaḡale zəbəni. Tə ḡa é ga naati ti-məməwolai, niiti ti zeini seḡe ḡotaiti bu, ti da toganiiti make. 21 Deḡei laaseigi ḡeni ga Yuḡale. Tə ḡa é ga naati kpein ti-məməwolai, niiti ti kənigi ḡeinsu, ti da koolei ve. 22 Sila ḡalaagi Tuḡale-Kayen zəbəni, naa ḡa é ḡeni ga kəlu ḡəigi ta kəlu aniiti kpein gain nui. Tuḡale-Kayen deḡe anzanui ḡeni ga Naama.

23 Leeməke ḡeni anzaiti ma:
«Ada ta Sila, à woilo ḡəoi ma,
Leeməke anzaiti, à woilo ga pagə ḡəoi ma.
Gè zunui vaani maaawana vai zu,
ta zunu lounḡoi nə-palai vaa zu.

24 Potokulai a ḡena Kayen ma, ná zeizu ḡe ləfela,
Leeməke nənəi zeizu ḡa ḡe ga puuləfela (70).»

Sete zəbə fai

25 Adama anzai laani volu mənə, naa kogi zeḡe, é doun zunu zəbə, é daasei pee ga Sete, mazəbə é ḡe

ma: «GALA ge doun zunu gili fea zèa Aðele votogi zu, nii Kayen paani.»

²⁶ Sete doun zunu zoloni balaa, é daasei pee ga Enose. Názuve gja ti tazeini la ga Goofo GALAGI valia.

5

E zo Adama mavofodai ma,

é li Nowe noni vo

(1 Dolo Sevei 1:1-4)

¹ Adama mavofodai ma zvei gja. Siegi zu GALA ge nui beteni la, é kpeteni ga GALA baagfulabai. ² E zunui beteni ta anzanui, é tuya looni ti ve, é ti-laasei pee ga nufusei, ti bete voloi na.

³ Adama ná-konagi gjai ma ga ungila puusavago (130), é doun zunu zoloni, nii é gjeni ga baagfulabai, ta maaniinigi, é daasei peeni ga Sete. ⁴ Sete zolboga volumna, Adama kona undasava (800) gili keeni. E doun zunui ta doun anzanui tagiligaa zoloni.

⁵ Adama zii ma voloi kpein ge gjeni ga kona untaavuugo puusavago (930), naa volu é zaani.

⁶ Sete ná-konagi gjai ma ga ungila doolugo (105), é Enose zoloni. ⁷ Enose zolboga volumna, Sete kona undasava kona dafela (807) gili keeni. E doun zunui ta doun anzanui tagiligaa zoloni. ⁸ Sete zii ma voloi kpein ge gjeni ga kona untaavuugo puugo maazu felego (912), naa volu é zaani.

⁹ Enose ná-konagi gjai ma ga puutaavuugo (90), é Keenan zoloni. ¹⁰ Keenan zolboga volumna, Enose kona undasava puugo maazu lolugo (815) gili keeni. E doun zunui ta doun anzanui tagiligaa zoloni. ¹¹ Enose zii ma voloi kpein ge gjeni ga kona untaavuugo kona doolugo (905), naa volu é zaani.

¹² Keenan ná-konagi ɣɛai ma ga puulɔfela (70), é Maɣalaleyɛle zɔbɔni. ¹³ Maɣalaleyɛle zɔbɔga vɔluma, Keenan kona undɔsava puunaanigɔ (840) ɣili kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔbɔni. ¹⁴ Keenan zii ma voloi kpein ge ɣɛni ga kona untaavuugɔ kona puugɔ (910), naa vɔlu é zaani.

¹⁵ Maɣalaleyɛle ná-konagi ɣɛai ma ga puulɔzita maazu lɔɔlugɔ (65), é Yeeɛde zɔbɔni. ¹⁶ Yeeɛde zɔbɔga vɔluma, Maɣalaleyɛle kona undɔsava pu-usavagɔ (830) ɣili kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔbɔni. ¹⁷ Maɣalaleyɛle zii ma voloi kpein ge ɣɛni ga kona undɔsava untaavuu maazu lɔɔlugɔ (895), naa vɔlu é zaani.

¹⁸ Yeeɛde ná-konagi ɣɛai ma ga ungila puulɔzita maazu felegɔ (162), é Ğeenɔke zɔbɔni. ¹⁹ Ğeenɔke zɔbɔga vɔluma, Yeeɛde kona undɔsava (800) ɣili kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔbɔni. ²⁰ Yeeɛde zii ma voloi kpein ge ɣɛni ga kona untaavuugɔ puulɔzita maazu felegɔ (962), naa vɔlu é zaani.

²¹ Ğeenɔke ná-konagi ɣɛai ma ga puulɔzita maazu felegɔ (62), é Matuzalɛme zɔbɔni. ²² Matuzalɛme zɔbɔga vɔluma, Ğeenɔke kona unsavagɔ (300) ɣili kɛɛni. E doun zunui ta doun anzanui taɣiligaa zɔbɔni. ²³ Ğeenɔke zii ma voloi kpein ge ɣɛni ga kona unsavagɔ puulɔzita maazu lɔɔlugɔ (365). ²⁴ Ğeenɔke ziɛni ga GALA ziimai, é la ɣɛni yɛni ná, tɔzei GALA ge seɣeni.

²⁵ Matuzalɛme ná-konagi ɣɛai ma ga ungila puulɔsava maazu lɔfela (187), é Leemeke zɔbɔni.

²⁶ Leemeke zɔbɔga vɔluma, Matuzalɛme kona

undafela puulsava maazu felego (782) gili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taqiligaa zoloni. ²⁷ Matuzalame zii ma voloi kpein ge feni ga untaavuugo puulozita maazu taavuugo (969), naa volu e zaani.

²⁸ Leemeke na-konagi feni ma ga ungila puulsava maazu felego (182), e doun zunui gila zoloni. ²⁹ E daasei penei ga Nowe.* E feni ma: «Nii ga ade gaanene ada-wotiiti ta ada-boliti kpein faa zu, e zolosu zoi va, nii Gogo GALAGI foovoi.» ³⁰ Nowe zolaga voluma, Leemeke kona undolugo puutaavuu maazu lolugo (595) gili keeni. E doun zunui ta doun anzanui taqiligaa zoloni. ³¹ Leemeke zii ma voloi kpein ge feni ga kona undafela puulafela maazu lafela (777), naa volu e zaani.

³² Nowe na-konagi feni ma ga undolugo (500), e Seme ta Same ta Zafeni zoloni.

6

Nuiti main vai

¹ Siegi zu nuiti ti tozeini la ga mainda zoi ga, ti doun anzanuiti zoloni, ² GALA doun zunuiti ti kaani ga nuiti ti-loun anzanuiti page, ti tanigaani segeni, ti ti fe ga ti-anzaiti, naati saama, niiti ti yimazefeni ga tiye. ³ Nazu ga Gogo GALAGI feni ma la: «Na-zenvui la yega nubusei zu go, mazoloo nui ga ga saa ani no, sii ma voloi ga fe ga kona ungila puufelego (120) no.» ⁴ Kooza nuiti ti feni eteai zu naama ziegiti su. Uele no gana e feni la, GALA doun zunuiti pilega voluma nuiti ti-loun

* **5:29** Nowe: daaseigi nii ti maabuagai va ta «gaanenei.»

anzanuiti polu. Naati ti dointi səlōni ti vε, naama nu wolaiti ka ti-lōgō ɟulani wəlōwəlōi zu.

⁵ Ɔōgō GALAGI kaani ga nuḅuseiti ta-vaa ɲoi wola wəlōni zooi ɟa, ti-yiimave ma ɟisiēiti ti ɟeni losu nō faa ɲoi va folo-o-folo. ⁶ Ɔōgō GALAGI yiiɟologoloni nuḅusei βete vai zu, é pile zooi ɟa, gola ɟaazuɟilini. ⁷ E ɟeni ma: «Nà nuḅusei ma zuwu ɟaalevezu zooi ɟa, nui nii gè kpeteai, naa vεε toganiiti ba, ta kpokpo ganiiti, ta wōniiti, mazəlō ziiɟologologε ga leeni vaa zu gè ti βeteai.» ⁸ Kele Nowe zaalai zəlōni Ɔōgō GALAGI ɟaazu.

Nowe ná-fai

⁹ Nowe mavofodai vεε. Nowe ɟeni ga telebo nu ta sōle nu ná-siēgi zu nuḅuseiti saama. Nowe ɟeni ziezū ga GALA ziimai. ¹⁰ Nowe doun zunu savagō zəlōni: Seme, ta Same, naa vεε Zafete va.

¹¹ Eteai ɟologoloni GALA gaazu, daave ga toomai. ¹² GALA ge eteai vεteni, é ka ga é ɟologologa, mazəlō nuḅuseiti kpein ti zie velei ɟologoloni eteai zu.

¹³ GALA ge ɟeni Nowe ma: «Gè devea ga gè kpeteanii kpein sii ɟaabela, mazəlō nuiti ti eteai laavega ga toomai. Naa ɟa é ba, nà ti undaavilisu zooi ɟa. ¹⁴ Keingi βete ga gulu vagōi. Da teveleve su ga pele goiti, è managi zie koozuvε ta poluvε. ¹⁵ Wele velei ɟa ke la: keingi zakpai ɟa ɟε ga meteε ungila puulōlugō (150), kogi ɟε ga meteε vuufelegō maazu lōlugō (25), ta gaalōgai ɟε ga meteε puugō maazu lōlugō (15). ¹⁶ Da fiile zosuvε ɟε ba maazuvε kavagi wu, é ɟaku ma, nii tiegōi a ɟε ga meteε valisaamai liegōi. Da daave ɟula kakamave. Da sangasoi lo suve, ma velei ɟε bōgō maazu ga savagō.

17 Ǹun nà, nà vaazu ga zieve golai zooi ɔa, ga é fuluaniiti kpein koloɔolo, niiti kpein ti zooi ɔa, ti undaa ɔa vili. 18 Kele nà nà-minazefegi ɔezu de yɔɔzu, da le keingi zu, da-o, è-loun zunuiti-yo, é veè è-anzai ta è-loun anzaiti ba. 19 Da suai ma zii velefelegi le keingi zu balaa, ga è ti-ma vului make ɔoba. Da ke ga ma zine ɔila ta ma zaa ɔila. 20 Ma zine ta ma zaa, ma zii ɔilagilagi ɔa va è vɔ be, wɔniiti su, toganiiti balaa su, ta aniiti kpein ti ɔokposu zooi ma, ga ti pe ti yenvui make. 21 Da daamianigiti kpein seɔe, è make ɔoba, naa ɔa a ke é ɔe ga daamianigi è ve ta tiya balaa be.» 22 Naa ɔa Nowe keeni. E naati kpein keeni, nii GALA ge ma levei veeni zea.

7

Nowe le vai keingi zu ta zieve golai vaa vai

1 ɔoɔɔ GALAGI ɔeni Nowe ma: «Le keingi zu, da-o, da-veleyeɔei-yo, mazɔɔò gè è vetegɔ ga telebo nu niima yeeɔɔɔalai zu nubuseiti saama. 2 Suai niiti ti padegai, da ma zii ɔilagilagi zefɔe, ma zine ɔfela, ta ma zaa ɔfela, kele suai niiti ti ɔɔɔai, da naama zii ɔe ga ma zine ta ma zaa nɔ. 3 Wɔniiti balaa, da ma zii ɔilagilagi zefɔe, ma zine ɔfela, ta ma zaa ɔfela, naa ɔa a ke è ti-ma zuwui make eteai zu ná pe. 4 Mazɔɔò é yega ga folo ɔfela, gè tonai vu eteai zu, folo vuunaanigɔ (40) ta kpidi vuunaanigɔ (40) laawu, fuluaniiti kpein gè ti ɔetɔai, gè ti-ma zuwu ɔaaleve zooi ɔa.» 5 Nowe naa kpein keeni, nii ɔoɔɔ GALAGI ma levei veeni zea.

6 Nowe kona undɔzita (600) zɔɔɔni niina, siɔgi zu zieve golai vaani la eteai zu. 7 Nowe leeni keingi zu

ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti, ga ti gizo zieve golai ma. ⁸ Suai niiti saama, ti padegai, ta niiti ti gɔzɔai, naa vɛɛ wɔniiti kpein ba, ta suai niiti kpein ti ɔokposu zoi ma, ⁹ ti kpein ti zeelini Nowe ma keingi vɔ be ga felefelegi, ma zine gila ta ma zaa gila, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. ¹⁰ Folo lofela voluma, zieve golai etei maaɔɔleni.

¹¹ Nowe zii ma gona undɔzitai (600), ma alu felesiei, ma volo puugo maazu lofelasiei (17) ma, naama voloi zoi wu de wolaiti ma deungiti kpein daaleveni, ta geegɔlɔgi ma vɛlelaveti balaa daalaoni. ¹² Tonai tɔzeini ga vua etei zu, eyesu folo vuunaanigo (40) ta kpidi vuunaanigo (40). ¹³ Naama voloi ɔɔɔi nɔ ga Noweni ti leeni la keingi zu, tɔun be, Seme ve, Same ve, ta Zafete, e ɔo anzai va ta ná-doun anza savagɔiti, ¹⁴ naa vɛɛ dɔɔo zuai ma zii kpein ba, ta toganiiti, ta aniiti kpein ti ɔokposu zoi ma, e ɔo wɔniiti kpein ba, ta kove ganiiti kpein. ¹⁵ Anii vului ma ziiti kpein, ma zine ma zaa, ti vaani ga felefelegi Nowe vɔ be, ga ti le keingi zu. ¹⁶ Ti gilagilagi leeni ma zine ma zaa, ti ma ziiti kevelei, egevelei GALA ge ma levei veeni la Nowe ya. Naa volu Gɔoɔo GALAGI daagfuluni ma.

¹⁷ Zieve golai yeni leezu, e ke ga folo vuunaanigo (40) etei zu. Ziei veni, e keingi wuzegɛ zoi maazu. ¹⁸ Ziei veni, e wola le su etei zu. Keingi gɛni ziezɔ ziei ga. ¹⁹ Ziei gɛni leezu su nɔ, eyesu e gize gaagɔozagiti pe maaɔɔle geegɔlɔgi wu etei zu ná pe. ²⁰ Ziei leeni gizeiti maazu ga metele lofela gɛgala, ti pe maalɔɔfuni. ²¹ Nii kpein e gɛni ga fuluanii etei zu, ti pe ti zaani, wɔniiti, toganiiti, dɔɔo

zuaiti, nii kpein é ɣeni bokposu, ta nuɓusei kpein. ²² Nii kpein é ɣeni yenvuzu zou vɔɔi ma, naa pe ge zaani. ²³ GALA ge fuluanii kpein suwuɗaaleveni zoi ɗa: nuɓusei ta suaiti, naa veε kpokpo ganiiti ta wɔniiti ba. Nowe nɔ ɗa é yeni ná, ta niiti ti ɣeni ba keingi zu.

²⁴ Zievgi yeni eteai zu eyesu folo ungila folo vuulɔɔlugɔ (150).

8

Nowe ɗula vai keingi zu

¹ GALA ge ɗizeni Nowe zu, ta dɔɔɔ zuaiti pe, ta toganiiti ti ɣeni ba keingi zu. GALA ge filɛi leveni eteai zu, zievgi tɔzeini ga maa da yei. ² Zoi wu ɗeungiti ta geɗɔɔgi ma velelaveti daaɗuluni, tonai teve. ³ Ziei maa ɣeni yeizu vaa, é da zeɗe zoi ma, maalini folo ungila folo vuulɔɔlugɔ (150) laawu. ⁴ Alu dɔfelasiɛi ma volo puugɔ maazu lafelasiɛi (17) ma, keingi loni gizei ma, nii daaseigi ga Alalate. ⁵ Ziei ɣeni ba maa da yei, eyesu alugi vuusiɛi. Naama alugi ma volo mɔngi, gizeiti tɔngiti ti ɗulani keɛma.

⁶ Folo vuunaanigɔ (40) levgai ma, Nowe feneteɛi laalaoni, nii é kpeteni keingi va. ⁷ E kalawɔnii vileni, naa ɗula, é da li, é da ɗaagale ma, ná zeizu ɗe mɔinmɔin. E ná maabɔunni, eyesu ziei vɔ zoi ɗa. ⁸ Naa volu é poopogi balaa vile, ga é pete, ni ziei maayeida zoi ɗa. ⁹ Keɛ poopogi la ɣeni zeizu zɔɔni, é ɗaleni ma pɔ be keingi zu, mazɔɔ ziei ɣeni zoi ma ná pe. Nowe yeeɗulani, é so, é te bɔɗɔ ma keingi zu. ¹⁰ E folo lafela ɗiligaa maabɔunni mɔnɔ, naa volu é yeebeni poopogi va,

é gfula keingi zu. ¹¹ Kpɔkɔmavɛ, poopogi gfuleni ma, é va pɔ bɛ. Pɛtɛ, wolive wului gfulaagi gila ge gfuleni dakulugi ga. Nowe kwɛɛni naazu ga ziei maalɔida gfuleni de niina zoi ga. ¹² E folo lɔfela gfuligaa maaɔɔunni mɔnɔ, naa volu é poopogi vilɛni. Kɛɛ naa la mɔ gfuleni gfuleni ma volu pɔ bɛ.

¹³ Nowe zii ma gfula undɔzita maazu gfulagi (601) ma alu mɔungi ma volo mɔungi, ziei vɔɔni zoi ga. Nowe keingi lakulugi zegeni da. E wɛɛni, é ka ga zoi gfulavɛ vɔɔni niina. ¹⁴ Alugi velesiei ma volo vuufelegɔ maazu lɔfelasiei (27) ma, zoi vɔɔni niina kpaankpaan.

¹⁵ GALA ge bɔɛni Nowe vɔ, é gfulɛ ma: ¹⁶ «Gula keingi zu, wa è-anzai, wa è-loun zunuiti, ta è-loun anzaiti. ¹⁷ Fuluani ma zii kpein kula, niiti ti è gfula: wɔniiti, suaiti, ta kpokpo ganiiti, ti vaza eteai zu, ti buɔɔ, ti mɔin ná.» ¹⁸ Nowe gfulani keingi zu, ta ná-doun zunuiti, ta anzai, ta ná-doun anzaiti. ¹⁹ Suai ma zii gfulagilagi kpein ge gfulani keingi zu, ani niiti ti bɔkposu, wɔniiti ta nii kpein é vulua eteai zu.

²⁰ Nowe zalaɔa gfulazuvɛ bɛtɛni Gɔɔɔɔ GALAGI vɛ. E ta zegeni suaiti su, niiti ti ɲadegai, ta wɔniiti su, niiti ti ɲadegai, é ti gfulɛ ga gala zalaɔai, zalaɔa gfulazuvɛ. ²¹ Gɔɔɔɔ GALAGI zalaɔai naama maku nɛɛnɛgi mɛnigai ma, é boni yiimavɛ, é gfulɛ ma: «Gè la mɔ eteai gfula nui maavele ma, anɛɛ balaa nui yiimavɛ ma gfulasiei togɛ faa ɲɔi va, é lɔɔzei ma loungo ziei zu ma. Gè la mɔ fuluani kpein koloɔɔloga, eɔɔvɛlei gè kɛai la.

²² Ni nɔ eteai ga de ná,
anii vaza fai ta teve vai,
diegi ta kɔɔɔɔɔ,

fogoi ta samai,
foloi ta kpidii,
naati ti la bega ηεγελειν.»

9

GALA ná-minazegegi Nowe ve

¹ GALA ge tuya looni Nowe ve ta ná-doun zunuiti, é ɣeni ti ma: «À buɣu, wo moin, wo eteai laave. ² Fuluaniiiti kpein ta lua wo va, ti zasu da bali, é zo suaiti ma ti eteai zu, é li wóniiti pɔ, ta kpokpo ganiiti, ta kaleiti: ti pe feeve wo ya. ³ Gè fuluaniiiti kpein fea wo ve ga daamianigi. Egfevelei gè tufa letai veai la wo ve, gè ti pe fea wo ve ɣana. ⁴ Anee naa ve, à mina suai mi, ma jamai va ye su, naa ɣa é ga zenvui. ⁵ A sugwee balaa ga wo-ma jamai ɣa é ga wo-yenvui, ná maagaazaɣabo. Ná maagaazaɣabo naa ma, nii nɔpe a nu jamai vu, é ɣeni ga suai, baa é ɣeni ga nui. Ná nui ɣilagilagi ɣaazaɣa keeɣeloin ma jamai ma.

⁶ Zoi a nu nama vu,
to balaa nu ɣili ka ma jamai vu,
mazobɔ GALA ge nui beteve
ga maaniinigi ɣevele.

⁷ Woun wa, à buɣu, wo moin eteai zu.»

⁸ GALA ge bɔeni Nowe vɔ ta ná-doun zunuiti, é ɣe ti ma: ⁹ «Wele, gè minazegea wo ve, wa wovofodai, ¹⁰ naa ve nii kpein ba é vulua wo ɣoba, wóniiti, toganiiti, ta dɔbɔ zuaiti, wa niiti kpein wo ɣulaai keingi zu vɔɔma, ti vaazu yenvuzu eteai zu. ¹¹ Gè minazegea wo ve ga: fuluanii pe undaa la mɔ viliga ga zieve golai, zieve gola la mɔ ɣea ná, é va eteai ɣologolo.»

¹² GALA ge ɣeni ma mɔnɔ: «Nii ɣa é ga minazefegi ma ɔoogi eyesu ɣɔ, gè keezu ade yɔɣɔzu, nà-o, wa-o, ta anii kpein ti yenvuzu wo ɣoba. ¹³ Gè nà-kpazamanamanagi zeida tonabiingi zu, toɣa ɣe ga minazefegi ma ɔoogi gi yɔɣɔzu gá eteai. ¹⁴ Siɛgi zu gè tonabiingiti gaalɛzu ba la, é zele zooi maazu, kpazamanamanagi a ɣulana kelema tonabiingi zu, ¹⁵ nà ɣize nà-minazefegi zu, é ade yɔɣɔzu, nà-o, wa-o, ta nii kpein é vulua. Ziei la mɔ vega, é va fuluanii kpein koloɣolo. ¹⁶ Kpazamanamanagi ɣa ɣe tonabiingi zu, nà welena ba, nà ɣize ɣɔoɣɔ minazefegi zu, nii é gi yɔɣɔzu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.» ¹⁷ GALA ge ɣeni Nowe ma mɔnɔ: «Naa ɣa é ga minazefegi ma ɔoogi, nii gè kea gi yɔɣɔzu gá fuluaniiti kpein ti eteai zu.»

Nowe ná-doun zunu savagɔiti ta-vai

¹⁸ Nowe ná-doun zunuiti ti ɣulani keingi zu, ti ɣeni ga niiti: Seme, Same, ta Zafete. Kanaan keeɣe ɣeni ga Same. ¹⁹ Naati ka ti ga Nowe ná-doun zunu savagɔiti, ti-mavofodai ɣa é eteai laavegai.

²⁰ Nowe ɣeni ga tii ɣee nu mɔungi, nii é leezen belei leveni. ²¹ E ma lɔi bɔleni, naa so, é la ga ɣabei ná-seɣe ɣotai wu. ²² Same, nii é ga Kanaan keeɣe, naa keeɣe ɣabei ɣaani, é liini eteave, é bo dieni felegɔ ma. ²³ Seme ta Zafete ti tookɔba wolai zegeni, ti pɛe ɣɔma, ti zie ga volu vele, ti pɛe ti-ɣee ma, kabei lɔɔɣu. Tei ti voluavega ɣeni de, ti la ɣeni ti-ɣee ɣabei ɣaani neɣelein.

²⁴ Siɛgi zu Nowe wuunni da, é ɣula ná-dɔɔzodai zu, é naa menini, nii ná-doun zunu ɣaabelagi keeni la, ²⁵ é zeɔa é ɣe ma: «Kanaan ɣotove! Toɣa ɣe ga keeɣeleaiti ta-luɔiti tɔnɔ ma luɔi!» ²⁶ Naa volu é

ḡeni ma: «Mamagi ḡa Ḡooḡḡ GALAGI υε, Σεme ná-GALAGI, Kanaan ḡa ḡε ga Σεme ná-duoi! ²⁷ GALA ge Zafete zeizuve maawoolo, é zei Σεme ná-seḡe ḡotaiti bu, Kanaan ḡa ḡε ga ná-duoi!»

²⁸ Ziεve golai voluma, Nowe keeni ga kona unsavago puuloolugo (350). ²⁹ Nowe zii ma voloi kpein ge ḡeni ga kona untaavuugo puuloolugo (950), naa volu é zaani.

10

Ziiti taaiei velei (1 Dolo Sevei 1:5-23)

¹ Ziεve golai leβega voluma, Nowe ná-doun zunuiti, Σεme, Same ta Zafete, ti dointi solooni. Ti-mavofodaiti daaseigiti ti ḡeni ga:

² Zafete mavofodaiti ti ḡeni ga: Gomeel, Magoge, Madayi, Yavan, Tubale, Meesεke, ta Tilase.

³ Gomeel mavofodaiti ti ḡeni ga: Asekeenaze, Lifate, ta Togaalema. ⁴ Yavan mavofodaiti ti ḡeni ga: Elisa, Taalesise, Kitime, ta Dodanime. ⁵ Ti-mavofodaiti kaa, ti zeini zie zaama yooiti su, ta zielave yooiti. Ti vazage zooiti su, eḡevelei ta-velyegēiti, ta ti-laawooiti ta ti-ma ziiti ti la.

⁶ Same mavofodaiti ti ḡeni ga: Kuse, Miselayime, Pute, ta Kanaan. ⁷ Kuse mavofodaiti ti ḡeni ga: Seba, Gavila, Sabeta, Layema, ta Sabeteeka. Layema mavofodaiti ti ḡeni ga: Saḡa ta Dedan.

⁸ Kuse Nimelode zolooni, naa ḡa é ḡeeni ga zebesu nu wola mounḡi zooi ḡa. ⁹ E ḡeni ga doso wola Ḡooḡḡ GALAGI ḡaazu, naa ḡa é ba, a ḡa wo da ga: «Doso wolai Ḡooḡḡ GALAGI ḡaazu, eḡe Nimelode.»

¹⁰ Ná-masadai ma laa wola mounḡiti ti ḡeni ga

Baβeleni ta Eleke, naa vee Akade va, ta Kalenee, niiti ti Sineyaal yooi zu. ¹¹ Naama yooi voluma, Nimelode liini Asiili yooi zu, e Ninive laa wolai lo, ta Leḡḡote-Iil, ta Kala, ¹² naa vee Leesen va, nii e Ninive ta taa wolai Kala ti yḡḡzuve.

¹³ Miselayime mavofodaiti ti ḡeni ga: Lude nuiti, Aname nuiti, Leḡaḡe nuiti, Nafetu nuiti, ¹⁴ Pateluse nuiti, Kaselu nuiti, ta Kafetḡal nuiti. (Kaselu nui naati ka Filiseti nuiti kulaai ti zu).

¹⁵ Kanaan ná-doun zunu mḡungi e sḡḡni, naa ḡa e ḡeni ga Sidḡn, naa volu gelei ḡe ga Ḣete. ¹⁶ Kanaan mavofodaiti ti ḡeni ga: Yeeḡuse nuiti, Amḡal nuiti, Giilegase nuiti, ¹⁷ Ḣeeve nuiti, Aaleke nuiti, Sine nuiti, ¹⁸ Aalevade nuiti, Semaal nuiti, ta Ḣamate nuiti. Naa voluma Kanaan nuiti ta-veleyeḡeiti ti vazani. ¹⁹ Kanaan nuiti ta-you ḡwḡgi liini eyesu Sidḡn, Geelaal letema vele, eyesu e zeeli Gaza, ta Sḡḡme vele, e vee Ḣḡmḡal vele va, e li Adema ta Seḡḡyime, eyesu e gaabela Leesa yooi ma. ²⁰ Same mavofodaiti kana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

²¹ Seme doun zunuiti ḡalaa sḡḡni, toḡa e ḡeni ga Eḡeel lointi kpein ti-memewolai, Zafete nḡnḡ lii. ²² Seme mavofodaiti ti ḡeni ga: Elame, Asuul, Aalepakesade, Lude, ta Alame. ²³ Alame mavofodaiti ti ḡeni ga: Use, Ḣule, Geeteel, ta Mase. ²⁴ Aalepakesade Seela zḡḡni, ta Seela Eḡeel zḡḡni. ²⁵ Eḡeel zunu loun felegḡ zḡḡni: Gilagi laaseigi ḡeni ga Peelḡe, tḡzei ná-siegi zu ḡa zoi ḡa nuḡuseiti zeeḡaaḡwḡeni la, ta keeḡeloin laaseigi ḡeni ga Yḡketan. ²⁶ Yḡketan mavofodaiti ti

ḡeni ga: Alemɔdade, Seeleefe, Ḡasaalemavete, Yeela,
 27 Ḡadɔlame, Uzale, Dikela, 28 Wɔbale, Aḡimayele,
 Saḡa, 29 Wɔfiil, Ḡavila, ta Yɔḡaḡe. Niima nuiti pɛ
 ti ḡeni ga Yɔketan mavofodaiti. 30 Ti zeini Meesa
 ta Sefaal ḡize yooi yɔḡɔzu, nii é folo ḡulazu velei.
 31 Seime mavofodaiti kana, eḡevelei ta-veleyeḡeiti ti
 la, ta ti-laawooiti, ta ti-ma ziiti ta-yooiti su.

32 Nowe ná-doun zunuiti ta-veleyeḡeiti keveleiti
 kana, eḡevelei ti-mavofodaiti ti la, ti-ma ziiti
 saama. Tiya ḡa ziiti kpein kulaai ti zu, ti vazagai
 eteai zu zieve golai leḡega voluma.

11

Nubusei ḡaka fai Baḡele

1 Eteai pɛ ge ḡeni zii woo ḡilagi wosu, ti ḡeni bɔɛzu
 ga woo ḡilagi. 2 Ti zegeni ga folo ḡulazu velei, ti
 neḡe wola ḡila kaani Sineyaal yooi zu, miná ḡa ti
 zeini ná. 3 Ti ḡeni bɔḡɔ ma: «Ade li, ade bilikiiti doḡa,
 ade ti ḡala abui zu.» Bilikii ḡeni ti ve ga peḡe lo kɔtui,
 ti ḡa sei ga managi. 4 Ti ḡeni bɔḡɔ ma mɔnɔ: «Ade li,
 de taai ta lo bɔḡɔ ve, ta peḡe ḡaaḡoozagi nii nɔungi a
 zei geei va. Ade bɔḡɔ lɔḡɔ ḡula, naa ḡa a ke ade mina
 vaza zooi ḡa ná pɛ.»

5 Ḡooḡɔ GALAGI yeini taai vetesu ta peḡe
 ḡaaḡoozagi, nii nuiti ti ḡeni tosu. 6 Ḡooḡɔ GALAGI
 ḡeni ma: «Weḡe, ta ga zii ḡilagi nɔ, woo ḡilagi nɔ ḡa
 é ti-la. Ni ta tɔzeina ḡani, ani nɔpɛ ge la mɔ pele
 besaga ti luḡɔ naa ḡee vai zu, nii a ḡe ti ḡisu. 7 Ade
 yei, de li, de ti-laawooi zupu, naa ḡa a ke, ti mina
 bɔḡɔ laawooiti meni.»

8 Ḡooḡɔ GALAGI ti zuvazani, ti maaḡooza ná va, ti
 li eteai zu ná pɛ. Ti looḡoni taai lo fai va. 9 Naa ḡa é

keai taai naa laasei peai ga Babel,* mazoloo miná ga Goofo GALAGI eteai kpein gooi zupuai ná. Ná ga Goofo GALAGI ti zuvazani ná, ti li eteai zu ná kpein.

*Meme wolaiti daaseigiti é zo Seme ma,
é zeeli Abalame ma
(1 Dolo Seve 1:24-27)*

¹⁰ Seme mavofodai gaa: Zieve golai levegai ma, é ge ga kona felego, Seme ná-konagi geni ga ungila (100), é Aalepakesade zoloni. ¹¹ Aalepakesade zoloo ga voluma, Seme kona undoolugo (500) gili keeni. E down zunui ta down anzanui tagiligaa zoloni.

¹² Aalepakesade ná-konagi geai ma ga puusavago maazu lolugo (35), é Seela zoloni. ¹³ Seela zoloo ga voluma, Aalepakesade kona unnaanigo kona savago (403) gili keeni. E down zunui ta down anzanui tagiligaa zoloni.

¹⁴ Seela ná-konagi geai ma ga puusavago (30), é Ebeel zoloni. ¹⁵ Ebeel zoloo ga voluma, Seela kona unnaanigo kona savago (403) gili keeni. E down zunui ta down anzanui tagiligaa zoloni.

¹⁶ Ebeel ná-konagi geai ma ga puusavago maazu naanigo (34), é Peelege zoloni. ¹⁷ Peelege zoloo ga voluma, Ebeel kona unnaanigo puusavago (430) gili keeni. E down zunui ta down anzanui tagiligaa zoloni.

¹⁸ Peelege ná-konagi geai ma ga puusavago (30), é Leyu zoloni. ¹⁹ Leyu zoloo ga voluma, Peelege kona unfelego kona taavuugo (209) gili keeni. E down zunui ta down anzanui tagiligaa zoloni.

* **11:9** Babel: daaseigi nii ti maabuɔaai va ta «faazupui.»

²⁰ Leyu ná-konagi g̃eai ma ga puusavagō maazu felegō (32), é Seluge zólōga voluma, Leyu kona unfelegō kona dōfela (207) g̃ili k̃eni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zólōni.

²² Seluge ná-konagi g̃eai ma ga puusavagō (30), é Naḡḡol zólōni. ²³ Naḡḡol zólōga voluma, Seluge kona unfelegō (200) g̃ili k̃eni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zólōni.

²⁴ Naḡḡol ná-konagi g̃eai ma ga puufelegō maazu taavuugō (29), é Teela zólōni. ²⁵ Teela zólōga voluma, Naḡḡol kona unḡila puugō maazu taavuugō (119) g̃ili k̃eni. E doun zunui ta doun anzanui taḡiligaa zólōni.

²⁶ Teela ná-konagi g̃eai ma ga puulōfela (70), é Aḡalamenti sólōni ta Naḡḡol ta Ḡalan.

²⁷ Teela mavofodai ḡaa: Teela Aḡalamenti sólōni ta Naḡḡol, ta Ḡalan. Ḡalan Lōte zólōni. ²⁸ Ḡalan zaani k̃eēḡe Teela luḡḡ, sólō zōoi zu, ve ná ga Uul, Kaledēe yōoi zu. ²⁹ Aḡalame ta Naḡḡol ti anzaiti seini. Aḡalame anzai laaseigi ḡeni ga Salayi. Naḡḡol anzai laaseigi ḡe ga Mileka. Mileka ta Yisekani ti-ḡeē ḡeni ga Ḡalan. ³⁰ Salayi maaloni, doun la ḡeni be ḡeḡeḡein.

³¹ Teela ná-doun zunui Aḡalame zēḡeni, ta ná-doun loin Lōte, Ḡalan ná-doun zunui, ta Salayi, ná-doin Aḡalame anzai. Ti ḡulani vōōma Uul va Kaledēe yōoi zu, ti li Kanaan yōoi zu vele. Ti zeelini Ḡalan, ti zei ná.

³² Teela zii ma voloi k̃pein ge ḡeni ga kona unfelegō kona dōlugō (205), naa volu Teela zaani Ḡalan.

ABALAME NĀ-FAI

12

(12:1--25:18)

Aḅalame loli fai

¹ Gooḡo GALAGI ḡeni Aḅalame ma: «Zegḡe da-yooi zu, da-wolodai zu, è ḡula è-ḡee velei wu, li zooi naa zu, ve ḡè ná leezu ga ḡe.

² Nà vaazu zii wola ḡulazu è zu, nà tuya loo è ve, ḡè è-laaseigi wḅḅḅ. Nà tuya loo zḅiti be ga è maavele.

³ Nà tuya loo naati be, niiti ta tuya loo è ve, nà naati foovo, niiti ta è voovo, etea velayegḡei kpein ka tuyai zḅḅḅ è maavele ma.»

⁴ Aḅalame liini, eḡvelei Gooḡo GALAGI boni ma la, Lḅte vileni polu. Aḅalame ná-konagi ḡeni ga puulḅfela maazu ḅḅlugḅ (75), siegi zu è ḡulani la ḡalan taai va. ⁵ Aḅalame anzai Salayi zegḡeni ta Lḅte, nii é ḡeni ga deḡe loin, é veē zeaḡḅligiti kpein ba, ta botiḡḡe nuiti, é ti zḅḅḅni ḡalan. Ti wuzegḡeni, ti li Kanaan yooi zu. Ti zeeliai ma Kanaan yooi zu, ⁶ Aḅalame ná zubizeni, eyesu é li adave ná laaseigi ga Sikeme, eyesu é zeeli Mḅlee, sene gului vḅ be. Kanaan nuiti ka ti ḡeni naama yooi zu názu.

⁷ Gooḡo GALAGI ḡulani keḡema Aḅalame ve, é ḡe ma: «Nà zooi nii veezu è-mavofodai ya.» Aḅalame zalaḡa ḡulazuve ḅeteni ná Gooḡo GALAGI ve, nii é ḡulani be keḡema. ⁸ Naa volu, é zegḡeni ná, é li ga gize yooi zu velei, Beetele folo ḡulazu velei. E ná-seḡe ḡotai loni Beetele folo liizu velei ti yḅḡzuve ta Ayi, nii é folo ḡulazu velei. E zalaḡa ḡulazuve ḅeteni ná Gooḡo GALAGI ve, é wooḡula Gooḡo GALAGI ma. ⁹ Aḅalame ḡeni liizu ḅekpe ga lekpeḡave nu yeezazu velei.

Abalame yeeḡḡfala go ḡḡ vai
Ezipete yooi zu

¹⁰ Pului looni zooi zu, Abalame yeini Ezipete ga é lago zeí ná, mazɔɔɔ pului wola wɔɔɔni zooi zu. ¹¹ Siḡi zu é ḡḡni vaazu maaḡḡḡazu la Ezipete va, é ḡḡni anzai Salayi ma: «Wɛɛ, ḡḡ kwɛɛ ḡa ga anzanui nii pagai. ¹² Siḡi zu Ezipete nuiti ti é ḡaazu la, ta ḡḡ ma: «Anzai ve!» Ta pàa, ti è ye vulua. ¹³ Da ḡḡ ti ma mu, ḡa ga bàazeelai, naa ḡa a ke ti sò ga pagò è maavele ma, zènvui ye zèa è-zaalai zu.»

¹⁴ Siḡi zu Abalame zeelini la Ezipete yooi zu, Ezipete nuiti ti kaani ga anzai wola vaḡḡ. ¹⁵ Falaḡɔn ná-nu wolaiti ti kaai ma, ti maamuseni Falaḡɔn ḡaazu. Ti liini ga anzanui masagi ná-pelei wu. ¹⁶ E Abalame zoni ga pagò anzanui maavele ma. Abalame togani goiti ta togani wolaiti sɔɔɔni, naa veɛ soovalegiti ba, ta botiḡḡ zunuiti ta botiḡḡ anzanuiti, ta soovale saaiti ta nɔmɛiti.

¹⁷ Keɛ ḡɔḡḡ GALAGI maanḡḡ vaa wolaiti peeni Falaḡɔn ta ná-peleyeḡḡi va, Salayi maavele ma, nii é ga Abalame anzai. ¹⁸ Falaḡɔn zeɛba é Abalame loli, é ḡḡ ma: «Leeni ḡa è keai ga ze? Lee vaa zu è la boni mà ga è-anzai ve? ¹⁹ Lee vaa zu è ḡḡai mà: «Bàazeelai ve?» Naa ḡa é keai ḡḡ seḡḡai ga ànza. E-anzai ḡa niina, seḡḡena, è li!»

²⁰ Falaḡɔn devei veeni ná-nuiti zea ga ti ze ná, é li, ta anzai, é veɛ naati kpein ba, ti ḡḡni ga nɔnɔ.

13

Abalame ḡale ma vai
Kanaan yooi zu

¹ A6alame zegeni Ezipete yooi zu, é le volu Kanaan yooi zu, lekpeɔmave nu yeezazuve, toun be-o, anzai ve-o, ta niiti kpein ti gɛni ga nɔnɔ. Lɔte gɛni ba. ² A6alame wola βeteni, toganiiti su, ta walii, ta zanugi.

³ E yeni læezu βekpe, é zo lekpeɔmave nu yeezazuve yooi zu, eyesu é li Beetele, ve ná-sege gɔtai gɛni ná mounpa, Beetele ta Ayi ti yɔɔɔzuve, ⁴ ve é zalaɔa gɔlazuve loni ná mounpa. Miná ɔa A6alame woogɔlani ná, Gɔɔɔ GALAGI ma.

*A6alame ta dege loin Lɔte
ti vali fai ma*

⁵ Lɔte, nii é gɛni A6alame maazaasu, baalagiti ti gɛni zea balaa, naa veɛ boliiti ba, ta nikiiti, ta sege gɔtaiti, ⁶ zooi la gɛni kula gea ti va, ga ti va zeɪ ada ɔila, mazɔɔ ti-yeaɔɔligiti ti wola mɔinni gola, ti la βena zoo ti va zeɪ ada ɔila. ⁷ Naa volu balaa, Kanaan nuiti ta Feeleeze nuiti ti gɛni zeini ma yooi zu naama ziegi zu. Kpɔei leveni A6alame ná-togani make nuiti zɔɔɔzu ta Lɔte ná-togani make nuiti.

⁸ A6alame gɛni Lɔte ma: «Nà è maanɛɛɛzu, maagaali mina ge de yɔɔɔzu da de, ɔaa nà-togani make nuiti ta ɔɔnɔiti zɔɔɔzu. Mazɔɔ da ga keɛgeɔlonti. ⁹ Zooi kpein ka è ɔakala. De ɔaagweɛna ma mu, ni da liina ga nu ɔɔvezu velei, nà li ga nu yeezazu velei, ni da liina ga nu yeezazu velei, nà li ga nu ɔɔvezu velei.»

¹⁰ Lɔte ɔaazuwuzegeni, é wele, é Zuluden neme wolai ɔa, nii zεβea gɛni de negelein. Gɔɔɔ GALAGI geɛzu é va Sɔɔɔme ta Gɔmɔɔl ɔolɔɔlo, ná gɛni ege Gɔɔɔ GALAGI ná-kpelei, eyesu é zeeli Sɔwaal, kulaai ga Ezipete yooi gevele. ¹¹ Lɔte yiimazegeni

ga Zuluden ma neme wolai kpein, é liini ga folo gfulazu velei. Uele gana ti felego ti gaaɔwɛeni ma la.
¹² Aɔalame zeini Kanaan yooi zu, Lote ze neme zu laaiti su, é ná-sege ɔotaiti toni Sɔdome letema velei.
¹³ Sɔdome nuiti ti wola zuɔuni, ti geni ga kotoba nu wolaiti Gooɔ GALAGI laalɔɔma.

Gooɔ GALAGI ná-minazefegi

Aɔalame ve

¹⁴ Gooɔ GALAGI ɔeni Aɔalame uo, Lote zefea voluma polu, é ge ma: «Adave è ná loni, gaazuwuzefge, è wele, nu gɔvezu velei ta nu yeezazu velei, folo gfulazu velei ta folo liizu velei. ¹⁵ Mazɔɔ, zooi nii kpein è petesu, ná vaazu feezu è ve, wa è-mavofodai, eyesu ɔo. ¹⁶ Ná è-mavofodai ge egɛ zooi ma vufiligi, nii nu la zooga é va gaalu, egɛ pelegi nu la zooga la é va zooi ma vufiligi gfaalu. ¹⁷ Wuzefena ve, è zooi zubize, è zie sakpai ta kogi ma, mazɔɔ ná vaazu feezu è ve.»

¹⁸ Aɔalame ná-sege ɔotaiti segeni, é li, é ze Mamelee ná-sene guluiti bu, Geebelon ɔobave. E zalaɔa gfulazuve loni ná Gooɔ GALAGI ve.

14

Aɔalame Lote unmao fai

¹ Naama zifgi zu, Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyoke, ta Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛel, ta Goyime masagi Tideyale, ² yeeta naati ti kooi veeni Sɔdome masagi Beela va ta Gɔmɔɔl masagi Biilesa, ta Adema masagi Sineyaɔe, ta Seɔoyime masagi Seemeyebɛel, ta Beela masagi (taai naa laa ga ga balaa Sɔwaal). ³ Naati kpein ti gfaalɛni ba Sidime neme wolai zu, nii maaɔoɔlegai

za ga Kpolodε Wanai. ⁴ Kona puugɔ maazu felegɔ (12) laawu, ti gɔloa gɛni de Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl vɛ, kɛɛ kona puugɔ maazu zavaɛi (13) ma, ti ɔakani.

⁵ Kona puugɔ maazu naanisiɛi (14) ma, Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl ta masagiti ti gɛni polu, ti vaani, ti zobɔ sɔɔɔ Leefa mavofodaiti ma Asetelɔte-Kaalenayime, ta Zuze mavofodaiti ti Game, ta Eme mavofodaiti ti Savee-Kiliyatayime, ⁶ ta Gɔɔl nuiti ti ta-gizeiti su Seyiil, eyɛsu ɛ zeeli Palan sene guluiti pɔ bɛ, nii ɛ tevebai gɔbavɛ. ⁷ Naa vɔlu, ti galeni ma, ti li En-Misepate, nii ɛ ga Kadɛse, ti zobɔ sɔɔɔni Amaleke nuiti ma, ta-yooi nɔ pɛ su, ɛ vɛɛ Amɔɔl nuiti ba, ti gɛni zeini Gasason-Tamaal.

⁸ Nɔzuve ga Sɔɔɔme masagi, ta Gɔmɔɔl masagi, ta Adema masagi, ta Sebɔyime masagi, ta Beela masagi nii ɛ ga Sɔwaal, naati ti kɔɔi gɛvele ɔɛɛni la ti laalɔgɔma Sidime nɛmɛ wolai zu. ⁹ Elame masagi Kedɔɔl-Lawɔmɛɛl, ta Gɔyime masagi Tideyale, ta Sineyaal masagi Amelafele, ta Elazaal masagi Aliyɔke, ti gɛni ga masa naanigɔ, dɔɔlugɔi laalɔgɔma. ¹⁰ Mana zegei wola mɔɔnni Sidime nɛmɛi zu, Sɔɔɔme masagi ta Gɔmɔɔl vele geleiti ti gɛni velazu, ti da li, ti da loo zegei naati su. Mɔtaiti ti velani, ti li gizei ma. ¹¹ Niiti ti zobogi zɔɔɔni, naati ka ti Sɔɔɔme ta Gɔmɔɔl naavoloiti kpein segeɛni, ta daamiani makɛgaiti, naa vɔlu ti li. ¹² Ti Aɔalame dege loin Lɔte ta kɔligiti soni, ti li ga tiye, mazɔɔɔ Lɔte gɛni zeini Sɔɔɔme.

¹³ Pela nu gɔla ge vaani, ɛ daazeeli Eɔulu nui Aɔalame ma, nii ɛ gɛni zeini Amɔɔl nui Mamelee nɔ-sene guluiti saama. Mamelee gɛni ga Esekɔleni ta Anɛɛl ti-gɛɛloin, niiti ti minazegeɛni Aɔalame vɛ.

14 Aḅalame menigai ma ga deḡe loin zogε, é ná-botigε nu unsavagᵔ nu puugᵔ maazu lᵔsava (318) maagḡilini, niiti ti zuzeeliai kᵔᵔḡᵔ vai ma, ti zᵔlᵔḡgai ná-pεlei wu, naati ti vileni masagiti polu, eyεsu ti zeeli Dan. 15 E ná-botigε nuiti balini su, é sili nuiti so kpidii. E zobo sᵔlᵔᵔni ti ma, é ye ti vᵔlu, ti zeeli Gᵔᵔa, nii é Damase ḡᵔvεzu vεlei. 16 E ḡaleni ma ga kᵔᵔzoganiiti kpein. E ḡaleni ma ḅalaa ga deḡe loin Lᵔte, ta zeaḡᵔligiti, ta anzanuiti ḅalaa, ta kᵔᵔ luᵔiti.

17 Naa vᵔluma, Aḅalame ḡaleni ma, é zobogi zᵔlᵔḡgai ma Kedᵔᵔl-Lawᵔmεel ma, ta masagiti ti ḡeni polu. Sᵔᵔᵔme masagi ḡulani, é daaḡomi Savee nεmεi zu, nii é ga Masa Nεmεi.

18 Melekizeedeke, Salame masagi vaani ga ḅului ta dᵔᵔi. E ḡeni ga GALA nii é Anii-Pε-Unda, naa ná-zalaḡa ḡula nui. 19 E tuya looni Aḅalame vε, é ḡε ma: «GALA ge tuya loo Aḅalame vε, GALAGI nii é Anii-Pε-Unda, é geeḡᵔᵔᵔḡᵔ ta zᵔᵔi ḅεtεai! 20 Mamagi ḡa GALA ḅε, nii é Anii-Pε-Unda, nii é vaa bu, è zobogi zᵔlᵔᵔ è zili nuiti ma!» Aḅalame kᵔᵔzoganiiti pε ma vᵔuusiei veeni zea.

21 Sᵔᵔᵔme masagi ḡeni Aḅalame ma: «Nuiti fe zèa, è naavoloiti ta sᵔᵔlᵔᵔi seḡe vε.»

22 Aḅalame ḡeni Sᵔᵔᵔme masagi ma: «Gè ḡonaa Gᵔᵔḡᵔ GALAGI ma, nii é Anii-Pε-Unda, é geeḡᵔᵔḡᵔḡᵔ ta zᵔᵔi ḅεtεai, 23 nii dᵔᵔin é ga dᵔᵔᵔᵔi, gè la ani nᵔpε seḡea naa va, anεε geze ḡaali ḡilagi ḅaa savala galu ḡilagi, naa ḡa a kε è mina ḡε ma: «Gè Aḅalame ḡεεvε ga kpeᵔε nu.» 24 Gè la ani nᵔpε makεsu nà ḅᵔḡᵔi ḅè, keni niigi zunu loungoiti ti miai, ta zunui naati tᵔᵔᵔᵔi, niiti gi ḡεa siei zu, Anεel ta Esekᵔle ta Mamelee, naati ta tᵔᵔᵔ zεḡe.»

15

GALA ná-minazefegi *Abalame ta mavofodai ve*

¹ Naama vaiti poluma, Gooḡo GALAGI bōeni Abalame vō segi zu, é ḡe ma: «Abalame, mina lua ηεγελειν, nà ḡa gè ga è make nui, ḡa-ḡulanumai ḡa wōōlō.» ² Abalame gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Màliḡii, Gooḡo GALAGI, lee ḡa è feezu zèa? Tōozei doun la zèa, nà-pelei wu vōgani zeḡe nui ḡa é ga Eliyezeeel, Damase nui.» ³ E ta laani ma mōnō, é ḡe ma: «È la māvofoda βeteni, zoi sōlōḡgai nà-pelei wu, naa ḡa é ḡeezu ga nà-pogani seḡe nui.» ⁴ Gooḡo GALAGI bōeni pō, é ḡe ma: «Ba-o, naa laade, é va ḡe ḡeezu ga ḡa-vōgani zeḡe nui, kee kenī zoi é ḡulazu è ḡoozu, naa ḡa a ḡe ga ḡa-vōgani zeḡe nui.» ⁵ Naa volu GALA ge ḡulani la eteave ná-seḡe ḡotai voluve, é ḡe ma: «Geegōlōḡi ḡaave vete, è somideḡaiti gaalu, ni ḡa zoo è ti ḡaalu.» E ḡeni ma mōnō: «Zekana è-mavofodaiti tieḡi a ḡe la.» ⁶ Abalame laani Gooḡo GALAGI la, naa naa leveni be ga telebodai.

⁷ E ḡeni ma: «Nà ḡa gè ga Gooḡo GALAGI, nii é è ḡula Uul taazuve Kaledee yooi zu, gè niima yooi ve è ya ga dōnō.» ⁸ Abalame gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Màliḡii, Gooḡo GALAGI, nà kwee ḡale ḡiteḡite ga nà sōlōsu?»

⁹ GALA ge ḡeni ma: «Li, è kona savagō nīke beai zo, ta kona savagō woli zaai, ta kona savagō vaala sine wolai, è kpō kpumagoi va, ta poopogi, è ti ḡula ga zalaḡai.» ¹⁰ Abalame naama zuaiti kpein seḡeni, é ti valivali su, é ma zevēiti gaavote bōḡo ma, ma ηekpe ga fele, kee é la ḡeni wōniiti balivalini su.

¹¹ Sua mii wəniiti ti ɣeni vuuzu ti-ma voomaiti ma, keɛ Aɓalame ti bɛɛni.

¹² Foloji liizuve, niimɛni wolai leveni ga Aɓalame, dualuagi so, kpidi bɔii vɛɛ ma. ¹³ Ɔɔɔɔ GALAGI ɣeni Aɓalame ma: «Suɣwɛɛ ga è-mavofodaiti ta ɣɛ ga seikɔɣɔma nuiti zoi taɣili su, ta ɣɛ ná ga duɔiti, ti ti zopele ɲɔu kona unnaanigɔ (400) laawu. ¹⁴ Keɛ ná zii naa lukpɔɣaaleve, nii ta duɔlai ɣɛ zeezu, naa voluma, naavolo wolaiti ta ye tiya, ti ɣula zeezu. ¹⁵ Dɔun da, da li è-mɛmɛwolani pɔ ziileigi zu, è maa ɣa ɣulu, è vɔɔzaɣaga voluma, undaaneɛi zu. ¹⁶ E-mavofodai ma yamanii naanisɛi ɣa va volu ve, mazɔɔ Amɔɔl nuiti ta-vaagaaza golai laa la de zeelini.»

¹⁷ Siɛgi zu foloi liini la, kpidi bɔii vɛɛni, digii nii é duului ɣulazu, ta sɔmɔgi é zosu, naati ti leveni sua ɣaagwɛaiti zɔɣɔzuve. ¹⁸ Naama yee ná, Ɔɔɔɔ GALAGI minazɛɣeni Aɓalame ve, é ɣɛ ma: «Gè niima yooi kpein fea è-mavofodai ve, é zo Ezipete de wolai ma, é zeeli zie wolai Ufelate ma, ¹⁹ Ken nuiti ta-yooi, Keenize nuiti, Kademɔn nuiti, ²⁰ Ɔɛte nuiti, Feeleeze nuiti, Leefa mavofodaiti, ²¹ Amɔɔl nuiti, Kanaan nuiti, Giilegase nuiti, ta Yeebuse nuiti.»

16

Agaal ná-fai ta Isemayeɛle zɔɔɔ fai

¹ Aɓalame anzai Salayi la ɣeni doun zɔɔɔni bɛ ɲɛɣɛɛin. Keɛ duɔ anzanui ta ɣeni zea, daaseigi ɣeni ga Agaal, é ɣeni ga Ezipete yooi zu nu. ² E ɣeni Aɓalame ma: «È kaa ga Ɔɔɔɔ GALAGI la vaani bu ga gè doun zɔɔɔ. Li, è vile ná-duɔ anzanui volu,

tanisu nà doun zunu zòlò ga maavele.» A6alame zieni ga anzai Salayi ná-tene gooi. ³ A6alame anzai Salayi ná-duò anzanui, Ezipete nui Agaal zefeni, é fe sinigi A6alame ya ga anza. A6alame zeini niina Kanaan yooi zu, é ke ná ga kona puugo. ⁴ E vileni Agaal volu, naa kogi zeje. Siégi zu é bògò gfaai ma ga kogi gfa ma, é gfeni belelala welei wosu ná-duò deei va.

⁵ Salayi gfeni A6alame ma: «Poomugi é zeelizu mà, da gfa è unma gfasò ve. Nà bògò gfa gè nà-duò anzanui zefea, gè da è volu, siégi zu é kaa la ga kogi gfa ma, é da belelala welei wo ga ze. Gòogò GALAGI gfe ga tukpògfaaleve nui de yògòzu.» ⁶ A6alame Salayi woogfaavoteni, é gfe ma: «Da-luò anzanui gfa è yeezu. So, egevelei neai la è ve.» Salayi zeba é da sopele nòu, eyesu naa vela ba.

⁷ Gòogò GALAGI ná-geezujeelai kaani zieungi gòbave tevebai zu, nii é Suul velei zu. ⁸ E gfeni ma: «Salayi ná-duò anzanui Agaal, mini gfa è zefei ná, mini gfa è liizu ná?» E googfaavoteni, é gfe ma: «Nà velazu nà-duò deei Salayi va.» ⁹ Gòogò GALAGI ná-geezujeelai gfeni ma: «Gale ma da-luò deei vò be, è bògò unmaayei be.» ¹⁰ Gòogò GALAGI ná-geezujeelai gfeni ma mònò: «Nà è-mavofodai moinzu, tofa moin gola, nu nòpe ge la zooga é va gaalu.» ¹¹ E gfeni ma mònò: «Wele, da doun zòlòsu, tofa gfe ga zunu loun. Da daasei pèe ga Isemaye, * mazòlò Gòogò GALAGI è woomenini da-goozuviligi zu. ¹² Tofa gfe ga dòbò zu zoovalegi, tofa gfe ese pe daalògòma, ese pe ge gfe daalògòma, tofa zeje keefelointi pe ba, é zeì ye.»

* **16:11** Isemaye: daaseigi nii ti maaòu gfaai va ta «GALA ge menige.»

13 Agaal bɔɔɔ ɔaazaɔani, é ɔe ma: «Gè GALA bɔɔɔi ɔaave nei ɔaa, nii é nɔun kaazu?» Ɔɔɔɔ GALAGI nii é ɔɔeni tɔun pɔ, é naa laasei pɛeni ga Ata-Ele-Lɔyi.†

14 Naa ɔa é ba, ma ɔɔɔyeɔei laasei pɛai ga, Laɔayi-Lɔyi ɔɔɔyeɔei,‡ Toɔa Kadɛseni ta Beelɛde zɔɔɔzuve.

15 Agaal doun zunu zɔɔɔni Aɔalame ve, naa daasei pɛeni ga Isemaye. 16 Aɔalame ná-konagi ɔeni ga puulɔsava maazu lɔzita (86), siɛgi zu Agaal Isemaye zɔɔɔni la be.

17

Minazefegi ma voogi

1 Aɔalame ná-konagi ɔai ma ga puutaavuu maazu taavuu (99), Ɔɔɔɔ GALAGI ɔulani be kelema, é ɔe ma: «Nà ɔa gè ga GALA Zebei-Pɛ-Maliɔii. Da-eteai zie gàazu ga pagɔ, zeliomazu mina ɔe è va. 2 Nà minazefezu è ve, nà è-mavofodai mɔinzu gola.»

3 Aɔalame maaveeni, é nɔkɔ zooli ma, GALA ge ɔeni ɔɔezu pɔ, é ɔe ma: 4 «Wele, nà-minazefegi ɔaa, gè keezu è ve: ɔa ɔɛezu ga zii mɔinmɔingaa ti-ɔe. 5 Za voluma, è la mɔ loliga ga Aɔalame,* kele è-laaseigi ɔa ɔe ga Aɔalaame,† mazɔɔ nà è ɔɛezu ga zii mɔinmɔingaa ti-ɔe. 6 Nà è-mavofodai ɔaawɔɔɔ gola, ɔa ɔe ga zii mɔinmɔin tɔɔzeizu, masagiti ta ɔula è-mavofodai zu. 7 Nà nà-minazefegi zo è letema eyesu ɔɔ, nà ke ɔana nɔ è-mavofodai kpein

† 16:13 Ata-Ele-Lɔyi: daaseigi nii ti maaɔuɔai va ta «ɔa ga GALAGI nii é kàazu.» ‡ 16:14 Laɔayi-Lɔyi ɔɔɔyeɔei: daaseigi nii ti

maaɔuɔai va ta «nii é vulua, é ɔa kà, naa ná-kɔɔyeɔei.» * 17:5

Aɔalame: daaseigi nii ti maaɔuɔai va ta «ɔeɔei unfemai be.»

† 17:5 Aɔalaame: daaseigi nii ti maaɔuɔai va ta «nu mɔinmɔin keeɔe.»

bε. Niima minazefegi maavele ma, nà gε ga da-
 GALAGI, ta è-mavofodai nɔnɔ è zegea voluma ná.
 8 Nà Kanaan yooi kpein fe è υε, da-o, è-mavofodaiti-
 yo, υε è ná ga seikɔɔfɔma nui niizu. Toɔa gε ga wɔnɔ
 eyesu ɔɔ. Nà gε ga è-mavofodai ná-GALAGI.»

9 GALA ge ɔeni Abalaame ma mɔnɔ: «Doun, da
 nà-minazefegiti make, wa è-mavofodaiti kpein.
 10 Nà-minazefegi ɔa é ga nii, nii wa so kpaan ade
 yɔɔɔzu, da-o, è-mavofodaiti-yo: zunuiti kpein ti wo
 zaama, ti lati pεεvolu. 11 Wa-latipeεvolui ɔa gε ga
 minazefegi ma voogi ade yɔɔɔzu. 12 Zunuiti kpein
 ta gε wo zaama, wa da ti lati pεεvolu foloi lɔsavasiɛi
 ma, é gε ɔana wo-mavofodaiti kpein su, é zɔlɔni
 pεɛi wu, baa é ɔeyani ga walii, wεɛin é ga duɔi, niiti
 ti la ga è-mavofoda. 13 Ti pε, zeeɔaagwεεzu la ba,
 ta lati pεεvolu, é zɔlɔni da-veɛi wu, baa é ɔeyani
 ga da-walii, nà-minazefegi ma voogi ɔa gε wo-ɔusei
 ma zuai va. Naa ɔa é ga ɔɔɔɔ minazefegi. 14 Zunui
 nii é la latini pεεvolu kpusei zu, naa ɔe ka leve ná-
 nuɔuseiti ba, tɔɔzei é nà-minazefegi ɔɔɔɔloga.»

15 GALA ge ɔeni Abalaame ma: «È la mɔ è-
 anzai Salayi loliga ga Salayi, keɛ daaseigi ɔa gε
 ga Sala. 16 Nà tuya loo bε, nà doun zunu ve è ya
 ga toun maavele, nà tuya loozu bε, toɔa gε ga zii
 mɔinmɔingaa ti-lee, nuɔuseiti ma mɔinmɔingaa ta-
 masagiti ta ɔula toun su.»

17 Abalaame maaveeni, é nɔkɔ zooi ma, é ɔɛɛi wo,
 é gε yiimaυe: «Doun zunu ɔa zɔlɔ nei zunu va, nii
 é kona ungila (100) keai na? Ta ànzai Sala é kona
 vuutaavuugɔ (90) ɔɛai na, naa ɔa zoo é doun zɔlɔ
 baa?» 18 Abalaame ɔeni GALA ma: «Nii gè falizu

è ma, naa ɔa é ga Isemayeɛle ɔula su, è make ma kpaan.»

¹⁹ GALA ge ɔeni ma: «Ba-o, è-anzai Sala ɔa doun zunu zɔɔsu è ve, ɔa daasei peɛ ga Izaake. Nà-minazefegi ɔa ɔe ga ɔoɔɔ faa, gi yɔɔzu gá tɔ, ta gi yɔɔzu gá mavofodaiti. ²⁰ Isemayeɛle letemazu, gè ɔa-vali wooi menige ná-faa zu. Ungo, nà tuya loo be. Toɔa buɔu, nà mavofodai ɔaawɔɔ gola. Masa puugɔ maazu felegɔ (12) ɔa ɔula toun su, toɔa ɔe ga zii wola ma memewolai. ²¹ Keɛ nà nà-minazefegi ɔe gi yɔɔzu gá Izaake, doun zunui nii Sala zɔɔsu è ve, niima yeefegalai nɔ zu, konagi nii é vaazu.» ²² Siɛgi zu GALA ge beni la ga ɔɔe Abalaame ɔɔ, é zefeni ná, é li.

²³ Abalaame ná-doun zunui Isemayeɛle zefeni, ta nii kpein é zɔɔni ná-peɛi wu, ta nii kpein é geyani ga walii, zunuiti kpein ná-peɛ wu nuiti saama, é ti latini peɛvolu naama voloi, eɔveɛi GALA ge devei veeni la zea. ²⁴ Abalaame ná-konagi ɔeni ga puutaavuu maazu taavuu (99), siɛgi zu é latini da peɛvolu. ²⁵ Ná-doun zunui Isemayeɛle ná-konagi ɔeni ga puugɔ maazu savagɔ (13) niina, siɛgi zu é latini da peɛvolu. ²⁶ Abalaame ta ná-doun zunui Isemayeɛle ti latini peɛvolu naama voloi nɔ zu. ²⁷ Zenɔ ɔana é ɔeni la ga ná-peɛ wu zunuiti kpein, niiti ti zɔɔni ná-peɛi wu, ta weɛinti ti geyani ga walii, ti pe ti latini peɛvolu ta tiye.

18

Izaake zɔɔ fai laazeeli vai

¹ ɔoɔɔ GALAGI ɔulani keɛma Abalaame ve Mamelee ná-sene guluiti kobave. Abalaame ɔeni

zeini ná-sege ɔ̄otai laave. Folo kpaai ɔ̄eni de. ² E ɔ̄aazuwuzegeni, é wele. E zunu savagɔ̄iti kaani loni, ti lago maagoozaai ba. E ti ɔ̄aai ma, é zo ná-sege ɔ̄otai laave, é bizeni, é ti laagomi, é maaveeni, é nɔ̄kɔ̄ zooi ma. ³ E ɔ̄eni ti ma: «Màligii, nà è maaneenezu, nèi gè ga ɔ̄a-wotigé nui, nii gè zaalai zɔ̄lɔ̄ge è ɔ̄aazu, mina leve, è va maagooza bà. ⁴ A va bu ga gè va ga ziei tago, wo ɔ̄ɔ̄ɔ̄iti maagba, wo lago loogɔ̄ gulu wolai ɔ̄i bu. ⁵ Nà liizu, gè va ga bulu go wo ɔ̄, wo zεβε zɔ̄lɔ̄ ɔ̄olu, naa ɔ̄olu wa li niina, naa ɔ̄a a ke wo mina leve ɔ̄ana nɔ̄ pò be, nèi gè ga wa-wotigé nui.» Ti googaaivoteni, ti ɔ̄e ma: «Ungo, ke, eɔ̄evelei è bogai la.»

⁶ Aɔ̄alaame liini gaamago nɔ̄ ná-sege ɔ̄otai wu, é ɔ̄e Sala ma: «Suvile, è kɔ̄ɔ̄o ganii ɔ̄e savagɔ̄ zεge bulu vukɔ̄i zu, è gaayɔ̄, è bulu velevelegiti kpete.»

⁷ Aɔ̄alaame bizeni ná-togani bulugi ɔ̄ be, é nike yivoi yɔ̄bugi zεge nii pagai, é fe botigé nui ta ya, naa suvile ga kpete. ⁸ E nike niimi ɔ̄ei ma wulɔ̄i ta nɔ̄nɔ̄i zegeni, é pεε nike yivoi va, ti kevele ɔ̄eteni, é vaa la ti ɔ̄. E loni ti ɔ̄oba tɔ̄ ɔ̄ɔ̄ɔ̄i, gulu wolai wu, ti ɔ̄eai ma laamiizu.

⁹ Naa ɔ̄olu ti ɔ̄eni ma: «Mini ɔ̄a è-anzai Sala ná?» E ti woogaaivoteni, é ɔ̄e ti ma: «Togɔ̄a ve sege ɔ̄otai wu.» ¹⁰ Gila ge ɔ̄eni ma: «Konagi nii é vaazu, niima yeegεɔ̄galai zu, nà vaazu ɔ̄olu è ɔ̄ be, è-anzai Sala ɔ̄a doun zunu zɔ̄lɔ̄.»

Sala yeni poluve sege ɔ̄otai wu, é niima wootti meni. ¹¹ Aɔ̄alaame ta Sala ti ɔ̄lɔ̄zaɔ̄aga ɔ̄eni de niina, ti kona mɔ̄inmɔ̄in kula. Sala buɔ̄eni niina doun zɔ̄lɔ̄ siεgi maazu. ¹² Sala ɔ̄eai woni ɔ̄oozu, é ɔ̄e ma: «Niizu gè ɔ̄lɔ̄zaɔ̄aga, zini pele wu wɔ̄in ɔ̄a ɔ̄e mà mɔ̄nɔ̄ ɔ̄aa? Màligii ɔ̄alaa ɔ̄lɔ̄zaɔ̄aga.»

¹³ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Lee vaa zu Sala ḡeei wogai, é da ḡe: «Gaama ve nei baa, ga nà doun zunu zolḡosu, nēigi pòlḡaḡagai na?»

¹⁴ Faa ḡa ná nei baa, nii Gooḡo GALAGI la zooga keezu? Konagi nii é vaazu, niima yeegēḡalai nḡ zu, nà vaazu volu è vḡ bē, Sala ḡa doun zunu zolḡo.»

¹⁵ Sala luani, é zeei wo, é ḡe ma: «Gè la ḡee woni.» Kele Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Ga ḡite, è ḡeei wogē.»

Abalaame ná-GALA fali vai

Sḡdḡme ve

¹⁶ Zunuiti ti wuzegeni ga ti li, ti wēle ga Sḡdḡme vele. Abalaame ti vuuni ga pele, é vali ti ma.

¹⁷ Gooḡo GALAGI ḡeni ma: «Gè la naa loḡfuzu Abalaame va, nii gè vaazu keezu. ¹⁸ Zii wolai nii zeeḡaabaai, toḡa ḡeezu ga naa memewola. Eteai zu zii kpein ka tuyai zolḡo maavele ma. ¹⁹ Mazolḡo gè yiimazegēve la, nii a ke, é devei ve ná-dointi zea, ta mavofodaiti, ga ti Gooḡo GALAGI yiimai ḡe, ti ye sḡledai ta telebodai ḡeezu, naa ḡa a ke gè minazegegiti daazeeli, niiti gè ti woni bē.»

²⁰ Gooḡo GALAGI ḡeni Abalaame ma: «Sḡdḡme ta Gḡmḡl ti maalḡo bee wooi zuwḡlḡa, ta-ḡotoi baagḡa gola. ²¹ Naa ḡa é ba, nà yeizu, gè pete, ni ti ḡeeve eḡvelei ma wooi vaa la, é zeeli mà, baa ni é la ḡana, nà kwēē.»

²² Zunui naati ti liini ga Sḡdḡme vele, siegi zu Abalaame ḡeni loni la de Gooḡo GALAGI ḡaazu.

²³ Abalaame maabuḡani ba, é ḡe ma: «Da telebo nui bḡ nu ḡoi va, è ti undaavili baa? ²⁴ Tanisu telebo nu vuulḡlugḡo (50) ḡa taai zu, da naati balaa undaavilisus, è la taai zuvaayega telebo nu vuulḡlugḡoi (50) maavele ma, ti ti zaama? ²⁵ E la zooga è va

naa gɛ! E la telebo nui ta nu nɔi zoga ga gɛvele, è va telebo nui bɔ faa nɔu gɛ nui va, è va ti vaa! E la zooga è va naa gɛ! Dɛi è eteai kpein tukpɔɣaalevɛzu, è la telebodai gɛa baa?» ²⁶ Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Ni nà telebo nu vuulɔɔlugɔ (50) gɛana Sɔdɔme taazuɔvɛ, nà taai kpein suvaayɛ ti maavele ma.»

²⁷ Abalaame kpɔɛi zegeni volu, é gɛ ma: «Wɛɛ, nà zoosu gè bɔɛ M̀̀ligii vɔ, ǹ̀i gè ga p̀̀ɔɔi nɔ, ta zuvui. ²⁸ Tanisu telebo nu vuulɔɔlugɔi (50) gɛaɣaavoola ga dɔɔlugɔ, dɔɔlugɔ vai zu, da taai kpein sugɔlogɔlo baa?» Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè la taai zugɔlogɔloga, ni nà telebo nu vuunaanigɔ maazu lɔɔlugɔ (45) gɛana ná.»

²⁹ Abalaame kpɔɛi zegeni volu m̀̀nɔ, é gɛ ma: «Tanisù telebo nu vuunaanigɔ (40) nɔ gɛ é ná.» Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè la sugɔlogɔloga naama nu vuunaanigɔi (40) maavele ma.»

³⁰ Abalaame gɛni ma: «M̀̀ligii, soma kae è mina yiiɣaawana, tɔɔzei nà gɛlizu faa gɛlagi va. Tanisu telebo nu vuusavagɔ (30) gɛ é ná.» Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Ni nà telebo nu vuusavagɔ (30) gɛana ná, gè la taai zugɔlogɔloga.»

³¹ Abalaame gɛni ma: «Wɛɛ, nà zoosu gè bɔɛ M̀̀ligii vɔ. Tanisu telebo nu vuufelegɔ (20) gɛ é ná.» Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè la taai zugɔlogɔloga nu vuufelegɔi (20) maavele ma.»

³² Abalaame gɛni ma: «M̀̀ligii, soma kae è mina yiiɣaawana, gè la m̀̀ kpɔɛ gɛli nɔpɛ bosu, é gɛla nii volu. Tanisu telebo nu puugɔ gɛ gɛ ná.» Gɔɔɔɔ GALAGI gɛni ma: «Gè la Sɔdɔme zugɔlogɔloga naama nu puugɔiti maavele ma.» ³³ Siɛgi zu ti

beni la ga yepe ta Abalaame, Goofo GALAGI liini. Abalaame balaagi galeni ma seizuve.

19

Sodome ta Gamal fologolo fai

¹ Geezuqeela felegoiti ti zegeni Sodome kpokomave. Lote geni zeini Sodome taa zigidave. Siegi zu Lote ti gaani la, e wuzegeni, e ti laagomi, e maaveeni, e noko zoi ma. ² E geni ti ma: «Na wo maaneenezu, maliguiti, a gale ma, wo ni na-pelei wu, nei ge ga wa-wotige nui. Wa zoo wo wo-gogoti maagba na, wo ni piin, sobui wo wuzege, wo da li wo-liizu velei.» Ti geni ma: «Ba-o, ga niizu koi zaamave no.» ³ Kela Lote gilini ti ma gola, ti vaani bu, ti li na-pelei wu. E daamianigi beteni ti ve, e pee bului va, nii leve la su. Ti laamiini.

⁴ Aisa ti va la, Sodome taazuve zu nuiti kpein ti vaani, ti gaku pelei ma, zunuiti kpein ti vaani, e zo zunu loungoiti ma, e li kewolaiti po, ti pe neglein ti vaani na. ⁵ Ti Lote lolini, ti ge ma: «Zunuiti ta mini, niiti ti vaai e vo be kpidii? Ti gula, e va ga tiye gi vo, gi bede gula ga tiye.»

⁶ Lote gulani pellave, e daagulu ga volu velei. ⁷ E geni ti ma: «Ba, keeleaiti, na wo maaneenezu, a mina faa noi ge. ⁸ A woilo, don anzanu felegoiti ti na, ti la valo zunu vaa gwee. Na vaazu ga naati wo vo eteave, wo naa ge ga tiye, nii neai wo ve. Kela a mina voofo zunui niiti ba, toozei ti vaave, ti laazuve na-pelei wu.»

⁹ Ti geni ma: «Zege lee ve!» Ti geni ma mono: «Dei e ga seikofoma nu no, e vaai, da po e ge ga tukpogaaleve nu! Be no, nii gi keezu ga de,

naa ɔa nɔu tɔnɔi va.» Ti Lɔte bakpani ga nɔuda, ti maabuɔani kpogi va, ga ti kologolo. ¹⁰ Zunu felegɔiti ti ɔeni Lɔte vɔ be, ti soni, ti mɛɛn pɛɛi wu, ti pɛɛi laaɔulu. ¹¹ Ti yeeziɛni nuiti gaazu, niiti ti ɔeni lɔni pɛɛlavɛ, ti ɔaazuɔole, ɛ zo zunu loungoiti ma, ɛ li kɛwolaiti pɔ, naa ɔa ɛ kɛɛni ti la mɔ ɔeni pɛɛlavɛ ɔaazu.

¹² Zunu felegɔiti ti ɔeni Lɔte ma: «Begele ɔa ɛ ɛ ya vɛ mɔnɔ? E-nekoiti, ɛ-loun zunuiti, ɛ-loun anzanuiti, nii kpein ɛ ga ɔɔnɔ taazuve vɛ, ti pɛ kula niima adavɛ va. ¹³ Mazɔɔ ɔa ga va niima laai ɔologolosu, tɔzei maalɔ be woɔi wɔɔlavɛ, ɛ zeelizu ɔɔɔɔ GALAGI ma. Naa ɔa ɛ ba, ɔɔɔɔ GALAGI gi levege ga gi taai tei kologolo.»

¹⁴ Lɔte ɔulani, ɛ li, ɛ ɔɔɛ naati pɔ, niiti ti nɔ-doun anzanuiti maazoni, ɛ ɔɛ ti ma: «À wuzegɛ, wo ɔula niima adavɛ va, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔana va taai ɔologolosu!» Kɛɛ naati ti naama woɔiti kaani ga nɛɛvae faa nɔ.

¹⁵ Geelaalao siegi zu, geezuɔeelaiti ti ɔilini Lɔte ma, ti ɔa ɔɛ ma: «Wuzegɛ, ɛ-anzai zegɛ ta ɛ-loun anzanu felegɔiti niiti ti vɛ, naa ɔa a kɛ ɛ undaa mina vili taai nɔ-undaa viligi zu.» ¹⁶ Tei ɛ ɔeni nekɛsu, zunu felegɔiti ti soni zeei va, tɔun be-o, anzai ve-o, ta nɔ-doun anzanu felegɔiti be-o, mazɔɔ ɔɔɔɔ GALAGI ɔeni pɔ ga ɛ ɔaa ti maazu, ti liini ga tiye, ti ti ye taa voluvɛ. ¹⁷ Ti ɔulaai ma taai va, geezuɔeelai gila ge ɔeni ma: «Bizɛ, ɛ ɛ-yɛnvui ɔizo! Mina weɛ volu, mina lo nɛmɛi zu ada nɔpɛ! Uɛla, ɛ le gizei ma, ni ɔa pɔ ga ɛ undaa mina vili.»

¹⁸ Lɔte ɔeni ma: «Ba-o, mɔliɔii! ¹⁹ Nɛi gɛ ga ɔa-wotigɛ nui, gɛ zaalai zɔɔɔge ɛ ɔaazu, ɛ ɔɛvɛ ga nu

vago wola bè, è zènvui gizo fai zu. Gè la zooga gè va vela, gè va le gizei ma, nà gè gè za, ùndaavili. ²⁰ Wελε, taai tεi tago maaβuγave, ga gè bize gè zeeli ná. Dοive, nà zoo gè vela, gè li ná, zènvui gizo! Taai naa la loini baα?» ²¹ Geezufeelai gèni ma: «Wελε, gè vaa naa wu, ga gè ke è ve ga faαβoγo, gè la taai tona kologologa, nii è ná-fai wosu. ²² Suvile, è vela, è li ná, mazoβo gè la zooga gè va faa nape ke, eyesu è zeeli ná.» Naa ga é keα, ti taai naa laasei peai ga Sowaal.*

²³ Folo tεε ziεgi zu ga Lote zeelini la Sowaal.

²⁴ Názu ga Gooγo GALAGI timini abui vuuni la Sοdome ta Gοmool, eγε tonai, é gūlazu geezuve. ²⁵ E taai naati kologoloni, naa veε maafoolii ma nemei kpein ba, ta ma nubuseiti, naa veε siinziin ganigiti ba. ²⁶ Lote anzai weleni ga volu velei, é vōteni ga kpolo zigigi.

²⁷ Abalaame wuzegeni ga sobuzobui, ga é li naama adave, ve é gèni loni ná Gooγo GALAGI gaazu. ²⁸ E gaazuzieni Sοdome ta Gοmool letema velei, ta nemei maafoolii ma yooi kpein su, peε, é duului gaani, é da wuzege zoi ma, eγε abu zulugi ma luului.

²⁹ Siεgi zu GALA ge nemε zu laaiti sugologoloni la, é gizeni Abalaame zu, é Lote gula faabaagi zaama, nii é taaiti tokani da, ve Lote gèni zeini ná.

Lote ta ná-doun anzanuiti ta-vai

³⁰ Lote zegeni Sowaal, é li, é zeì gizei ma, ta ná-doun anzanu felegoiti, mazoβo é luani ga é mina ye Sowaal. E zeini pugi zu ta ná-doun anzanu felegoiti. ³¹ Yeeta, nu gite gelei gèni loungo gelei

* **19:22** Sowaal: daaseigi nii ti maaβuγaai va ta «doi.»

ma: «De-geε vɔɔzɔɔgaga, zunu la zou yɔɔɔzuvε ve, nii a vile de volu, egevelei de gɔla de ka la etea. ³² De li, de dɔɔi vu de-geε la. De la koba, naa gɔa a ke, de-geε mavofodai ge nɔ.» ³³ Ti dɔɔi vuuni ti-geε la kpidii naa, nu gɔte gelei liini, é la keεgeε gɔba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzege la.

³⁴ Naa volu zobui, nu gɔtei gɔni loungo gelei ma: «Wεε, dɔave kεε gɔba kpɔkɔ nɔ. De dɔɔi vu da mɔnɔ za kpɔkɔi, è li, è la koba, naa gɔa a ke de-geε mavofodai ge nɔ.» ³⁵ Ti dɔɔi vuuni ti-geε la mɔnɔ kpɔkɔi tɔna. Loungo gelei liini, é la koba. Naa la looni ga daa la koba, ta buzege la.

³⁶ Lɔte nɔ-doun anzanu felegɔiti ti kogi zεgɔni ti-geε va. ³⁷ Nu gɔte gelei doun zunu zɔɔɔni, é daasei pεε ga Moabe.† Zaaɔza toɔa é ga Moabe nuiti ti-mεmεwolai. ³⁸ Loungo gelei balaagi doun zunu zɔɔɔni, é daasei pεε ga Bene-Ami.‡ Zaaɔza toɔa é ga Amɔn nuiti ti-mεmεwolai.

20

Aɔalaame lii vai Geelaal

Aɔimeeleke vɔ be

¹ Aɔalaame zεgɔni niima yooi zu, é li ga lekpeɔave nu yeezazu velei, é zeini Kadεseni zɔɔɔzuvε ta Suul, é lago zeini Geelaal. ² Aɔalaame a la gɔna bɔεa, é lo anzai Sala va, é gɔni gεεzu ma: «Toɔa ga bɔazeelai.» Geelaal masagi Aɔimeeleke Sala zεgɔni. ³ Naazu, GALA ge gɔlani kelεma segi zu Aɔimeeleke ve kpidii, é ge ma: «Wεε, da vaazu

† **19:37** Moabe: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «nii kulaai keεgeε zu.»

‡ **19:38** Bene-Ami: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «detɔi nɔ-doun zunui.»

zaazu, tɔɔzei anzanui naa ná-faa zu, nii è segeai, mazɔɔ zini ka be.»

⁴ Abimeelɛke la ɣeni de daani volu, é gooɣaavoteni, é ɣe: «Màligii, da sɔbalala nuiti paa baa? ⁵ Sinigi bɔɣɔi lei keai mà: «Bàazeelai ve?» Ta anzanui bɔɣɔi balaa boge ga: «Dìei ve?» Gè keevɛ kisiɛ vagɔi zu, ta sɔbalalai zu.»

⁶ GALA ge ɣeni ma segi zu: «Gè kwɛɛ gè ɣe è keevɛ zii vagɔlai zu, naa ɣa é kea gè pele besagai è luɣɔ ga è mina koto ɣe dàalɔɣɔma. Naa ɣa é ba, gè la vaani bu ga è va da volu. ⁷ Niizu zunui nii anzai ve zea, mazɔɔ toɣa ga GALA goo wo nui. Toɣa maanɛɛni wo è ve, da ye vulua. Kele ni è la teveni pɔ, suɣwɛɛ ga da za, da-o, da-nubuseiti-yo.»

⁸ Abimeelɛke wuzegeni sobuzobui, é ná-botigɛ nu wolaiti toli, é naama vaiti pɛ bo ti ma, ti wola luani. ⁹ Abimeelɛke Abalaame balaa tolini, é ɣe ma: «Lee ɣa è keai ga giye? Kotoi begele ɣa gè keai è laalɔɣɔma, nà-o, nà-masadai-o, è gi laai kotoi nii zu? E zie velei é lo nɔn ba, nu maa la nɛni ga é va naa ɣe.» ¹⁰ Abimeelɛke ɣeni Abalaame ma: «Leeni ɣa é ɣea è ɣisu, è niima vai ɣeai?»

¹¹ Abalaame gooɣaavoteni, é ɣe ma: «Gè ɣeni ɣisiɛzu, gè da ɣe bɔɣɔ ma, zegema nɔpɛ ge la ba, ta vaazu pàazu ànzai vai zu, tɔɔzei GALA gaazuluaba ɣila kpalaa ge la niima yooi zu. ¹² Gaama ve, toɣa ga bàazeelai, é ga kèè ná-doun anzanui, kele dèè ná-doun anzanu laade. Toɣa ga ànzai. ¹³ Siegi zu GALA ge kèni la ga teveteve nu, gè ɣula kèè ná-pɛleyeɣei wu, gè ɣeni Sala ma: «Ve nɔpɛ de liizu ná, keni è da màalobo, è da ɣe ti ma: Dìei ve.»

¹⁴ Abimeelɛke toganii tanigaa zoni baalagiti saama, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Abalaame ya, é

pɛɛ botiɖɛ zunuiti ba, ta botiɖɛ anzanuiti. E anzai Sala balaa teveni pɔ. ¹⁵ E ɖɛni ma: «Nà-zooi laalaoge è luɖɔ, zeɪ vɛ nɔpɛ ná nɛɛzu è vɛ.» ¹⁶ E ɖɛni Sala ma: «Gè wali ɖaɛi waagila (1 000) fea è-liɛ ya, é ɖɛ ga poogi ga è la ga sɔba nu niima vaiti su, è-maagoolii zu nuiti gaazu.»

¹⁷ Aɖalaame GALA falini. GALA ge Aɖimeeleke ɖɛɖɛni, ta anzai, ta ná-botiɖɛ anzanuiti, ti zooni ti ɖa dointi sɔlɔ volu. ¹⁸ Mazɔlɔ Gɔogɔ GALAGI Aɖimeeleke ná-pɛɛyɛɖɛi wu anzanuiti pɛ kɛɛni ga doun zɔlɔtala nuiti, Aɖalaame anzai Sala ná-faa zu.

21

Izaake zɔlɔ fai

¹ Gɔogɔ GALAGI Sala maawɔingɔaani, é naa laazeelini bɛ, nii é minazɛɖɛni la. ² Aɖalaame vɔlɔzɔɖagai ma, anzai Sala kogi zɛɖɛni, é doun zunu zɔlɔ bɛ, naa ɖɛɛni é zoloo GALA ná-ku logai ma, nii é boni ma. ³ Doun zunui nii Sala sɔlɔni bɛ, Aɖalaame daaseɪ pɛɛni ga Izaake.* ⁴ Aɖalaame ná-doun zunui Izaake latini pɛɛvolu, sɔlɔ foloi lɔsavasiɛi ma, eɖɛvelei GALA ge ma levei veeni la zea. ⁵ Aɖalaame ná-konagi ɖɛni ga ungi (100), siegi zu ná-doun zunui Izaake zɔlɔni da.

⁶ Sala ɖɛni ma: «GALA ge zobo fea ga gè pɛɛi wo ga koozunɛɛi, nu-o-nu nii a nii mɛnina, naa ɖa ɖa pɛɛ nɔ kpaaɪn.» ⁷ E ɖɛni ma: «Bɛ ɖa a la ɖɛ Aɖalaame ma, Sala ɖa jiimi ve dounɖa ya? Tama gè zunu loun zɔlɔga bɛ pɔlɔzɔɖa siegi zu.»

* **21:3** Izaake: daaseigi nii ti maaɖuɖaai va ta «toɖa pɛɛzu.»

*Aɓalaame Agaal ta ná-doun zunui
Isemayeleni kpɛɛ vai*

⁸ Doungoi wɔɔɔni, Sala daagula jiiimii va. Aɓalaame feti wolai gfulani naama voloi. ⁹ Ezipete anzanui Agaal ná-doun zunui é sɔɔɔni Aɓalaame va, Sala naa gaani, é da jɛɛi wo. ¹⁰ Sala gɛni Aɓalaame ma: «Duɔ anzanui nii ɓɛ ta ná-doun zunui, mazɔɔɔ niima luɔ anzanui ná-doun zunui ti la ɓɔga poganii ma, ta dɔun zunui Izaake.»

¹¹ Niima wooi wanani Aɓalaame ma gola, ná-doun zunui maavele ma. ¹² Kele GALA ge gɛni Aɓalaame ma: «Mina nii wana ɓɔgɔ ma da-luɔ anzanui ná-doun zunui vaa zu. Naa pɛ ke Sala ve, nii é bosu è ma. Mazɔɔɔ Izaake ga è-mavofodai a gfula su. ¹³ Anɛɛ naa ve, nà da-luɔ anzanui ná-doun zunui gɛ ga zii ta memɛwola, mazɔɔɔ tɔ ɓalaa gfulave è zu.»

¹⁴ Poluma zobui, Aɓalaame wuzegɛni ga sobu-zobui, é bului zɛgɛ ta kɔɔ woolei ziei su, é sɛle Agaal ɓaki ba, é zunu loungoi ɓalaa ve zea, é vali ma. E liini, é levetevɛ Beel-Seeɓa tevebai zu. ¹⁵ Siegi zu kɔɔ woolei zu ɗɛi ɓeni da, é zunu loungoi yɛni laani gulu goi ta wu, ¹⁶ é li, é zɛi tɔ gɛla gfoozama, ná tago maagfoozaaɪ nɔ fɔɛn, mazɔɔɔ é gɛni gɛɛzu ma: «Gàazu la yɛsu doin va, é va da za.» E zeini tɔ gɛla gfoozama, é da ɓalakupala, é da wɔɔɔ.

¹⁷ GALA ge zunu loungoi wooi mɛnini, GALA ná-geezuɗɛelai yɛni geezuve, é Agaal loli, é gɛ ma: «Agaal, leeni ga é è ya? Mina lua, mazɔɔɔ ve è doun-goɪ yɛgai ná, GALA ge goomɛnigɛ ná. ¹⁸ Wuzegɛ, è zunu loungoi zɛgɛ, è gaanɛɛɛ. Mazɔɔɔ nà zii wola ɓɛɛzu ba.» ¹⁹ GALA ge gaazuzegɛni ma, é kɔɔyɛgɛi

ɣa, é li, é kɔɔ woolei laave ga ziei, é ta ve zunu loungoi ya, é ɔɔle.

²⁰ GALA ge ɣeni zunu loungoi va, é da wɔɔɔ. E zeini tevebai zu, é ɣeni ga kilɛ pili nu vaɔɔi. ²¹ E zeini Palan tevebai zu. Dee anzanui ta ɣaizieni be, é sei, naa ɣeni ga Ezipete yooi zu nu.

Aɔalaame ná-minazefegi Aɔimeeleke ve

²² Naama ziegi nɔ zu, Aɔimeeleke ná-kɔɔɣuluɔɔai Pikɔle vileni polu, ti va, ti Aɔalaame ɣa, é ɣe ma: «GALA ka naa pe subetezu, nii è keezu. ²³ Gona bè niina ga GALA daaseigi, ga è la yàava, ɔaa dɔinti, ɔaa màvofodaiti, keɛ da ye da-woɔɣɛɣiladai ɣilagi nɔ volu nɔun be, ta niima yooi nii è lago zeizu su, eɣevelei gè ɣea la è ve.» ²⁴ Aɔalaame ɣeni ma: «Gè konai naa woga.» ²⁵ E ɔaazaɣani Aɔimeeleke ma kɔɔyeɣei ná-fai zu, nii naa ná-botige nuiti ti seɣeni ga zeeɣaabaai. ²⁶ Aɔimeeleke goɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Gè la kwɛɛ be ɣa é naa ɣea. Da ɔɔɣɔi è la ɣeni naa woni mà, za ɣa gè meniga da.» ²⁷ Aɔalaame baalagi tanigaa zɣeni, ta boliiti, ta nikeiti, é ti ve Aɔimeeleke ve, ti felegɔ pe ti minazefegi ɣɛeni ɔɔɣɔ ve. ²⁸ Aɔalaame baala zivo zaa ɔfelai makeni ye ma bulugi zu. ²⁹ Aɔimeeleke ɣeni Aɔalaame ma: «Leeni vaa zu è niima vaala zivo zaa ɔfelaiti makegai ye?» ³⁰ E goɔɣaavoteni, é ɣe ma: «Yeezei baala zivo zaa ɔfelai niiti bu, gè feezu è ya, naa ɣa ɣe bè ga zeele wooi ga ná ɣa gè niima ɔɔɔyeɣei wɔa.» ³¹ Naa ɣa é ba, ti naama adave laaseigi veeni la ga Beel-Seeɔa (nii poluve ga «minazefɛ kɔɔyeɣei»), tɔzei miná ɣa ti felegɔ ti minazefeni ná ɔɔɣɔ ve. ³² Ti minazefeni ɔɔɣɔ ve Beel-Seeɔa. Naa voluma Aɔimeeleke wuzɣeni ta ná-kɔɔɣuluɔɔai Pikɔle, ti

ɣale ma Filiseti nuiti ta-yooi zu. ³³ Aɓalaame gului ta ziinni Beel-Seeba, nii ti ɣεεzu ma tamalise, náve ɣa é ɢooɣɔ GALAGI valini ná, GALA nii é ná eyesu ɣɔ. ³⁴ E leɓini zeini Filiseti nuiti ta-yooi zu.

22

Aɓalaame zuɣɔɣɔ fai

¹ Niima vaiti pe poluma, GALA ge Aɓalaame zuɣɔɣɔni, é ɣε ma: «Aɓalaame!» Naa gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà ɣaa!» ² GALA ge ɣε ma: «È-loun zunu ɣila kpegi Izaake zεɣe, nii è neai ve, è li Mɔliya yooi zu, è kula ga gala zalaɣai gizei naa ma, nii ná yeelo ba.»

³ Aɓalaame wuzεɣeni ga sobuzobui, é ná-soovalegi ɣasɔɣili, é ná-botigε nu felegɔ zεɣeni ta ná-doun zunui Izaake. E kovii valivalini gala zalaɣai vaa ma, é li naama adave, ve GALA ge yeeloni ná va. ⁴ Foloi zavasiei ma, Aɓalaame ɣaazuwuzεɣeni, é naama adave ɣa ɣoozama. ⁵ E ɣeni ná-botigε nuiti ma: «À ye ve soovalegi ɣoba. Nà-o, zunu loungoi-o, gá liizu munu, gi nɔkɔ GALA bu, naa voluma gi va wo ɣoba.»

⁶ Aɓalaame gala zalaɣai ma ɣovii zεɣeni, é ná-doun zunui Izaake laale bu, é abui ta boɣai zεɣe. Ti felegɔ ti da zie vɔɔma, ti da li. ⁷ Izaake ɔɔeni keεɣe Aɓalaame vɔ, é ɣε ma: «Kεε!» E gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà ɣaa, dɔun zunu.» Izaake ɣε ma: «Abui ta koviiti kaa, keε mini ɣa baala zivoi ná, gala zalaɣai vaa zu?» ⁸ Aɓalaame gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Dɔun zunu, GALA ɔɔɣɔɣoi ɣa va ga baala zivoi, gala zalaɣai vaa zu.» Ti felegɔ ti ɣeni ziezu vɔɔma, ti da li.

⁹ Ti zeelii ma naama adave, ve GALA ge ná læeni, Abalaame zalaɗa ɗulazuve beɓeni, é kovii la maazu ga pagɔ. E ná-doun zunui Izaake yeeiti ta kɔɗɔiti sugilini, é da zalaɗa ɗulazuve kovii maazu.

¹⁰ Naa voluma Abalaame boɗai zegeni ga é ná-doun zunui ɗɔdaaleve. ¹¹ Gaamago nɔ, Ɔooɗɔ

GALAGI ná-geezuɗeelai yeni geezuve, é toli, é ɗe ma: «Abalaame! Abalaame!» E gooɗaavoteni, é

ɗe ma: «Nà ɗa!» ¹² Geezuɗeelai ɗeni ma: «Mina yeevɔɗɗu zunu lounɗi va, è va faa nɔpe ke la. Mazɔɔ gè kwæeni niina ga da luazu GALA ba, è la kòmani ga è-loun zunu ɗila kpegi.» ¹³ Abalaame

ɗaazuwuzegeni, é baala sine wolai ɗa voluve, mineiti sogai dɔɔ goi zu, é bata. E baala sine wolai zoni, é kula ga gala zalaɗai ná-doun zunui

votogi zu. ¹⁴ Abalaame naama adave laasei pæeni ga Adɔnayi-Yiileyee (nii poluve ga «Ɔooɗɔ GALAGI nii é nu ɗulazu faa zu»). Naa ɗa é ba, zaagaza ti ɗæezu ná ma: «Ɔooɗɔ GALAGI ná-gizei ma, da ɗula su.»

¹⁵ Ɔooɗɔ GALAGI ná-geezuɗeelai yeni geezuve, é Abalaame loli ná zeizu velesiei, ¹⁶ é ɗe ma: «Ɔooɗɔ

GALAGI laawooi ɗaa: nà ɗonazu nà boɗɗi ma, tei è naa ɗea, è la kòmani ga è-loun zunu ɗila kpegi,

¹⁷ nà tuya loozu è ve, gè è-mavofodai ɗaawɔɔ, eɗe pelegi somideɗaiti ti mɔindai la geezuve, ta eɗe naɗaegi nii é kpolodei ɗobave. E-mavofodai ɗa

zobo sɔɔ sili nuiti ma. ¹⁸ Ziiti kpein ti eteai zu, ta tuyai zɔɔ è-mavofodai maavele ma, tɔzei è ɗooi

zoge.»

¹⁹ Abalaame ɗaleni ma ná-botige nuiti pɔ pelei, naa volu ti vileni pelei ma, ti da li vɔɔma Beel-Seeba. Miná ɗa Abalaame ɗeni zeini ná.

20 Naama vaiti pe poluma, Abalaame menini ga, Mileka balaagi doun zunua zoloni keefeloin Nagool ve. 21 Use ga e ga na-doun mouni, naa defeiti ti ge ga Buze, ta Kemuwele nii e ga Alame keefe, 22 Keeseede, Gazo, Piledase, Yidelafe, ta Betuwele. 23 Betuwele ga e Elebeka zoloni. Naama loun lasavaiti ka Mileka ti zoloni Abalaame keefeloin Nagool ve. 24 Anza diligi nii e la geni vuluni ga zai fvele, nii daaseigi geni ga Leyuma, naa dointi soloni, ti-laaseigiti ti geni ga: Teeba, Gafame, Tafase, ta Maaka.

23

Sala zaa vai

1 Sala zii ma voloi kpein ge geni ga kona ungila puufele maazu lufela (127). 2 E zaani Kiliyate-Aaleba, nii e ga Geebelon, Kanaan yooi zu. Abalaame na-saa vai feni, e ma woli wo. 3 Naa volu Abalaame wuzefeni, e anza ma vooi ye laani, e li, e be Geite nuiti p, 4 e ge ti ma: «Na ga wein, ge zeini wo zaama. A maafulu bosu ve za, ge anzai maafulu, nii saai.»

5 Geite nuiti ti goofaavoteni, ti ge ma: 6 «Woilo giwoo ma, maligi. GALA ge e fve ga nu wola gi zaama. E-anza maafulu ga-fabayefiti ma vagoi zu. Gi tanpe ge la e goma ga na-kabayefe ve vaa e ya e-anza maafulu vai zu.»

7 Abalaame wuzefeni, e maave zou nuiti be, Geite mavofodaiti. 8 E be ti v, e ge ti ma: «Ni wo vaa bu ga ge anzai maafulu, a Sogfaal na-doun zunui Efelon maanene be, 9 ga e Makepeela vugi ve za, tofa nono ve, nii e na-kpala kpelamave. E ze za

ga sɔngɔ ɔitei nɔ wo ɔaazu, naa ɔa a ke é ɔe zèa ga maagfulu bosuve.»

¹⁰ Efelon ɔeni zeini ɔete nuiti saama. E Abalaame woɔɔaavoteni ɔete nuiti gaazu, ta niiti kpein ti ɔeni leezu taazu ga sigida velei. ¹¹ E ɔe ma: «Ba-o, màligii, woilo mà! Gè nà-kpalagi vea è ve, ta pugi nii é ná. Gè fea è ve ga faanee, nà-nubuseiti gaazu, ga è è-anzai maagfulu ná.» ¹² Abalaame maaveeni zou nuiti be. ¹³ E Efelon woɔɔaavoteni, nii a ke ti pe ti gooi meni, é ɔeni ma: «Woilo dee gdoi ma, da balaagi. Va bu gè kpalagi zongoi ve è ya. Yeezei bu bè, nà anzai maagfulu ná niina.»

¹⁴ Efelon Abalaame woɔɔaavoteni, é ɔe ma: ¹⁵ «Màligii, woilo gdoi ma, leeni ɔa a ɔe ga naa de yɔɔɔzu da de, zoi naa vaa zu nii sɔngoi ga wali ɔae unnaanigo (400)? E-anzai maagfulu ná.» ¹⁶ Abalaame vaani naa wu, nii Efelon boni, é wali ɔaei ɔaaluni, nii naa boni ma ɔete nuiti gaazu, é lo wali ɔae unnaanigoi (400) va, eɔevelei falibogi laave ɔeni la yaagfoiti zea.

¹⁷ Zekana Efelon ná-kpalagi é Makepeela, Mamelee letemave, kpalagi ta pugi é ná, guluiti ti kpalagi zu, kwεpelemave maagoolii zu, ¹⁸ naati pe ti ɔeni niina ga Abalaame nɔnɔ, ɔete nuiti gaazu, naati kpein gaazu, niiti ti ɔeni leezu taazu ga sigida velei. ¹⁹ Naa volumna Abalaame anzai Sala maagfuluni Makepeela balagi ma vugi zu, Mamelee letema velei, nii é ga Geebelɔn, Kanaan yooi zu. ²⁰ Kpalagi ta pugi nii é ná, ti ɔeni ga Abalaame nɔnɔ, naa ɔe ga kabamave, é geyani ɔete nuiti ma.

24

Izaake anza ze vai

¹ Aḅalaame wola ɔlɔzaɖaga ɖeni de na, ta Gooɖo GALAGI tuya looni be faiti kpein su. ² Aḅalaame ná-botigɛ zunui lolini, nii ɔlɔzaɖagai é leve ti pe ba ná-pelei wu. Toɖa é ɖeni zeagɖligiti kpein unda, é da make. E ɖeni naa ma: «Yeelɔ kpàlai wu, ³ da ɖonazu bè Gooɖo GALAGI ɖaazu, geegɖlɔgi ta zooi ma GALAGI, ga è la anza ɖaiziaa dɔun zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, ve gè zeini ná. ⁴ Kele da liizu nà-zooi zu, nà-bolodai zu, è anzai zegɛ ná dɔun zunui Izaake ve.»

⁵ Botigɛ zunui gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile ɔlɔ, é va va niima yooi tei su, keni mu gè li ga è-loun zunui zooi naa zu, ve è ɖulaai ná ɔaa?» ⁶ Aḅalaame gooɖaavoteni, é ɖe ma: «Dama, è mina li ga dɔun zunui ná. ⁷ Gooɖo GALAGI, é ga geegɖlɔgi ma GALAGI, nii é kùla kèe vele wu, ta kèe ná-zooi va, nii é ɔeni ɔ̀, é ɖonani bè, ga toɖa zooi nii ve mavofodai ya, to ɔɖoɖi ɖa ná-geezugeelai leve è luɖo, è anzai zegɛ ná dɔun zunui ve. ⁸ Ni anzanui la ɔ̀, é va vile è volu, da vie naazu konai vaa zu, nii è bogai bè. Kele anee naa ve, mina li ná no ga dɔun zunui.» ⁹ Botigɛ nui yeei lɔni maligii Aḅalaame balai wu, é ɖona be ga toɖa ná-deveiti so.

¹⁰ Botigɛ nui nɔme puugo zegeni maligii ná-nɔmeiti saama, é liini ga maligii yeaɖligi ma zii mɔinmɔin. E wuzegeni, é li Meezɔɔtami, Naɖɔl ná-taazuve. ¹¹ Seeliai ma ná, é nɔmeiti pileni niibiga taa voluve zieyegɛi ɖobave, kpɔkɔmave ma ziegi zu, yeeɖɛgalai zu nii anzanuiti ta da ɖula la, ti li zie zaɖazuve. ¹² Naa volu é ɖeni ma: «Gooɖo

GALAGI, màligii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è da-woogefiladai g'ula kelema màligii Abalaame ve za, ga gè g'omi ga naa, nii gè gaiziezu. ¹³ Nà g'a, gè loni ve zieungi g'obave, taa nuiti ti-loun anzanuiti ta vaazu g'ulazu ga ti va ti ziei zağa. ¹⁴ Anzalopoi n'ope gè g'ezu ma: «Nà è maanenezu, da-de ligii yei le, gè b'ole,» a googaavotena ga: «B'ole, nà zie veezu balaa n'omeiti zea, ti b'ole,» naa g'e ga naama anzanui, nii è devea da-wotig'e nui Izaake ve. Nà kw'e ga naa maavele ga è da-woogefiladai g'ula kelema màligii ve.»

¹⁵ E g'ezu é be ga b'e, Elebeka vaani, ná-zie ligii zeini k'oma. E g'eni ga Betuwele ná-doun anzanui, Abalaame kegefeloin Nağol ta anzai Mileka ti-lounloin. ¹⁶ E g'eni ga anzalopoi nii gola vani gola, k'pea g'eni de na, zunu n'ope ge la g'eni kw'e. E yeini zieungi zu, é ná-zie ligii laave, é le volu.

¹⁷ Botig'e nui bizeni, é daag'omi, é g'e ma: «Nà è maanenezu, da-de ligii zu dei ta ve zèa, gè b'ole.» ¹⁸ E googaavoteni, é g'e ma: «B'ole, màligii!» E ná-zie ligii maayeni gaazuvilei zu, é ziei ve zea, é b'ole. ¹⁹ Siegi zu é beni la ga ziei ve zea ga é b'ole, é g'eni ma: «Nà vaazu ziei zağazu balaa da-n'omeiti be, eyesu ti b'ole gola ga pag'o.» ²⁰ E gaazuvileni, é ná-zie ligii zuwo toganiiti ta-b'ole wosuve, é bizeni zieyeg'e v'o be mon'o, é ziei zağa n'omeiti k'pein be. ²¹ Zunui la g'eni faa n'ope boni, é g'eni n'o b'og'o gaazağasu, é da wele, ni G'og'o GALAGI g'a ná-siei neezu, baa ni é la neezu.

²² Siegi zu n'omeiti ti beni la ga b'ole, zunui zanu balağae gila seg'eni, nii buj'egi a la g'e ga galamu l'ozita, ta zanu bala feleg'o ti g'ilagilagi wuj'egi ga

galamu ungila (100) keɣfala maazu ba, é ti veeni zea ga é ti lo yeeɣɔdaveti. ²³ E ɣeni ma: «Be ná-doun anzanu ɣa é ga de? Bo deε mà, nà è maanεεnezu. Gá laazu zɔɔɔ nei è-ɣεε ná-pelei wu, ga gi ni ná?» ²⁴ Elebeka gooɣaavoteni, é ɣε ma: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Mileka ta Naɣɔɔl ti-loun zunui.» ²⁵ E ɣeni ma mɔnɔ: «Suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ɣa gi vɔ be ga bɔɔɔa, nu laazuve ɣa ná balaa.»

²⁶ Zunui nɔkɔni ɔɔoɣɔ GALAGI wu, ²⁷ é ɣε ma: «Mamagi ɣa ɔɔoɣɔ GALAGI ve, màliɣii Abalaame ná-GALAGI, nii é la beni ná-nuɔɔɣɔlai va ta ná-wooɣεɣiladai màliɣii letegi! Nà-siei nii zu, ɔɔoɣɔ GALAGI lia ga ze màliɣii keεɣεlointi ta-velei wu.»

²⁸ Anzalopoi bizeni, é li dee vɔ be, é naama vaiti kpein sufula ma. ²⁹ Elebeka diɛi ta ɣeni ná, daaseigi ga Laban. Laban bizeni, é ɣula eteave, é li zunui vɔ be zieungi ɣoba. ³⁰ E balaɣaegi ɣaani, ta balaiti baazeelai Elebeka yeeɣɔdaveti, é naa kpein menini, nii zunui boni ma. E vaani zunui tei pɔ be, nii é ɣeni loni nɔmeiti kobave, zieungi ɣoba. ³¹ E ɣeni ma: «Da, dei ɔɔoɣɔ GALAGI tuya loai è ve! Lee vaa zu è yesu eteave? Gè pelei wu ɣevele betea, ta adave ve nɔmeiti ta ɣε ná.»

³² Botiɣε nui leeni pelei wu, Laban nɔmeiti daayeini, é suaiti daazuve lufai ta ti-laamianigi ve ti ya, é ziei ve zunui ya ga ti ɣɔɣɔiti maagba ta maazaa nuiti. ³³ Naa volu ti daamianigi veeni zea. Kele é ɣeni ma: «Gè la daami wosu pe, keni nà naa wona, nii é bè ga gè bo.» Laban ɣε ma: «Doluvaawona.»

³⁴ E ɣeni ma: «Nà ga Abalaame ná-botiɣε nui.

³⁵ G̃ooḡo GALAGI tuya loove gola màliḡii ve, é ḡea ga zebesu nu. G̃ooḡo GALAGI baalagiti feeve zea, boliiti ta nikeiti, walii ta zanugi, botiḡe zunuiti ta botiḡe anzanuiti, ḡomeiti ta soovalegiti. ³⁶ Màliḡii anzai Sala vobzaḡagai ma, é zunu loun zoboge màliḡii ve. E sobo ganiiti kpein feeve down zunui naa ya. ³⁷ Màliḡii ḡeni mà: «Gonana, è ḡe mà, è la anzanu zeḡea doun zunui ve Kanaan anzalopoiti saama, niiti gè zeini ti zaama ta-yooi zu. ³⁸ Kele da liizu kèe veyeyefei wu, nà-bolodai zu, miná ḡa da anzai zeḡe ná doun zunui ve.» ³⁹ Gè ḡeni màliḡii ma: «Tanisu anzanui la kea, é va vile pòlu.» ⁴⁰ E ḡooḡaavoteni, é ḡe mà: «G̃ooḡo GALAGI nii gè ziaa gaazu ga pagò, naa ḡa ná-geezuḡelai vile è volu, toḡa da-ziei nee, da anzai zeḡe doun zunui ve nà-bolodai zu, kèe veyeyefei wu. ⁴¹ Siegi zu è liizu la nà-bolodai zu, ni ta ḡelena, ti la anzalopo veeni è ya, da vie minazegegi vaa zu, è bosu bè.»

⁴² «Sèelias ma zieungi ma, kèeve ma: «G̃ooḡo GALAGI, màliḡii Abalaame ná-GALAGI, va bu, è nà-siei nee, nii gè ma ḡani. ⁴³ Nà ḡa gè loni zieungi ḡobave, anzalopoi nii é vaazu ga é ziei zaḡa, nii nà ḡe ma é ná-zie liḡii zu dei tago ve zèa, gè bobole. ⁴⁴ Ni a ḡooḡaavotena ga: Bobole da boboi, nà zoo balaa gè ziei zaḡa da-ḡomeiti be, naama anzalopoi ḡe ga anzanui naa, nii G̃ooḡo GALAGI devea màliḡii ná-doun zunui ve.» ⁴⁵ Gè ḡeezu gè be ga bobè z̃imave, Elebeka ḡanu é vaazu, ná-zie liḡii zeini koma, é yei zieungi zu, é ziei zaḡa. Kèeve ma: «Nà è maaneenezu, ziei ve zèa, gè bobole.» ⁴⁶ E ḡaazuvileve ga é ná-zie liḡii maayei, nii é ḡeni zeini koma, é ḡe mà: «Bobolena, nà ziei veezu balaa da-ḡomeiti

zea, ti bɔɔle.» Gè bɔɔleve, é ta ve nɔmɛiti zea, ti bɔɔle balaa. ⁴⁷ Gè gaazafage, gè gɛ ma: «Be ná-doun anzanu gɛ ga de?» E gòɔɣaavotegɛ ga: «Nà ga Betuwele ná-doun anzanui, Naɣɔɔl ta Mileka ti-lounloin.» Gè balaɣaegi lɔɔve sokpai va, gè balaiti dɔ zeeiti ba. ⁴⁸ Naa voluma, gè maaveve, gè nɔkɔ Gɔɔɣɔ GALAGI wu, gè Gɔɔɣɔ GALAGI mama, nii é ga màliɣii Aɔbalaame ná-GALAGI, nii é loga tɔɣɔ woɔɣɛɣiladai zu, naa gɛ a ke gè màliɣii keɛɣɛloin ná-dounloin zegɛ ná-doun zunui ve. ⁴⁹ Niizu, ni wa nuɔɣɔɣɔlai gɛɛzu ta woɔɣɛɣiladai màliɣii ve, à naa wo mà, ni mɔnɔ naa laade, wo naa balaa bo mà, gè li ada gili.»

⁵⁰ Laban ta Betuwele ti goɔɣaavoteni, ti gɛ ma: «Niima vai zegɛve Gɔɔɣɔ GALAGI vɔ, gi la zooga gi va bɔe é vɔ ga taali gili. ⁵¹ Eleɔɛka vetɛ, é è ɣakala, sege, è lii la, é gɛ ga è-maliɣii ná-doun zunui anzai, eɣevelei Gɔɔɣɔ GALAGI bogai la.»

⁵² Siɛgi zu Aɔbalaame ná-botigɛ zunui ti-wooitɛ mɛnini da, é nɔkɔni zɔoi ma Gɔɔɣɔ GALAGI ɣaazu. ⁵³ Botigɛ zunui wali zɔɔlaitɛ kulani ta zanu sɔɔlaitɛ, ta segeiti, é ti ve Eleɔɛka ya, é faanɛ wolaitɛ keɛni diɛ ve ta dee balaagi. ⁵⁴ Naa voluma, tɔ-o, maazaa nuiti-yo, ti daamii woni, ti bɔɔle, ti ni ná.

Sobui, siɛgi zu ti wuzegɛni la, botigɛ zunui gɛni ma: «À yeeɔe bà niina, gè ɣale ma màliɣii vɔ be.»

⁵⁵ Eleɔɛka diɛ ta deeni ti gɛni ma: «Bedɛ anzalopoi ye gi va yeɣɛɣala laawu, folo puugɔ ɣɛɣala, naa volu wa li niina.» ⁵⁶ Kele é ti woɔɣaavoteni, é gɛ ma: «À mina mà volo li, tɔɔzei Gɔɔɣɔ GALAGI nà-siɛi nɛa. A yeeɔe bà, gè li, gè ɣale ma màliɣii vɔ be.»

⁵⁷ Ti gɛni ma: «Ade anzalopoi lolina, ade gaazaɣa tɔ

60gɔi.» ⁵⁸ Ti Elebeka lolini, ti gɛ ma: «Da pɔ wo li, wa zunui nii?» E ti woɔgaavoteni, é gɛ ma: «Ungo, gá li.»

⁵⁹ Ti vaani bu ga ti-vaazeelai Elebeka li ta anzanui nii é gɛni sosu, ta Abalaame ná-botigɛ zunui, é vɛɛ ná-nuiti ba, ti gɛni polu. ⁶⁰ Ti tuya looni Elebeka vɛ, ti gɛ ma:

«Dɛi è ga gi-vaazeelai, da gɛ ga waawaagiti ti-lee!
E-mavofodai zobo sɔlɔ siliɲɔgɔiti ma faan!»

⁶¹ Elebeka wuzɛgɛni ta ná-botigɛ anzanu loun-goiti, ti zei ɲɔmɛiti kɔma, ti vile zunui volu, ti da li. Botigɛ zunui Elebeka zɛgɛni, é lii la.

⁶² Izaake vaani, é zɛgɛ Laɣayi-Lɔyi ɣɔlɔyɛgɛi vɔ bɛ, lɛkpɛmavɛ nu yeezazu vɛ yooi zu. ⁶³ Kpɔkɔmavɛ ta, Izaake ɣulani, é da ziezie dɔbɔi zu, é ɣaazuwuzɛgɛni, é wɛɛ, é ɲɔmɛiti kaa, ti da va.

⁶⁴ Elebeka ɣaazuwuzɛgɛni balaa, é Izaake ɣa, é zɛgɛ ɲɔmɛi ɣɔma, é vile. ⁶⁵ E gɛni botigɛ zunui ma: «Bɛ ɣa é ga zunui tɛi, é dɔbɔi zu, é vaazu ade laaɣomisu?» Botigɛ zunui goɔgaavoteni, é gɛ ma: «Màliɣii vɛ.» Gaamago nɔ, é ná-bazai vɛɛni ɣaazu.

⁶⁶ Botigɛ zunui faiti kpein boni Izaake ma, niiti é ti ɣɛɛni. ⁶⁷ Naa volu, Izaake loni Elebeka luɣɔ, é lii la dee Sala ná-seɣe ɣotai wu. E Elebeka zɛgɛni, naa gɛ ga anzai, é nɛɛni vɛ. Pele ɣana Izaake gaanɛɛni zɔlɔni da, balaga voluma dee ma.

25

*Abalaame zaa vai
ta mavofodai é zɔlɔni Ketula va
(1 Dɔlɔ Sɛvɛi 1:32-33)*

¹ Abalaame anzai ta zɛgɛni mɔnɔ, nii daaseigi gɛni ga Ketula. ² Dointi é ti zɔlɔni bɛ ti-laaseigiti

ti ɣeni ga: Zimelan, Yokesan, Medan, Madiyan, Yisebake, ta Sua. ³ Yokesan Saba ta Dedanni solɔni. Dedan mavofodaiti ti ɣeni ga: Asuul nuiti, Letuse nuiti, ta Leyume nuiti. ⁴ Madiyan mavofodaiti ti ɣeni ga: Efa, Efɛɛl, Geenɔke, Aɔida, ta Eledaa. Niima nuiti pɛ ti ɣeni ga Ketula mavofodaiti.

⁵ Aɔalaame yeafɔligiti kpein feeni Izaake ya. ⁶ Anza ɣiligiti niiti ti la ɣeni vuluni ga zɔiti kevele, ɛ vɛɛaniiti feeni ti-loun zunuiti bɛ. Keai ma vulua dɛ, ɛ ti leveni folo ɣulazu velei, ɛ ti maafɔoza nɔ-doun zunui Izaake va.

⁷ Aɔalaame zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila kona vuulɔfela maazu lɔɔlu (175). ⁸ Aɔalaame yii looni, ɛ zaani pɔɔzaɣaga voluma undaanɛi zu, ɛ lɛbini gola sii zuɣooza, naa volu ɛ liini mɛmɛwolani pɔ, ti zaai. ⁹ Nɔ-doun zunuiti Izaake ta Isemayɛle ti maafɔluni Makepeela vugi zu, Efelon nɔ-kpalagi zu, ɢete nui Sɔɣaal nɔ-doun zunui, Mamelee letemavɛ. ¹⁰ Naama ɔalagi ɣa Aɔalaame geyani ɢete nuiti ma. Minɔ ɣa Aɔalaameni ta anzai Sala ti maafɔluni nɔ. ¹¹ Aɔalaame zaa voluma, GALA ge tuya looni nɔ-doun zunui Izaake vɛ, ɛ ɣeni zeini Laɣayi-Lɔyi ɣɔɔyɛɣɛi ɣobavɛ.

Isemayɛle mavofodai
(1 Dɔɔ Sɛvɛi 1:28-31)

¹² Aɔalaame nɔ-doun zunui Isemayɛle mavofodai ɣaa, tɔ ɣa Agaal, Ezipete anzanui ɛ ga Sala nɔ-duɔ anzanui solɔni Aɔalaame vɛ. ¹³ Isemayɛle nɔ-doun zunuiti daaseigiti kaa, eɣvelei ti-mavofodaiti ti la: Nebayɔte, Isemayɛle nɔ-doun zunu mɔungi, ta Keedaal, Adebeyɛle,

Mibesame, ¹⁴ Misema, Duma, Masa, ¹⁵ Gadade, Teema, Yetuul, Nafise, ta Keedema. ¹⁶ Isemayele ná-doun zunuiti ta ti-laaseigiti kana, eḡvelei ta-ḡwepelegiti ta ti vuu veleiti ti la. Kundiḡi puugɔ maazu felegɔiti (12) kaa, ti ḡeni ta-nuḡuseiti unda. ¹⁷ Isemayele zii ma voloi kpein ge ḡeni ga kona ungila puusavagɔ maazu lɔfela (137). Zii looni, é za, é li mɛmɛwolani pɔ ti zaai. ¹⁸ Isemayele mavofodaiti ti zeini, é zo Gavila, eyesu é zeeli Suul, Ezipete yooi letema vele, nu da ḡena lia ga Asiili vele. Ti zɛḡeni ti-ḡɛlointi pɛ ba, ti ze yɛ.

ZAKɔBE NA-FAI

(25:19--36:43)

Izaake mavofodai

¹⁹ Abalaame ná-doun zunui Izaake mavofodai ḡaa: Izaake keeḡe ḡeni ga Abalaame. ²⁰ Izaake ná-konagi ḡeni ga puunaanigɔ (40), siegi zu é Laban baazeelai Elebeka zɛḡeni la ga anzai, Alame nui Betuwele ná-doun anzanui, nii é Padan-Alame. ²¹ Izaake Ḣooḡɔ GALAGI maanɛnɛni anzai ná-faa zu, mazɔbɔ é ḡeni ga doun zɔbɔtala nu. Ḣooḡɔ GALAGI gooḡaavoteni, anzai Elebeka kogi zɛḡeni. ²² Dointi ti ḡeni zigazu bɔḡɔ va koozu, é ḡeni ma: «Leeni ḡa é ḡɛzu ga ze?» E liini, é Ḣooḡɔ GALAGI ḡaazaḡa. ²³ Ḣooḡɔ GALAGI ḡeni ma: «Zii felegɔ ḡa é è ḡoozu, nuḡuseiti ma zii felegɔ ḡa ḡaagweezu, ta ḡena zɔbɔga, ti ḡula è ḡoozu. Gilagi zɛbei ḡa wɔbɔ é leve zɔi va, nu ḡitei ḡa lɔ loungoi yeezu.»

²⁴ Doun zɔbɔ foloi zeeliai ma, ti kaani ga yoog-iti ka ti ḡeni koozu. ²⁵ Ma mɔungi é vaani,

maabɔikpɔini, defai ge ma efɛ sua gɔlɔ. Ti daaseigi vɛɛni ga Ezawu.* ²⁶ Naa voluma, defei zɔɔɔni, zeei Ezawu gɔgɔ libiligi zogai. Ti daaseigi vɛɛni ga Zakɔbe.† Kona vuulɔzita (60) ga Izaake keɛni kpein, ti zɔɔɔ siɛgi zu.

Ezawu doun moun tosuve vɔdi vai
Zakɔbe ma

²⁷ Doun zunu felegɔi niiti ti kulasui woni. Ezawu gɛni ga dosoi zeeletegai, ta dɔɔɔ zɛ nui, keɛ Zakɔbe gɛni ga zunui nɔ-fai gaaleidai, ɛ neɛni be ga ɛ ye nɔ sege gɔtaiti bu. ²⁸ Izaake Ezawu neɛni ve, tɔzei dɔɔɔ zuai neɛni be. Keɛ Elebɛka Zakɔbe neɛni ve.

²⁹ Foloi ta, Zakɔbe gɛai ma tɔgɔi bɔɔzu, Ezawu zegeni dɔɔɔi zu, gola bɔɔbai. ³⁰ Ezawu gɛni Zakɔbe ma: «Tɔgɔ bɔi kpɔɔi nii ta ve zɛa, gɛ mi, mazɔɔɔ kpɔɔlɔve gola.» Naa ga ɛ keɛni ti Edome‡ laaseigi vɛɛni la Ezawu va. ³¹ Zakɔbe googaaɔoteni, ɛ ge ma: «Da-loun moun tosuve vɔdi mɔ de.» ³² Ezawu gɛni ma: «Wɛɛ, nɔ ga va zaazu ga pului, naama loun moun tosuve ga leeni ge bɛ?» ³³ Zakɔbe gɛni ma: «Gonana de bɛ.» Ezawu gonani be, ɛ nɔ-doun moun tosuve vɔdi Zakɔbe ma. ³⁴ Nɔzu ga Zakɔbe bului ta tɔgɔ bɔɔbiti feeni la Ezawu ya. E daamii woni, ɛ bɔɔle. Naa volu ɛ wuzegeni, ɛ li. Zekana Ezawu doun moun tosuve vɛɛvɛɛni da.

26

Izaake ta Abimeelɛke ta-vai

* **25:25** Ezawu: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «defalegagi.»

† **25:26** Zakɔbe: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «tibiligi» baa «yaavai ge.» ‡ **25:30** Edome: daaseigi nii ti maaɔuɔaai va ta «ma bɔigi.»

¹ Pului taḡili ge looni zooi zu, é ḡula zoi volu, é looni Abalaame ná-siegi zu. Izaake liini Geelaal, Filiseti nuiti ta-masagi Abimeeleke ʋə be. ² Ḡooḡo GALAGI ḡulani be kelema, é ḡe ma: «Mina yei Ezipete yooi zu, kele zeii zooi naa zu, nii gè deezu ga de. ³ Yeedeḡala ḡe niima yooi zu. Nà ye è va, gè tuya loo è ʋe, mazoloo nà niima you yooḡzuḡeti kpein feezu è ʋe, wa è-mavofodai. Nà nà-minazegegi zo kpaan, nii gè keeni è-ḡee Abalaame ʋe. ⁴ Nà è-mavofodai moin su, eḡe geeḡologi ma zomideḡaiti, nà niima you yooḡzuḡeti kpein fe è-mavofodai ya. Eteai zu zii kpein ka tuyai zoloo è-mavofodai maavele ma. ⁵ Toozei Abalaame ḡooi zoni, é nà-deveiti so, ta tenegiti gè ti woni la, ta nà-togiti.» ⁶ Naa ḡa é keeni, Izaake zeini la Geelaal.

⁷ Siegi zu naama adave nuiti ti ḡeni gaazaḡagi wosu da, é lo anzai va, é ḡeni ḡeezu ti ma: «Bàazeelai ʋe.» E ḡeni luazu ga a ḡeena anzai ʋe, náʋe nuiti ti mina paa Elebeke ná-faa zu, toozei gola ʋani. ⁸ Tei ná-sei yeedeḡalai zu ḡeni ḡoozazu náʋe, foloi ta ḡeni de Filiseti nuiti ta-masagi Abimeeleke weleni fenetelei la, é Izaake ḡa ta anzai Elebeke, ti da zeevoegi ḡe. ⁹ Abimeeleke Izaake lolini, é ḡe ma: «Gaamai zu, è-anzai ʋe! Lee vaa zu è ḡeni ma: «Bàazeelai ʋe?» » Izaake ḡooḡaavoteni, é ḡe ma: «Kpòʋe ḡana, nii a ke gè mina za maavele zu.» ¹⁰ Abimeeleke ḡeni ma: «Lee ḡa è keai ga giye? Ná tago nò ḡea de nubuseiti saama, zunui taḡila ge ʋa la ga è-anzai, è ḡea ʋaazu gi ḡeezu ga sɔba nuiti.» ¹¹ Abimeeleke niima levei veeni nubuseiti kpein zea ga: «Nu nɔpe a faa nɔu ḡeena ga zunui tei baa anzai, ta naama nui ʋaa.»

12 Izaake tii ɣeni zooi naa zu, é βete, é ma ueɗa ungilagi (100) zɔɔɔni naama ɣonagi, mazɔɔ Ɔooɣɔ GALAGI tuya looni βe. 13 Zunui nii βeteni, é ɣeni liizu nɔ ga βetea, eyesu é ɣe ga kpete nu wola. 14 Togani βulugiti ti ɣeni zea, nikiiti, baalagiti, boliiti, ta botiɣe nu mɔinmɔingiti. Filiseti nuiti ti ɣeni toloi ɣulazu la. 15 Kɔɔyeɣeiti kpein keeɣe Abalaame ná-botiɣe nuiti ti ti wɔɔni ná-siegi zu, ti naati daaveni ga pɔɔi. 16 Abimeelke ɣeni Izaake ma: «Liina, é zeeɣe gi vɔ βe, mazɔɔ é yeeɣaaba, é leve gi va.»

17 Izaake zeeɣeni ná, é li, é vuuzuve ɣe ga Geelaal nemei zu, miná ɣa é zeini ná. 18 Izaake zieyeɣeiti bɔɔni volu ga niine, niiti ti wɔɔni keeɣe Abalaame ná-siegi zu, niiti Filiseti nuiti ti ti laaveni Abalaame ná-saai volumna. E naama laaseigiti nɔ ueeni ti va, niiti keeɣe ti ueeni ti va. 19 Izaake ná-botiɣe nuiti ti ta wɔɔni mɔnɔ nemei zu, ti zieungi ɣaani ná. 20 Baala make nuiti ti ɣeni Geelaal, ti kpɔei ueeni Izaake ná-baala make nuiti ba, ti ɣe ma: «Ziei ɣa ga ɣɔnɔ!» E zieyeɣei laasei pɔɔni ga Eeke (nii poluve ga «maagaalii»), tɔzei ti kpɔei ueeni ba zieyeɣei ná-faa zu. 21 Ná-botiɣe nuiti ti zieyeɣe ɣili bɔɔni, nii ti sakpeni mɔnɔ ná-faa zu, é daasei pɔɔni ga Sitena (nii poluve ga «sakpegi»). 22 E zeeɣeni miná, é li, é zieyeɣei taɣili bɔ, niigi kpɔe vaa la ɣeni wuzeeɣeni, é va lo ba. E naa laasei pɔɔni ga Leɣɔɔate (nii poluve ga «suwɔɔba»), mazɔɔ é ɣeni ma: «Niizu, Ɔooɣɔ GALAGI suwɔɔba gi ve, gi undaa ɣa nee zooi zu niina.»

23 E zeeɣeni ná, é le ga Beel-Seeba vele. 24 Ɔooɣɔ GALAGI ɣulani βe kelema naama bidii, é ɣe ma:

«Nà gá gè ga è-ḡEE Aḡalaame ná-GALAGI. Mina lua, mazɔlɔ nà è va. Nà tuya loozu è ve, gè è-mavofodai mɔinzu su nà-botigē nui Aḡalaame maavele ma.»
²⁵ Izaake zalaḡa ḡulazuve loni náve, é woḡula Ḣooḡo GALAGI ma. E ná-seḡe ḡotai loni ná balaa. Ná-botigē nuiti ti zieyeḡe ḡila bɔɔni ná.

²⁶ Aḡimeeleke vaani pɔ be, é zeḡe Geelaal, ta ná-tene bo nui Aḡuzate, ta Pikɔle, nii é ḡeni ga ná-kooḡo ḡundiḡii. ²⁷ Izaake ḡeni ti ma: «Lee vaa zu wo vaazu pɔ, tama wo da wɔinzeḡe, wo da kpè wo vɔ beti?» ²⁸ Ti ḡooḡaavoteni, ti ḡe ma: «Gá petesu ga Ḣooḡo GALAGI gá è va. Naa gá é ba, gi ḡeezu, minazeḡegi ḡe ade yooḡozu, gá-o, dá-o, ade minazeḡe booḡo ve. ²⁹ Da ḡonazu ga è la faa nɔu nɔpe kea ga giye, eḡevelei gi la è zopele nɔuni la neḡelein, keni faa vagai nɔ gá gi kea è ve, gi è yeni ná, è li ziileigi zu. Dei è tuyai zɔlɔɔgai Ḣooḡo GALAGI ya.»

³⁰ Izaake daamii ḡevele ḡeteni ti ve. Ti laamiini, ti bɔɔle. ³¹ Ti wuzegeni sobuzobui, ti ḡona booḡo ve. Naa volu Izaake valini ti ma, ti li ziileigi zu.

³² Naama voloi nɔ zu, Izaake ná-botigē nuiti ti vaani, ti voluvaawo ma, é lo kɔlɔyeḡei va, ti ḡeni boozu, ti ḡe ma: «Gi ziei ḡaave.» ³³ Izaake daasei pɛeni ga Sibá (nii poluve ga «minazeḡegi»). Naa gá é ba, ti taai laasei pɛai ga Beel-Seeba (nii poluve ga «minazeḡe kɔlɔyeḡei»), eyesu zaaḡaza.

Ezawu ná-vulu ḡee vaiti

³⁴ Ezawu ná-konagi ḡeai ma ga puunaanigo (40), é Ḣete nui Beeli ná-doun anzanui Zudite zeḡeni ga anza, ta Ḣete nui Elon ná-doun anzanui Basemate.

35 Ti felego pe ti geni Izaake ta Elebekani ziiɓɓɓu ti goozu.

27

Tuyai lati fai e ge ga Zakabe nono

1 Izaake geni ɓɓɓaɓa, gaazuveti maa geni bidizu, e la mo geni wozagaazu jagelein. E na-doun zunu mɔungi Ezawu lolini, e ge ma: «Doun zunu!» Naa googaavoteni, e ge ma: «Na gaa!» 2 Izaake geni ma: «Na gaa, ge ɓɓɓaɓa, ge la zaa volo gwee. 3 Da-losu zɔɔlalti ti ga da-meen vuu ɓɓɓi, ta da-gilegiti, ti zegena, e li dɔɔi zu, e sua gaizie be. 4 Daamiani neene kpete be, egevelei neai la be, e vaa la po, ge mi, naa ga a ke ge tuya loo e ve pe, ge va lega za.»

5 Elebeka geni naa menisu, nii Izaake geni bosu na-doun zunui Ezawu ma. Ezawu liini dɔɔi zu sua gaiziezube, e va vaa la. 6 Elebeka geni na-doun zunui Zakabe ma: «Wele, ge e-gee woomenige, e da ɓɓɓe e-li Ezawu ɓɓɓ, e ge ma: 7 «Va be ga sua, e daamiani neene kpete be, nii na mi, na tuya loozu e ve Goofo GALAGI gaazu pe, ge va lega za.» 8 Woilo dee gooi ma, doun zunu, nii ge bosu e ma, e naa no ge. 9 Li be togani bulugi zaama, e boli yivo vago felego zo, e vaa la, na ti betezu e-gee ve ga daamiani neenegi, egevelei neai la be. 10 E lii la e-gee ɓɓɓ, e mi, nii a ke e tuya loo e ve pe, e va lega za.»

11 Zakabe dee woogaavoteni, e ge ma: «Ungo, keke die Ezawu ga ga defalega nu, ndun na, ge la ga naama nu. 12 Tanisu kee ga yeeveepe ba, na ge gaazu ga woya nu, nama su, na foovooi maaloli ɓɓɓ ma, tuyai votogi zu.» 13 Dee geni ma: «Doun

zunu, naama voovooi ye ga ze! Woilo nɔ gdoi ma, è li, è va ga tiye pò.»

¹⁴ Zakɔbe liini, é ti zege, é va ga tiye dee vɔ. Naa daagfolii woni, egevelei neai la keege ve. ¹⁵ Naa volu, Elebeka ná-doun zunu mɔungi Ezawu ná-segeiti segeni, niiti ti wola vaga geni de, ti geni pelei wu, é ti loo ná-doun zunui loungo gelei Zakɔbe gɔba. ¹⁶ E zeeiti ta kɔgi maavelevele ga boli yivoi ma gɔloiti, tɔzei defai la geni náti ma. ¹⁷ Daamiani neengi ta bului niiti é ti beteni, é naati feeni ná-doun zunui Zakɔbe ya.

¹⁸ Naa liini keege vɔ be, é ge ma: «Kèè!» Izaake ge ma: «Nà gaa! Be ga é ga de, doun zunu?» ¹⁹ Zakɔbe keege woogaaivoteni, é ge ma: «Nà ga Ezawu, è-loun zunu mɔungi. Gè naa gea, nii è bogai mà. Nà è maaneenzu, wuzege, è ze, è nà-sua betai mi, naa ga a ke è tuya loo bè.» ²⁰ Izaake geni ná-doun zunui ma: «È keve gale, doun zunu, è suai ta zɔɔgai gaamanɔ?» Zakɔbe googaaivoteni, é ge ma: «Gɔgɔ GALAGI da-GALAGI ga é vaa la pò.»

²¹ Izaake geni Zakɔbe ma: «Maabuga lee bà, doun zunu, gè yeevɔɔgu è va, gè ge kwee, ni da ga doun zunui Ezawu, baa ni é la ga toun.» ²² Zakɔbe maabugani keege Izaake va, naa yeevepe ba, é ge ma: «Kpɔe velei ga ga Zakɔbe bɔe velei, kele zeeiti ta ga Ezawu yeeiti.» ²³ E la geni gwesu gaani ba, tɔzei defai geni zeeiti ma, ege die Ezawu yeeiti. E tuya looni be. ²⁴ E gaazagani de, é ge ma: «Da ga nei é ga doun zunui Ezawu baa?» Zakɔbe googaaivoteni, é ge ma: «Nà ve.»

²⁵ Izaake geni ma: «Doun zunu, da-zuai ta veena zèa, naa ga a ke gè mi, gè tuya loo è ve.» Zakɔbe

feeni zea, é mi, é va pɔ ga dɔɔi ɓalaa, é kpɔle.
²⁶ Naa volu keɛɛɛ Izaake ɣeni ma: «Dòun zunu,
 maabuɗa bà, è nɛɛɛ ga daave komagai.» ²⁷ Zakɔbe
 maabuɗani ba, é nɛɛɛ ga daave komagai. Izaake
 ná-segeiti makugi menini. Naa voluma, é tuya
 looni be, é ɣe ma:

«Ungo, dòun zunui makugi ɣeeve eɣe kpalagi
 makugi,

nii Ɔɔɔɔ GALAGI tuya loai be.

²⁸ GALA ge geeɣɔlɔgi ma nɔɔai ve è ya,
 ta zooi ma ɣulanumai,
 é moloi ta dɔɔi ve ga mɔinda.

²⁹ Nuɓuseiti ti ɣolo è ve,
 ziiti ti boti ɣe è ve.

E ɣe ga è-ɣeeleaiti ti-maliɣii,
 è-leelointi ti boti ɣe è ve.

Zoi a è voovo, naa ɣa voovo,

zoi a tuya loo è ve, tuya ɣa naa ve.»

³⁰ Izaake ɓeni nɔ ga tuya loo Zakɔbe ve, Zakɔbe
 zeeɣezuve nɔ feya keɛɛɛ Izaake vɔ be, die Ezawu da
 unkula, é zeeɣe doso zie bosuve. ³¹ Tɔ balaagi é
 daamiani nɛɛɛɛgi ɣeevele ɓeteni, é vaa la keɛɛɛ vɔ be,
 é ɣe keɛɛɛ ma: «Kèe, wuzeeɣena, è è-loun zunui ná-
 suai ta mi, naa ɣa a ke è tuya loo bè.» ³² Keɛɛɛ Izaake
 ɣe ma: «Be ɣa é ga de?» E googaaavoteni, é ɣe ma:
 «Nà ga è-loun zunu mɔungi Ezawu.» ³³ Izaake ɣeni
 wola unga wuulee, é da wola ɓali, é ɣe ma: «Be ɣa
 ga naa deɣemu, nii é suai zogai, é vaa la pò? Gè ti
 pe ta miai, è ɣeezu è va, gè tuya loa be. Toɣa tuyai
 zɔlɔ.»

³⁴ Siɛgi zu Ezawu keɛɛɛ woosti menini da, é
 ɓainni ga woo wola, é ziiɣaawana ɓeei wola looni,

é gɛ kɛɛgɛ ma: «Kɛɛ, tuya loo bè, nà balaagi!»
³⁵ Izaake gɛni ma: «È-legɛi vaave ga yaavai, é da-
 luyai zɛgɛ.» ³⁶ Ezawu gɛni ma: «Tɛi daaseigi vɛai ga
 Zakɔbe, naa gɛ é yàavaai la ná zeizu gɛ fele baa? E
 nà-doun moun tosuve zɛgɛa, é vaa mɔnɔ niizu, é nà-
 tuyai zɛgɛ!» E gɛni kɛɛgɛ ma: «È la tuyai ta makɛni
 bè baa?»

³⁷ Izaake gɛni Ezawu ma: «Wɛɛ, gè seida ga è-
 maligii, gè kɛɛgɛlointi kpein kɛa ga ná-botigɛ nuiti,
 gè moloji ta dɔi vea zea. Lee gɛ degɛmu nà zoo gè
 kɛ è vɛ, doun zunu?» ³⁸ Ezawu kɛɛgɛ wooɟaavoteni,
 é gɛ ma: «Naama luya gɛlagi nɔ gɛ é è ya baa, kɛɛ? Nà
 balaa tuya loo bè, kɛɛ!» Ezawu tɔzeini ga bainga,
 é da wɔɔ. ³⁹ Kɛɛgɛ Izaake gooɟaavoteni, é gɛ ma:
 «Pɛɛ, è-zeizuve gɛ vala zooi ma gɛlanumai ma,
 ta geɛɟɔlɔgi ma nɔɟagi ma.

⁴⁰ Da-woɟa zɔkpɔi gɛ a gɛ ga è-gɔnɔ gaizie anii,
 da gɛ ga è-gɛɛloin ná-botigɛ nui,
 kɛɛ da gɛna zieziega bɔɟɔ yeema,
 da ná-unbawului galegale, è kula bɔɟɔ gɔba.»

Zakɔbe vela vai

⁴¹ Ezawu Zakɔbe wɔinzeɟeni, tɔzei tuyai va
 kɛɛgɛ boni bɛ, é da gɛ yiimave: «Kɛɛ zaa voloi maa
 gana buɟa, nà dɛgɛi Zakɔbe vaa naama yeei.» ⁴² Ti
 Elebɛka ná-doun zunu mɔungi Ezawu woiti boni
 ma. E ná-doun zunui loungo gelei Zakɔbe lolini,
 é gɛ ma: «Wɛɛ, è-liɛ Ezawu gɛ gɛɛzu é potokulai
 gɛ, é è vaa. ⁴³ Woilo gɔoi ma niizu, doun zunu!
 Wuzɛgɛ, è vela, è li dɛ Laɓan vɔ bɛ Galan yooi zu.
⁴⁴ E yɛ koba yeɛgɛgala laawu, eyɛsu è-liɛ yiimaalei.
⁴⁵ Siɛgi zu è-liɛ ná-ziiɟaawanai budɛzu la è maazu,
 é yeema naa ma, nii è kɛai la, nà è gaaɟale ma

naazu niina. Leeni vaa zu nà vala wo felego ma voo ma, folo gɛlagi zu?»

⁴⁶ Elebeka ɣeni Izaake ma: «Zenvui woinzegea mà, Ƣete ná-doun anzanui niiti ta-vaa zu. Ni Zakobe balaa ka zooi niizu anzanui ta zegenà, zenvui ɣa bè ga leeni názu?»

28

¹ Izaake Zakobe lolini, é tuya loo be, é devei nii ve zea, é ɣe ma: «Mina anzanu zege Kanaan anzanu lointi saama. ² Wuzegenà, è li Padan-Alame è-lee keeɣe Betuwele voo be, è anza ɣaizie è-ɣeke Laban ná-doun anzanuiti saama, è sei. ³ GALA Zebèi-Pe-Maliɣii tuya loo è ve, é è ɣe ga kpuɣu nu, da ɣa ga nuɔuse moinmoin memewola. ⁴ E Abalaame ná-tuyai ve è ya, é ve è-mavofodai va, nii a ke zooi è zeini su ga seikogoma nui, è naa zoloo, zooi nii GALA ge feeni Abalaame ya!» ⁵ Izaake Zakobe leveni ga è li Padan-Alame, Alame nui Betuwele ná-doun zunui Laban voo be, Zakobe ta Ezawu ti-lee Elebeka dièi.

⁶ Ezawu kaani ga Izaake tuya looni Zakobe ve, é teve Padan-Alame ga é anza zege ná. E menini balaa ga keai ma tuya loozu be, é devei nii veeni zea ga: «Mina anza zege Kanaan anzanu lointi saama.» ⁷ E kwèni balaa ga Zakobe gɛloni keeɣe ta dee ve, é li Padan-Alame. ⁸ Ezawu gaagaani ga Kanaan anzanu lointi maayo ge la ɣeni keeɣe Izaake ve. ⁹ Ezawu liini Abalaame ná-doun zunui Isemayele voo be. E Isemayele ná-doun anzanui Maɣalate zegeni ga anzai, nii é ga Nebayote baazeelai, zooma anzaiti poluma ti ɣeni zea.

Zakabe ná-segi, é boni Beetele

¹⁰ Zakabe zegeni Beel-Seeba, é li Galan. ¹¹ E zeelini adave ta, ve é niini ná, mazoloo foloi liini niina. E náve gótui ta zegeni, é da unbu, é niini naama adave. ¹² Ná-segi zu, é kabagi gaani loni zooi ma, nōungi zeidai geei va. Pete, GALA ná-geezugeelaiti ti gēni leezu, ti da yeei kabagi naa zu. ¹³ Pete, Gōogō GALAGI gēni loni kabagi unsuve, é gē ma: «Nà ga Gōogō GALAGI, è-gē Abalaame ná-GALAGI, ta Izaake ná-GALAGI. Zooi nii è laani ma, nà feezu è ve, wa è-mavofodai. ¹⁴ E-mavofodai gā gē egē zooi ma vufiligi, ná-zooi zu gā baagō, é zo folo gūlazu velei, é li folo liizu velei, é zo nu gōvezu velei, é li nu yeezazu velei. Eteai ma veleyegēiti kpein ta tuyai zoloo è maavele ma, ta è-mavofodai maavele ma. ¹⁵ Wele, nà bōgōi nà è va, nà è make, ve kpein è liizu ná, nà vaazu ga de volu niima yooi zu, mazoloo gē la gēlea è va neglein, eyesu naa kpein daazeeli, nii gē boga è ma.»

¹⁶ Zakabe wuunni, é gūla ná-niimenii zu, é gē ma: «Gaamazu Gōogō GALAGI gā niima adave, nōun gē la gēa sufwē!» ¹⁷ E luani, é gē ma: «Ae, niima adave maayikiye! Ve gā ná ga GALA ná-pelei, geegōlogi ma velelave ve.» ¹⁸ Zakabe wuzegeni ga sobuzobui, kōtui nii é daani unbu, é naa zegeni, é gaalo ga gīzesui, é guloi vu unsuve. ¹⁹ E naama adave laasei pēeni ga Beetele (nii poluve ga «GALA ná-pelei»), kele taai naa laaseigi gēni ga Luze mōungi zu. ²⁰ Zakabe minazegeni, é gē ma: «Ni GALA ka yena bà, é màke siei nii zu, gē bosu, ni a daamianigiti ta segeiti feena zèa, ²¹ ta ni nà galena ma kēe velei wu ziileigi zu, Gōogō GALAGI gā gē ga nà-GALAGI

naazu. ²² Kɔtui nii gè gaalɔgai ga ɟizɛsui, naa ɟa ɟɛ ga GALA ná-pɛɛi. Nii kpein è feezu zèa, nà naama vuusiɛi ve è vɛ.»

29

Zakɔbe zeeli vai Laban vɔ bɛ

¹ Zakɔbe siɛi lɔzeini volu, é li folo ɟulazu velei yooi zu. ² E wɛɛni yeeta, é kɔɔyɛɛɛi ɟa dɔɔi zu, pɛɛɛ, togani bulu seizu savagɔ ɟɛni ná, ti da looɟo, mazɔɔ naama ɟɔɔyɛɛɛi ɟa togani bulugiti ti ɟɛni bɔɔlezu la. Kɔtu wolai ɟa é ɟɛni ga kɔɔyɛɛɛi lakulugi. ³ Siɛgi zu togani bulugiti kpein ti bɛna ɟaale ba la ná, ti bɛna kɔtui ɟilikili, ti seɟe zɛyɛɛɛi laavɛ, ta la zɛi veena togani bulugiti zea, ti kɔtui la daazuve zɛyɛɛɛi la.

⁴ Zakɔbe ɟɛni togani make nuiti ma: «Kèeleaiti, mini nu ɟa ga woye?» Ti gooɟaavoteni, ti ɟɛ ma: «Gá ga Galan nuiti.» ⁵ E ɟɛni ti ma: «Wo Laban ɟwɛɛ nei baa, nii é ga Naɟɔɔl ná-doun zunui?» Ti gooɟaavoteni, ti ɟɛ ma: «Uun, gi kwɛɛ.» ⁶ E ɟɛni ti ma: «Kɛdɛɛɛ nei baa?» Ti gooɟaavoteni, ti ɟɛ ma: «Kɛdɛɛɛ, wɛɛ nuu, ná-doun anzanui Lasele va, é vaazu ga togani goiti.» ⁷ Zakɔbe ɟɛni ma: «Wɛɛ, foloi wɔɔɔvɛ dɛ, yeɛɟɛɟala la ga nii, ga nu togani bulugiti gaale ba. A zɛi ve togani goiti zea, naa volu, wo li ga tiye ga ti daami wo.» ⁸ Ti gooɟaavoteni, ti ɟɛ ma: «Gi la zooga, kɛni togani bulugi kpein gaa ɟa lɛna ba, názu ɟa gá da kɔtui ɟilikili da, é zeɟe zɛyɛɛɛi laavɛ, gi zɛi ve togani goiti zea.»

⁹ E yɛni nɔ bɔɛzu dɛ ti vɔ, Lasele da unkula ga kɛɛɛɛ ná-togani goiti, mazɔɔ é ɟɛni ga togani make

nui. ¹⁰ Sięgi zu Zakobe keke Laban ná-doun anzanui Lasele ęaani la, ta Laban ná-togani bulugi, é maabuęani ba, é kotui ęilikili, é seęe zięyeęei laave, é zięi ve keke Laban ná-togani bulugi ya. ¹¹ Naa volu, Zakobe Lasele neeneni ga daave komagai, é woofula, é wolo. ¹² Zakobe boni Lasele ma ga toęa ga keęęe ná-nu, é ga Elebeka ná-doun zunui. Lasele bizeni, é li, é bo keęęe ma.

¹³ Laban baazeelai ná-doun zunui Zakobe vaa vai ma wooi menini no feya, é bizeni, é daagomi, é velevele da, é neene. E loni tuęo, é lii la ná-pelei wu. Faiti ti zieni, Zakobe naati kpein gaaleeni la.

¹⁴ Laban ęeni ma naazu: «Gaamazu, da ga mavofoda boęobogogi.» Zakobe alu kęeni Laban vo be.

Zakobe Lea ta Lasele vulu vai

¹⁵ Naa voluma, Laban ęeni Zakobe ma: «Nà-nui ęa ga de, da yesu boti ęeezu bè ęana no baa? Nii a ęe ga è-zalai, naa le ga ze.»

¹⁶ Tama anzanu loun felego ęeni Laban ya. Ma mungu laaseigi ęeni ga Lea, loungo gelei laaseigi ęe ga Lasele. ¹⁷ Lea la ęeni wola vani, keke Lasele wola vaga ęeni de. ¹⁸ Lasele maayo ge ęeni Zakobe ve. E ęeni Laban ma: «Nà boti ęe è ve ga kona dofela, è-loun anzanui loungo gelei ná-faa zu.» ¹⁹ Laban ęeni ma: «Ye pò be, neeve bè ga gè fe è ya, gè va ve liizu feezu zunu ęili zea.» ²⁰ Uele ęana Zakobe boti ęeeni la kona dofela zu Lasele ná-faa zu, keke ti ęeni gaazu, eęe foloi tanigaani no, tozei maayo ge ęeni be.

²¹ Naa volu Zakobe ęeni Laban ma: «Anzai veena zèa, mazobo nà-botige voloi laazeelia, nà po ga gè vile polu.» ²² Laban náve nuiti kpein gaaleeni ba, ti

daamii ḡoozunεei wo. ²³ Kpɔkɔi zeelii ma, é ná-doun anzanui Lea zεḡeni, é lii la Zakɔbe ʋɔ, naa ʋileni polu. ²⁴ Laβan botiḡe anzanui Zilepa zεḡeni, é fe ná-doun anzanui Lea ya, ga naa ḡe ga ná-botiḡe anzanui.

²⁵ Ma ḡeelaalaogai ma, Zakɔbe da wεε, é Lea ḡa, é ḡe Laβan ma: «Lee ḡa è keai ga ze? Lasele ná-faa ḡa ḡè boti ḡeai ma è ʋɔ be. Lee vaa zu è yàavaai?» ²⁶ Laβan ḡeni ma: «Naa la da ga ḡea gi ʋɔ be pɔlmazu, ga è loungoi ve zini be, nu ḡitei luḡɔ. ²⁷ A dɔḡɔi ḡaaβela wa nii, nà zɔi βalaa ve è ya, è botii ḡe mɔnɔ pɔ̀ be kona dɔfela ḡiligaa laawu.»

²⁸ Zakɔbe vaani bu, ti dɔḡɔi ḡaaβela ta Lea. Naa ʋolu Laβan ná-doun anzanui Lasele zεḡeni, é fe Zakɔbe ya ga anza. ²⁹ Laβan botiḡe anzanui Bileḡa zεḡeni, é fe ná-doun anzanui Lasele ya ga ná-botiḡe anzanui. ³⁰ Zakɔbe Lasele βalaa daani ʋolu, nii gola neeni be, é leve Lea va. E botii ḡeeni mɔnɔ Laβan ʋɔ be kona dɔfela ḡiligaa laawu.

Zakɔbe ná-dointi zɔlɔ fai

³¹ Tei ḡooḡɔ GALAGI kaani ga tiba la ḡeni Lea va, é naa ḡeeni ga kpuḡu nu, Lasele ma ge ḡeni ga doun zɔlɔtala nu. ³² Lea kogi zεḡeni, é zunu loun zɔlɔ. E daasei pεeni ga Luβen,* tɔzei é ḡeni ma: «ḡooḡɔ GALAGI ná-βɔḡɔmaayei ʋeteḡa, sɔnigi ḡa nεεʋe niina niizu.» ³³ E kogi zεḡeni mɔnɔ, é zunu loun zɔlɔ, é ḡe ma: «ḡooḡɔ GALAGI menige ga tiba la bà, é nii βalaa fea bè.» E naa laasei pεeni ga Simiyɔn.† ³⁴ E kogi zεḡeni mɔnɔ, é zunu loun zɔlɔ,

* **29:32** Luβen: daaseigi nii ti maaβuḡaai va ta «à doun zunui ʋete.»

† **29:33** Simiyɔn: daaseigi nii ti maaβuḡaai va ta «menige.»

é gɛ ma: «Sìnigi gɛ gili bà niina niizu, mazɔɔ gè zunu loun savagɔ zɔɔɔga bɛ.» Naa gɛ é kɛɛni ti daasei pɛɛni ga Leevi.‡ 35 E kogi zegeni mɔnɔ, é zunu loun zɔɔɔ, é gɛ ma: «Nà Gɔɔɔ GALAGI lɛbizu niina niizu.» Naa gɛ é kɛɛni, é daasei pɛɛni ga Zuda.§ E benini niina doun zɔɔɔgi va.

30

1 Tei Lasɛle kaani ga é la doun zɔɔɔsu Zakɔbe vɛ, é toloi gɔlani ga baazeelai, é da gɛ Zakɔbe ma: «Dounɔ ve bè, ni naa laade, keni gè za!» 2 Zakɔbe yiiɔaawanani Lasɛle ma, é gɛ ma: «Nà gɛ gè GALA potogi zu baa, é pele levezu da-loun zɔɔɔgi luɔɔ?» 3 Lasɛle gɛni ma: «Nà-botigɛ anzanui Bileɔa vɛɛ, vilɛna naa volu, é doun zɔɔɔ kɔɔɔ ma, tɔun maavele ma gè doun zɔɔɔ, nà balaa.» 4 E ná-botigɛ anzanui Bileɔa zegeni, é fe bɛ ga anza. Zakɔbe vilɛni naa volu. 5 Bileɔa kogi zegeni, é doun zunu zɔɔɔ Zakɔbe vɛ. 6 Lasɛle gɛni ma: «GALA ge nà-gaamai vea zèa, é gɔoi mɛniga, nà balaagi, é doun zunu vea bè.» Naa gɛ é ba, é daasei pɛɛni ga Dan.* 7 Lasɛle ná-botigɛ anzanui Bileɔa kogi zegeni mɔnɔ, é doun zunui velesiɛi zɔɔɔ Zakɔbe vɛ. 8 Lasɛle gɛni ma: «Gè nɛpi baabaa kɔa bàazeelai laalɔɔma, gè zobo sɔɔɔɛ.» E daasei pɛɛni ga Nɛfetali.†

9 Lea kaai ma ga é bɛga doun zɔɔɔgi va, é ná-botigɛ anzanui Zilepa zegeni, é fe Zakɔbe ya ga anza. 10 Lea ná-botigɛ anzanui Zilepa doun zunu

‡ 29:34 Leevi: daaseigi nii ti maaɔɔɔaai va ta «gilibai.» § 29:35 Zuda: daaseigi nii ti maaɔɔɔaai va ta «lɛbiyai.» * 30:6 Dan: daaseigi nii ti maaɔɔɔaai va ta «gaamai ve.» † 30:8 Nɛfetali: daaseigi nii ti maaɔɔɔaai va ta «nɛpii.»

zɔlɔɔni Zakɔbe ve. ¹¹ Lea ɣeni ma: «Niima undaanɛɛ ɣa lee!» E daasei pɛɛni ga Gade.‡ ¹² Lea nábotiɣe anzanui Zilepa doun zunui velesiei zɔlɔɔni Zakɔbe ve. ¹³ Lea ɣeni ma: «Ga-o, kòozunɛa! Uun, anzalopoiti ta ɣe mà koozunɛɛ nui.» E daasei pɛɛni ga Aseɛl.§

¹⁴ Luɓen ɣulani moloi é ga beleegi, naa leve ziegi zu. Siinziin ganigi daaseigi ga mandelagɔlegi, é naati kaani kpalagiti su, é ti zɛɣeni, é va ga tiye dee Lea vɔ. Lasele ɣe Lea ma: «Nà è maanɛɛnɛzu ga è è-loun zunui ná-mandelagɔlegi* ta ve zèa.» ¹⁵ Naa googaaɔoteni, é ɣe ma: «Faa go ɣana nei baa, ga è sɪnigi zeɣea, è va li mɔnɔ doun zunui ná-ani waaiti seɣezu?» Lasele ɣeni ma: «Kii baa! Zakɔbe ɣa la è ɣoba za bidii, è-loun zunui ná-mandelagɔlegiti ma vaa zu.»

¹⁶ Kpɔkɔi Zakɔbe ɣeai ma vaazu, é zeɣe kpalagave, Lea ɣulani, é daagomi, é ɣe ma: «Pɔ be ɣa é vaazu ná za bidii, mazɔlɔɔ gè è ɣeyave ga doun zunui ná-mandelagɔlegiti, è maazɔlɔɔ fai zu.» E niini pɔ be naama bidii. ¹⁷ GALA ge Lea woogaaɔoteni, é kogi zeɣe, é doun zunui lɔlusiei zɔlɔɔ Zakɔbe ve. ¹⁸ Lea ɣeni ma: «GALA ge nà-kulanumai vea, tɔzei gè nàbotiɣe anzanui veeni sɪnigi ya.» E daasei pɛɛni ga Isakaal.† ¹⁹ Lea kogi zɛɣeni mɔnɔ, é doun zunui lɔzitasiei zɔlɔɔ Zakɔbe ve. ²⁰ Lea ɣe ma: «GALA ge vebɛani vago vea bè niizu, sɪnigi ɣa vaazu zeizu pɔ, mazɔlɔɔ gè doun zunu lɔzita zɔlɔɔga be.» E daasei

‡ **30:11** Gade: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «undaanɛɛi.»

§ **30:13** Aseɛl: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «koozunɛɛve.»

* **30:14** mandelagɔlegi: Tanigaa ta-ɣisiei zu, siinziin gani naa ɣa ɗa ɣe ga zaɓu anzanui kogi zeɣe. † **30:18** Isakaal: daaseigi nii ti maabuɣaai va ta «zunui nii é ga nà-kulanumai.»

pɛɛni ga Zaɓulɔn.‡ 21 Naa volu é doun anzanu zɔlɔni, nii é daasei pɛɛni ga Dina.

22 GALA ge ɗitooni Lasɛle zu, é googaaɔote, é ke ga kpuɗu nu. 23 E kogi zɛɗeni, é doun zunu zɔlɔni, é ɗɛ ma: «GALA ge nà-unfegi zɛɗea mà.» 24 E daasei pɛɛni ga Zozɛfe. § E GALA falini, é da ɗɛ ma: «Gooɗɔ GALAGI doun zunu ɗila kpɔ ba bè!»

Zakɔbe ɓete vai toganii zu

25 Siɛgi zu Lasɛle Zozɛfe zɔlɔni da, Zakɔbe ɗeni Laban ma: «Bena bà, gè ɗale ma, gè li nà-taazu, nà-zooi zu. 26 Anzaiti feena zèa, ta dòinti, niiti gè botii ɗɛa è ve ti-ma vaa zu, gè va gè li, mazɔlɔ è kwɛɛ da ɓɔɗɔi botii niiti gè ti ɗɛa è ve.» 27 Laban ɗeni ma: «Ni da keena, woilo gòo ma. Nà-galagiti ti dɛɛve ga ze ga Gooɗɔ GALAGI tuya loove bè, ɗun è maavele ma. 28 E-zalai le ga ze, nà feezu è ya.»

29 Zakɔbe ɗeni ma: «È kwɛɛ da ɓɔɗɔi, eɗɛvelei gè botii ɗɛai la è ve, velei ɗa-logani ɓulugi ɗɛai la zèa. 30 Mazɔlɔ nii goi é ɗeni è ya, aisa gè va va è vɔ be, naa wola ɗaawɔlɔa. Gooɗɔ GALAGI tuya loa è ve, kaite kòɗɔi vile folo ma è vɔ be. Niizu, siɛgi begele ɗa nà botii ɗɛɛ la nà-pelei ve?» 31 Laban ɗeni ma: «Leeni ɗa nà fe è ya?» Zakɔbe googaaɔoteni, é ɗɛ ma: «È la ani nɔpe feezu zèa. Ni da vaana naa wu, nii gè bosu è ma, nà ɗa-logani ɓulugi ɗɔnɔkula mɔnɔ, gè make. 32 Nà ziezu za ɗa-logani ɓulugi zaama. Gè naati pu ye, toganiiti saama, nii kpein pɔnɛai, ta ti vodapodagai, ta baala zivoi nii kpein teidai, gè ke ɗana nɔ boliiti saama, nii kpein podapodagai

‡ 30:20 Zaɓulɔn: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «sei.» § 30:24 Zozɛfe: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «é ta ɓɔ ba.»

ta ti vɔnɛai. Naati ka ta ɔɛ ga sàlai. ³³ Nà-ladalai ɔa gooɔaavotegi ve bè lina, siɛgi zu è vaazu la, è sàlai ɔa. Nii kpein é la vɔnɛni, ɔaa é la vodapodani, boliiti su, ta ti la leini baala zivoiti su, naa ta a ɔaana zèa, naati ti unmaɔɛ.» ³⁴ Laban ɔɛni ma: «É ɔɛ ɔana, eɔɛvelei è bogai la.»

³⁵ Naama volo ná nɔ, Laban boli zinɛiti puuni ye, niiti ti vɔnɛni ta ti vodapodagai, ta boli zaaiti ti vɔnɛai, ti vodapodagai, niiti kpein kolezu ɔɛni ti va, ta niiti kpein ti leidai baala zivoiti su. E naati kalivaani ná-doun zunuiti ma. ³⁶ Naa volu é folo savagɔ ɔɛɔala zie wosu yɛni ti yɔɔɔzu ta Zakɔbe, nii é ɔɛni Laban ná-togani bulugi mɔtai ɔɔnɔkulazu, é da make.

³⁷ Gului niiti ti ga pepele ta amande ta pelatane-giti, Zakɔbe naati ma beke undui tanigaani teveni, é maagɔlɔgi naa tanigaa ɔula ma, naa ɔa a ke ma ɔolegi naa tanigaa ti ɔula keɛma. ³⁸ Naa volu, gulu bekegi niiti é maagɔlɔgi ɔulani ti ma, é ti zɛɛni, é ti vilepilé kpɔɔle wosuɔɛ, ti ɔɛ toganiiti gaazu, ti vaazu ɔɔlezu, niiti ti ɔɔɔgai, ti da ka, ta vaana ɔɔlezu. ³⁹ Toganii nii kpein kpɔɔɔgai, ti ɔɛni levesu gulu bekegiti kakalavɛ, ti bena yivoiti pu, ti vɔnɛai, ɔaa ti vodapodagai. ⁴⁰ Zakɔbe ɔɛni togani yivoiti zeeɔaagɔwɛɛzu, keɛ é togani bulugi mɔtai vuuni, ti da weɛ Laban ná-togani bulugi va, niiti ti vɔnɛai, ta nii kpein teidai. Pele ɔana Zakɔbe ná-togani bulugi vuuni la ɔɔɔ ma ye, é la ti ɔɔni su ta Laban ná-togani bulugi. ⁴¹ Siɛnɔpe su toganiiti ti maɛai, ti ɔɛni pɛɛpolui wosu da, Zakɔbe ɔɛni gulu bekegiti pilɛsu kpɔɔle wosuɔɛti, toganiiti gaazu, nii a ke ti ɔɔɔgai da leve gulu bekegiti kakalavɛ. ⁴² Siɛgi zu toganiiti ta la ɔanana la, é la ɔɛni gulu bekegiti

pilesu, naa ga a ke, niiti ti gajaaai, naati ti ge ga Laban nonaiti, niiti ma ti maanai, naati ti ge ga Zakobe nonaiti. ⁴³ Zakobe ná-kpetei tano ga é geni laazu ma. E togani goiti soloni ga minda, ta botige anzanuiti, naa ve botige zunuiti ba, ta nomeiti, ta soovalegiti.

31

Zakobe gale ma vai Kanaan yooi zu

¹ Zakobe Laban ná-doun zunuiti goomenini, ti da ge ma: «Nii kpein é gea ga gi-gee nonoi, Zakobe naati segea, gi-gee goli ga é niima betei zologai su.» ² Zakobe Laban gaazuve veteni, é la mo geni geeni, egevelei é geni la moungi zu. ³ Názu ga Goofo GALAGI geni la Zakobe ma: «Gale ma emewolani ta-yooi zu, da-veleyefei wu, na ge é va.»

⁴ Zakobe Laseleni ta Lea lolini, ga ti va dooi zu, ve é geni ná, ná-togani bulugi goba. ⁵ E geni ti ma: «Nà kaazu ga wo-gee gaazuve la mo ga egevelei é gea la ndun tetema moungi, kele kè ná-GALAGI yege ndun ba. ⁶ Wa bofoi wo kwèni ga gè botii geeni wo-gee ve ga sùvikei kpein. ⁷ Kele wo-gee yaavai geeni ga ze, é salai valiboni ná zeizu ge puu. GALA ge la geni vaani bu, é va faa nou ge ga ze. ⁸ Siegi zu é geni geezu la mà: «Ma vodapodagiti ta ge ga è-zalai,» toganiiti ti bena pu ga ma yivoiti ti vodapodagai. Ta siegi zu a la gena la mà: «Ma vonegiti ta ge ga è-zalai,» toganiiti kpein ti bena sologa ma yivo vonegiti. ⁹ GALA ka é wo-gee ná-togani bulugi fulani zea, é fe bè.»

10 «Sięgi zu toganiiti ti ęeni veezu la 66đ6 volu, gę ęaazuwuzęeni, segi zu gę kaani ga boli zinęiti ti ęeni veezu ma zaaiti polu, ti 666eni, ti 66apodage.

11 GALA n-geezuęeelai ęeni m segi zu: «Zakbe.» Gę go6ęaavoteni, gę ęe ma: «N ęaa.» 12 E ęe m: «Gaazu wuzęe, ę wle, boli zinęiti kpein ti veezu ma zaaiti polu, ti 666eue, ti 66apodage, maz666 gę naa kpein kaa, nii Laban keai ga de. 13 N ęa gę ga Beetele GALAGI, ve ę gul6i zięni n ktui ma, ę gaalo ga ęizęsui, ve ę minazęeni n b. Niizuve wuzęena, ęula niima yooi va, ę ęale ma ę z666 zooi zu.» »

14 Lasęle ta Lea ti go6ęaavoteni, ti ęe ma: «Leeni ęa ę gi ve mn ga gn 6aa pogani gi-ęe n-pelei wu? 15 E la gi zoni n eęe węen anzanuiti 6aa? Tzwei ę gi 66dia, ę gi-zngi mi. 16 Naavoloi kpein GALA ge kulaai gi-ęe ya, ta ga gn g gi-lointi. Deęemu, niizu, naa kpein ke, nii GALA ge boga ę ma.»

17 Zakbe wuzęeni, ę n-dointi ta anzaiti te, ę ti zei ęmęiti kma. 18 E liini ga n-togani 6ulugi kpein, ta kligiti ę ti z666ni, togani 6ulugi ę ęeni zea, ę ti z666ni Padan-Alame. E wuzęeni, ę li keeęe Izaake 66 be, Kanaan yooi zu.

19 Nzuvęe ęa Laban liini la n-baalagiti maaleęaiti tevezu. Lasęle keeęe n-pele wu zaleiti unmani. 20 Zekana Zakbe Alame nui Laban yaavani la, ę la faa npe boni ma, ę da vela. 21 E velani ga naa kpein, nii ę ęeni ga nn. E liini, ę zie wolai Ufelate 6ude, naa volu ę leteni Galaade ęize yooi 66 pelei ma.

*Laban ta Zakbe
ti yęzubete vai*

22 Foloji zavasiēi ma ti daazeelini Laban ma ga Zakōbe vela. 23 E pēle wu nuiti seḡeni, ti vilē Zakōbe volu, folo lofela laawu ti da zīe. Ti kōḡozumēenni Galaade ḡize yooi zu. 24 Kēle GALA ge ḡulani kēlema kpidii segi zu Alame nui Laban ve, é ḡe ma: «Dama, mina bōe Zakōbe vō ga ḡōuda.»

25 Laban zeelini Zakōbe ma. Zakōbe ná-seḡe ḡotai loni gize yooi zu. Laban vee ná-pēle wu nuiti ba, ti tōnōi loni balaa Galaade ḡize yooi zu. 26 Laban ḡeni Zakōbe ma naazu: «Lee ḡa è keai? Lee vaa zu è yāavaai, è liizu ga dōun anzanuiti, eḡe ta ḡe ga duōiti, ti zogai kōōi zu? 27 Leeni vaa zu è velaai dōōḡufuzu, è nōun yaava, è la tōoni ḡīsu ligo pa? Nà la bē è va, è li koozunēi zu, guye woōiti saama, ta tamadegiti, ta kōnigiti gooiti. 28 E la zēni ná, ḡe va dōunlōinti ta dōun anzanuiti neene ga daave komagai! ḡimalala vaa ḡa è keai niima gelei zu. 29 Zobogi ḡa bē, ḡe faa ḡōu ḡe ga woye, kēle wo-ḡee ná-GALAGI ḡeni mà wogi bidii: «Dama, mina bōe Zakōbe vō ga ḡōuda.» 30 Niizu è lia niina, tōzei è-ḡee veei ḡa wōin ḡea è ma, kēle lee vaa zu è nà-galagiti unmaai?»

31 Zakōbe Laban woḡaaṽoteni, é ḡe ma: «Dualu-agi ḡa é ḡeni sū, ḡe da ḡīsīe ga tanisu da vaazu è-loun anzanuiti kulazu zēa ga zeeḡaabaai! 32 Kēle nui nōpegi è vaazu da-ḡalagiti kaazu zea, naa la mō zenvui ta woga! Adaveti pē feḡelefeḡele da-vele wu nuiti gaazu, è naa zeḡe, nii é ga dōnōi.» Zakōbe la ḡeni suḡwēe ga Lasele ti unmani.

33 Laban leeni Zakōbe ná-seḡe ḡotai wu, ta Lea ná-seḡe ḡotai, ta botiḡe anzanu felegōiti ta-zeḡe ḡotai wu, é la ani nōpe kaani. E ḡulani Lea vō

bε, é λε Lasεle ná-sege gótai wu. ³⁴ Lasεle pελε wu zaleiti segeni, é ti la n̄m̄ei ná-kp̄okp̄oḡi wu, é zeí maazu. Laban wεleni sege gótai kpein bu, é la ani n̄p̄ε kaani. ³⁵ Lasεle ḡeni kεεḡε ma: «M̄aliḡii, mina yiiḡaawana, ni gè la zooni gè va wuzeḡε d̄oun è ḡakala, maz̄ol̄o nii a d̄a ḡε ga anzanuiti p̄ol̄m̄azu, naa ḡa é bà.» E pελε wu zaleiti gaizieni, é la ti ḡaani n̄εḡεlein.

³⁶ Zak̄obe yiiḡaawanani, é kp̄ōei laale Laban wu. E ḡeni ma: «Nama ba vai βεgele ḡa gè κεai, n̄-kotoi ḡa ga βεgele, è v̄ilesu p̄olu ga zeliloma wolai nii ma zii? ³⁷ Siḡi zu è n̄-kas̄iti kpein fεḡεlefeḡeleni la, leeni ḡa è kaai ga d̄a-vελε wu z̄ol̄ai? Dεε λεε n̄-pελε wu nuiti ta d̄a-vελε wu nuiti gaazu, ti ḡε ga de zuvaa wo nui. ³⁸ Wελε kona v̄uufeleḡo (20) ḡa gè keeni è v̄o bε, d̄a-vaala saaiti ta d̄a-woli zaaiti ta ḡo ge la zegeni ma, gè la d̄a-logani bulugi ma vaala sin̄eiti ta miini. ³⁹ Gè la vaani è v̄o ga togani, nii suaa ti baliai ga, naama vai ḡenina n̄o bà. Nii ta la unma z̄ea, foloi b̄aa kpidii, è ḡeni naama s̄onḡoi ḡulazu z̄ea. ⁴⁰ Diegi ḡeni zeizu m̄a, é d̄a kp̄ol̄o foloi, k̄ol̄ei ḡeni vaazu m̄a kpidii, niim̄eni n̄p̄ε gè la ḡeni bosu. ⁴¹ Kona v̄uufeleḡo (20) ḡa gè κεai d̄a-vεlei wu, gè botii ḡeeni è vε ga kona puuḡo maazu naaniḡo (14) è-loun anzanu feleḡoiti ta-vaa zu, gè ke d̄a-logani bulugi make fai zu ga kona d̄ozita, è s̄alai valiboni ná zeizu ḡε puu. ⁴² Ni k̄εε ná-GALAGI la ḡeni vaani, é va lo b̄ε, Abalaame ná-GALAGI nii Izaake luazu ba, è βena z̄è ḡana, gè ḡale ma ga zeḡnakai. Kele GALA ge n̄-kp̄ol̄oi ḡaani, ta n̄-botii ḡεvelei, é zaamazu logi wo de ȳoḡ̄ozu, wogi bidii.»

⁴³ Laban Zak̄obe woḡaavoteni, é ḡε ma: «Anzanu

lointi ta ga n̄un doun anzanuiti, doin niiti ta ga n̄un dointi, niima logani bulugi ɔa ga n̄a-togani bulugi, nii kpein è kaazu, naa ɔa ga n̄on̄. Leeni ɔa n̄a zoo gè kɛ za d̄oun anzanuiti bɛ, ta ti-lointi, ti ti zɔlɔɔgai? ⁴⁴ Niizu de minazɛfɛgi wo bɔɔɔ vɛ, n̄a-o, ɔa-o, naa ɔɛ ga zeelei de yɔɔɔzu de felegɔ.»

⁴⁵ Zakɔbe kɔtu ɔila seɣeni, é gaalo. ⁴⁶ Zakɔbe ɣeni ná-pɛɛ wu nuiti ma: «À kɔtuiti zɛvɛ.» Ti kɔtuiti gaalɛeni ba, ti ma zifigi lo. Ti daamii woni návɛ, kɔtu zifigi ɔobavɛ. ⁴⁷ Laban daasei pɛeni ga Yegaal-Saɣaduta, Zakɔbe ma ge daasei pɛɛ ga Galeede.*

⁴⁸ Laban ɣeni ma: «Niima ɔɔtu zifigi ɣɛa ga zeelei de yɔɔɔzu za.» Naa ɔa é ba, ti daaseigi vɛeni ga Galeede. ⁴⁹ Ta ɔa toli balaa ga Misepa,† tɔzei Laban ɣeni ma: «Gɔɔɔ GALAGI ɔa wɛɛ de ma, n̄a-o, ɔa-o, siɛgi zu de ɣaazuzɛgezu la bɔɔɔ va de felegɔ. ⁵⁰ Ni ɔa d̄oun anzanuiti sopele ɣouna, ni ɔa anza ɣiligaa zɛɣena m̄on̄, nu laade é va ɣɛ lɔɔzu de yɔɔɔzu, kɛɛ dama, GALA ka é ɣɛɛzu de yɔɔɔzu ga zeelei.» ⁵¹ Laban ɣeni Zakɔbe ma: «Wɛɛ kɔtu zifigi va ta kɔtu ɣaalɔgai, niiti gè ti logai de yɔɔɔzu. ⁵² Kɔtu zifigi nii ta kɔtu ɣaalɔgai nii ta ga zeeleiti, ga eyɛsu pɛ gè la budɛa ti maazu, gè va li è vɔ pelei, gè va faa ɣou ɣɛ ga de, ta eyɛsu pɛ è la budɛa ti maazu, è va va p̄ɔ pelei, è va faa ɣou ɣɛ ga ze. ⁵³ Abalaame ta Naɣɔɔl ta-GALAGI, ti-ɣɛɛ ná-GALAGI ɣɛ ga tukpɔɣaaleve nui de yɔɔɔzu.» Zakɔbe ɣonani GALAGI naa ma, nii Izaake ɣeni luazu ba.

⁵⁴ Naa volu Zakɔbe zalagai ɣulani gizei ma, é

* **31:47** Alame wooi zu, Yegaal-Saɣaduta voluɛ ɔa ga «zeele woo ɔɔtu zifigi,» eɣɛvelei é la ga Galeede Ebulu wooi zu. † **31:49** Misepa: daaseigi ti maaɔɣaai va ta «gwelema wosuvɛ.»

keεgeleaiti toli ga ti daamii wo. Ti laamiini, ti ji gizei ma.

32

¹ Laban wuzegeni ga sobuzobui, é ná-dounlonti ta ná-doun anzanuiti neεne, é tuya loo ti ve. Naa volu é gale ma, é li zeizuve.

Zakabe gvele beε vai ga ti gomi ta Ezawu

² Zakabe vileni pelei zu, é da li. GALA ná-geezugeelaiti ti vaani, ti daagomi. ³ Zakabe ti gaai ma, é gēni ma: «GALA ná-koolagai ga!» E naama adave laasei peeni ga Mađanayime (nii poluve ga «koolaga felego»).

⁴ Zakabe keelaiti teveni lugɔ diε Ezawu ma, Seyiil yooi zu, Edome govii zu. ⁵ E devei nii veeni ti ya, é gē ti ma: «Wele nii ga wa bo mǎligii Ezawu ma: «Pele ga da-wotige nui Zakabe boezu la: Gè zeini Laban vɔ be, zège ná eyesu niizu zeeli. ⁶ Nikēiti ta zèa, ta soovalegiti, ta baalagiti, ta botige zunuiti, ta botige anzanuiti. Gè keelaiti tevege ga ti naama wooi laazeeli è ma, mǎligii, naa ga a ke gè zaalai zɔɔ è gaazu.» »

⁷ Keelaiti ti galeni ma Zakabe vɔ be, ti gē ma: «Gi liive è-liε Ezawu vɔ be, ta vaazu è laagomisu, ta zunu unnaanigo (400).» ⁸ Zakabe wola luani, zii da zoolε. Nuiti ti gēni polu, é naati balini su ga seizu felego, é veε baalagiti ba, ta nikēiti, ta jɔmeiti. ⁹ E gēni ma: «Ni Ezawu a vaana, é seizu gɔlagi zo, zoi é yesu ná, naa ga zoo é vela.»

10 Naa voluma Zakobe maanenei woni, é gɛ ma: «Kɛɛ Abalaame ná-GALAGI, ta kɛɛ Izaake ná-GALAGI, Gooɔɔ GALAGI, ɔɛi è ɔɛni mà: «Galena ma da-yooi zu, da-veleyeɔɛi wu, nà faa vago ɔɛvele ɔɛɛɛzu è ɛɛ.» 11 Gè la kulani su, gè va nuɔɔɔɔlai kpein soɔɔ, ta woɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ kpein nii è kɛa nɔn tetema, nɛi gè ga da-wotigɛ nui, mazoo kɛai ma Zuluden tei kpudezu, nà-tukpɔi nɔ ɔa é ɔɛni zèa, kɛɛ niizu, nà niina nuɔɛ ɛɛɛ zeizu felego unda. 12 Nà è maanenezu, kizo, è kùla ɔɛ Ezawu ya. Mazoo nà luazu ga é mina va, é va pàa, gá doun deeti ta dointi. 13 Da ma, è ɔɛni mà: «Nà faa vago ɔɛvele ɔɛɛɛzu è ɛɛ, gè è-mavofodai ɔɛ eɔɛ kpoloɔɔi ɔɔba naɔaegi, é wola mɔin su, nu la zooga é va gaalu.» »

14 Naama adave tona ka Zakobe niini ná. Nii é vaani la ga kɔligi, é naa ta zɛɛni ba ga ɔɔɔ maazoloogi, é teve ɔɛ Ezawu ɔɔ: 15 boli zaa unfelego (200) ta boli zine ɔɔufelego (20), baala saa unfelego (200) ta baala sine wola ɔɔufelego (20), 16 nɔme zaa ɔɔusavago (30), é ɛɛ ti-yivoiti ba, ti ɔɛni niimii ɔɔlezu, niki zaa ɔɔuunaanigo (30) ta niki zine puugo (10), soovale saa ɔɔufelego (30) ta soovale sine puugo (10). 17 E ti ɔalivaani ná-botigɛ nuiti ma, togani bulugi yeeɔaɔwɛa ɔɛni de su kɛkɛ. E ɔɛni ná-botigɛ nuiti ma: «À leve tɔɔɔ, wo zɔɔɔzu ɔɛ togani bulugi ɔilagilagi va.» 18 E niima levei veeni ma mɔungɛ ya, ga: «Siegi zu ɔɛ Ezawu wo laaɔomisɛ da, é wo ɔaazaɔa ga: «Da ga ɔɛ ná-nu? Mini ɔa è liizu ná?» A ɔɛna ma: «Bɛ nɔnɔ ɔa ga togani bulugi, nii é è ɔakala?» 19 da goɔaavote ga: «Da-wotigɛ nui Zakobe nɔnɔi ɛɛ, é teveɛ mɔligii Ezawu ma ga sabai. Wɛɛ tɔ ɔɔɔɔgoi va, é vaazu gi

volu velei.» »

²⁰ Naama leve g̃ilagi nɔ ɔa é feeni felesiei ya, ta savasiei, ta naati kpein niiti ti vileni togani bulugiti polu, é g̃e ti ma: «Dele g̃ana wa bɔe la Ezawu vɔ, siegi zu wa g̃omina da. ²¹ Wa g̃eezu ma balaa: «Wele, da-wotig̃e nui Zakɔbe va, é vaazu gi volu velei.» » Mazɔlɔ é g̃eni g̃eezu ma: «Nà ziileizu ga bɔg̃ɔ maazoloo gani, nii é liizu tũg̃ɔ, naa volu nà gaazuṽe vete niina, tanisu toɔa yeezei bù ga pagɔ.» ²² Bɔg̃ɔ maazoloo ganiiti ti liini tuɔg̃ɔ velei, tɔ bɔg̃ɔi niini kotai wu naama bidii. ²³ E wuzeg̃eni naama bidii nɔ, é li ga anza feleg̃aiti, ta botig̃e anzanu feleg̃aiti, ta ná-doun puug̃ɔ maazu g̃ilagiti (11), é bud̃e zie wolai Yaɔke maalevesuṽe. ²⁴ E ti zeg̃eni, é ti bud̃e zie wolai maazu, nii kpein é g̃eni ga nɔnɔ, é naa p̃e kpud̃eni.

Zakɔbe ná-ɲepi g̃ɔa vai

²⁵ Zakɔbe g̃ila ko yeni ná. Ti kɔɔni naazu ta zunui ta, eyesu geelaalao. ²⁶ Zunui kaai ma ga é la ziez̃u Zakɔbe wu, é doɔani kpala g̃aei losuṽe kpoɔi g̃aei va. Kpala g̃aei zieni su kpoɔi g̃aei losuṽe, siegi zu ti g̃eni ɲepii g̃ɔɔzu la. ²⁷ Zunui g̃eni Zakɔbe ma: «Bena bà, g̃è li, mazɔlɔ woza g̃ana g̃ala.» Zakɔbe goog̃aavoteni, é g̃e ma: «G̃è la besu è va p̃e, è va li, ni è la tuya looni bè.» ²⁸ Zunui g̃eni ma: «È-laaseigi ɔa ga lee?» E goog̃aavoteni, é g̃e ma: «Zakɔbe.» ²⁹ Zunui g̃eni ma mɔnɔ: «È-laaseigi la mɔ ga Zakɔbe, kele toɔa na ga Izelaye, * mazɔlɔ è ɲepii g̃ɔa GALA daalɔg̃ɔma, ta nuiti, è pile sɔlɔga.»

* **32:29** Izelaye: daaseigi nii ti maabuɔaai va ta «toɔa ɲepii g̃ɔɔzu GALA daalɔg̃ɔma.»

³⁰ Zakɔbe gaazaɗani, ɛ ɗɛ ma: «Nà è maanɛɛɛzu, è-laaseigi lɛ ga ze.» E gooɗaavoteni ga: «Leeni vaa zu è dàaseigi maaɗaazaɗabosu?» E tuya looni be náve nɔ.

³¹ Zakɔbe naama adave laasei pɛeni ga Penuwele,† mazɔɔ ɛ ɗɛni ma: «Gè GALA kaave ga ɗaazuni ta ɗaazu, zɛnvui ɗizo.» ³² Foloji lɛni niina, siɛgi zu ɛ ɗɛni levesu la Penuwele va. Zakɔbe ɗɛni lekpuzu, ɛ da yei balai ma fifi. ³³ Naa ɗa ɛ ba, zaɗgaza, Izelayele nuiti ti la da ga sua natai mia, nii ɛ kpalai zu, ɛ lɛɛzu kpoɗi ɗaei lodazuve, mazɔɔ Zakɔbe loɗani natai va, ɛ kpala ɗaei lodazuve.

33

Zakɔbe ta diɛ Ezawu ti yɔɗɔzubɛɛ vai

¹ Zakɔbe ɗaazuwuzɛɗeni, ɛ wɛɛ, ɛ Ezawu ɗa, ɛ da va, zunu unnaanigo (400) polu. E dointi gaagwɛɛni Leani zɔɗɔzu ta Lasɛle ta botiɗɛ anzanu felegɔiti. ² E botiɗɛ anzanuiti ta ti-lointi toni velelave ti untuɗɔ, naa volu Lea ta ná-dointi, gaabelasu ɗɛ ga Lasɛle ta Zozefe. ³ To ɓɔɗɔi leveni ti luɗɔ veleɪ, ɛ nɔkɔni zooi ma ná zeizu ɗɛ lofela, eyɛsu ɛ zeeli diɛ Ezawu ɗobave. ⁴ Ezawu ɓizeni, ɛ daagomi, ɛ veleleve ga kɔgi, ɛ nɛɛɛ. Ti felegɔ ti tɔzeini ga wɔɔa. ⁵ Naa volu, Ezawu ɗaazuwuzɛɗeni, ɛ anzanuiti ka ta dointi, ɛ ɗɛ ma: «Beni kanu ti è yeema loni munu?» Zakɔbe gooɗaavoteni, ɛ ɗɛ ma: «Dointi kana, niiti GALA ge ti veai ná-zaalai zu da-wotiɗɛ nui ya.» ⁶ Botiɗɛ anzanuiti ti maaɓuɗani, tiya-o, ti-lointi-yo, ti nɔkɔ. ⁷ Lea ta ná-dointi ti

† **32:31** Penuwele: daaseigi nii ti maaɓuɗaai va ta «GALA gaazuve.»

maabuḡani balaa, ti nəkə. Naa volu Zozefe ta Lasele ti maabuḡani, ti nəkə.

⁸ Ezawu ḡeni ma: «Leeni ḡa è keezu ga nuuma vebeiti, gi ḡomigai ga tiye?» Zakəbe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Gè è zabave, naa ḡa a ke, gè zaalai zolə məliḡii è ḡaazu.» ⁹ Ezawu ḡe ma: «Anii vooovave zèa, kèeloun, dənəi kpein make.» ¹⁰ Zakəbe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Ba-o, nà è maanenəzu, ni gè zaalai zoləḡe è ḡaazu, nà-soloo ganii zo. Mazolə gwèleve è-ḡaazuve va, eḡevelei nu a wele la GALA gaazuve va, tama è yeezeive bù ga pagə. ¹¹ Deḡemu, nà-soloo ganii zo, nii feai è ve, təzei GALA ge zaalaiti daavege bè, gè la valani ani nəpe ma.» E ḡilini Ezawu ma, eyesu naa yeezei bu.

¹² Ezawu ḡe ma: «Ade liina, ade vilena pelei zu. Nà liizu è luḡə.» ¹³ Zakəbe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Məliḡii kwee ga doungoiti ta-vai baave, ta togani yivoiti ti niimii bəlezu. Ni nu a bəina ti la, folo ḡila su ga ti zie vai, togani bulugi kpein undaa ḡa vili. ¹⁴ Məliḡii lo velela nənun tuḡə, nèi gè ga ná-botiḡe nui. Nənun nà, nà vilesu ti volu, gi da li vaa, é zoloo togani bulugi ná-siei ma, nii é kəkala, ta é zoloo doungoiti ta-ziei ma, eyesu gè zeeli məliḡii və be Seyiil.» ¹⁵ Ezawu ḡe ma: «Nà pə toun gè nà-nubuseiti gilazuve ye è va.» Zakəbe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Lee vaa zu naa a ḡe? Gè zaalai zolə nə məliḡii ḡaazu!»

¹⁶ Naama volo ná nə, Ezawu ḡaleni ma ga Seyiil vele. ¹⁷ Kele Zakəbe liini Sukəte, é pelei loni bəḡə ve, é kotaiti to ná-togani bulugiti be. Naa ḡa é ba, adave ná laasei peai la ga Sukəte (nii poluve ga «kotaiti»).

¹⁸ Zakəbe zeḡeai ma Padan-Alame, é zeelini ga

pagɔ Sikeme taazuve, Kanaan yooi zu. E zeini taa loave. ¹⁹ Ue é ná-sege ɔotai loni ná, é naama you buɔgai ɔeyani Sikeme keɛɔɔe ɔamɔɔl ná-doun zunuiti ma, ga wali ɔae ungila (100). ²⁰ Miná ɔa é zalaɔa ɔfulazuve beɛeni ná, nii é daasei peeni ga Ele-Elɔɔee-Izelayele (nii poluve ga «GALA ka ga Izelayele ná-GALAGI»).

34

*Kpɔe wola leve vai,
é lo Dina va*

¹ Yeeta, Lea ná-doun anzanui Dina, nii é sɔlɔɔni Zakɔbe va, naa ɔa é ɔulani zooi zu anzanu lonti peɛɛ fai ma. ² Zou ɔundiɔii Geeve nui ɔamɔɔl ná-doun zunui Sikeme kaani, é vala ba, é ma bea zege. ³ E ɔilini Zakɔbe ná-doun anzanui Dina va ga zii pe. Anzalopoi neeni be, é bɔeni naa vɔ ga é kigi lati. ⁴ Sikeme ɔeni keɛɔɔe ɔamɔɔl ma: «Anzalopoi nii ɔaizie bè ga anza.»

⁵ Zakɔbe menigai ma ga é baagɔlavɛ ná-doun anzanui Dina ma, tei ná-doun zunuiti ti ɔeni dɔbɔi zu ga ná-togani bulugi, é maagɔni kpɔ, eyesu ti va. ⁶ Sikeme keɛɔɔe ɔamɔɔl liini, é bɔe Zakɔbe vɔ. ⁷ Naa laa yɔɔɔzu, Zakɔbe ná-doun zunuiti ti vaani, ti zege dɔbɔi zu. Ti menigai ma, ti yiiɔaawanani, ti yiiɔula, tɔzei Sikeme kɔzɔba vai ɔeɛni Izelayele nui saama, daa vai zu ga Zakɔbe ná-doun anzanui, nii maa la neeni ga é va ɔe. ⁸ ɔamɔɔl bɔeni ti vɔ, é ɔe ti ma: «Wo-loun anzanui wola neevɛ doun zunui Sikeme vɛ, ná wo maanɛɛɛzu ga wo fe be niina ga anza. ⁹ A ɔili gi va vulu vai zu, wo ɔa wo-loun anzanuiti fe gi vɛ, wo ɔa ɔɔnɔiti sege. ¹⁰ Wa zei gi

zaama, zooi laa g̃a lao wo luḡḡ ga wo zeí ná, wo wa-wotii ḡe su, wo ná tanigaa ḡeya b̃ḡḡ ve.»

¹¹ Sikeme ḡeni anzanu lounḡoi keeḡe ta dieni ma: «À niima vaa b̃ḡḡi ḡe b̃è, ná naa ve wo ya, nii wa bona ga ḡè fe. ¹² A k̃akala la ga vulu anii, nii b̃ḡḡai, ta faa b̃ḡḡ ani m̃oinm̃oin, ná naa ve, nii wa bo m̃a, kele à va bu ga anzalopoi ḡe ga ànza.»

¹³ Zak̃ḡbe ná-doun zunuiti ti Sikeme ta keeḡe Ḡam̃ḡl woḡḡaavoteni ga keleḡele, t̃ḡzei é baag̃ulani ti-vaazeelai Dina ma. ¹⁴ Ti ḡeni ti ma: «Faa ḡana, nii gi la zooga gi va ke, ga gi gi-vaazeelai ve zunu ve, nii é la latini pelevolu, maz̃ḡḡ toḡa ḡe ga baag̃ulama vaa gi ve. ¹⁵ Gá va niima vai wu, kele k̃eni wa ḡena ga gi ḡevele, ga wo zaama zunuiti kpein ti lati pelevolu. ¹⁶ Naazu, gá gi-loun anzanuiti fe wo ya, gi wo-loun anzanuiti seḡe ve, gá zeí wo zaama, ade ḡe ga nuḡuse ḡila. ¹⁷ Kele ni wo la vaani tatipelevolu vai wu, gi bogai, gá gi-vaazeelai zeḡe, gi li.»

¹⁸ Ḡam̃ḡl ta Sikeme ti yeezeini naama wooiti bu, ti boni. ¹⁹ Zunu lounḡoi la ḡeni suḡḡozani, é naama vai ḡe, nii ti boni, maz̃ḡḡ é ḡeni Zak̃ḡbe ná-doun anzanui ṽḡ. Toḡa ti ḡeni woilosu goo ma gola keeḡe velei wu. ²⁰ Ḡam̃ḡl ta ná-doun zunui Sikeme ti liini taa zig̃idave, ti b̃ḡḡe ḡani ta-laazu nuiti p̃ḡ, ²¹ ti ḡe ma: «Nui niiti ta ga ziilei bea ade letegi, de va bu, ti zeí zooi zu, ti da suḡani ḡaizie, wele zooi zuw̃ḡḡḡve ta-vaa zu, naati kpein ñḡ. Da ti-loun anzanuiti sei, de d̃ḡḡiti fe ti ya. ²² Kele zunui naati ti la vaa bu, ti va zeí ade zaama, de va ḡe ga nuḡuse ḡila, k̃eni ade zaama zunui kpein ge lati pelevolu, eḡevelei tiya b̃ḡḡi ti la, ti latigai da pelevolu. ²³ Ta-logani

bulugiti, ti-yeaḡḡligiti ta ta-loganiiti kpein ti la ḡea ga dḡnḡ baa? Ade yeezei nḡ ta-levi wu, nii a ke ti ye ade va.» ²⁴ Niiti kpein ti ḡeni taa zigḡḡdave, ti Ḡamḡḡl ta ná-doun zunui Sikeme wooi meni, ti yeezeini ti-wooi wu. Taazuve zunuiti kpein ti latini pelevolu.

²⁵ Foloi zavasiei ma, siegi zu ti ḡeni tabai zu la, Zakḡbe ná-doun zunu felegḡiti Simiyḡn ta Leevi, Dina diḡiti, ti ta-woḡa zḡkpḡiti seḡeni, ti loo taai zu, ve ziileigi ḡeni ná, ti zunuiti kpein paa. ²⁶ Ti Ḡamḡḡl ta Sikemeni balaa paani ga boḡa zḡkpḡi, ti le, ti Dina ḡula Sikeme ná-pelei wu, ti ḡula ná va. ²⁷ Zakḡbe ná-doun zunui zḡiti ti vaani, ti nu voomaiti zeaḡḡligiti seḡe, ti taazuve zḡḡlaiti seḡe, tḡzei ti baagḡulani ti-vaazeelai ma. ²⁸ Ti togani goiti ta ma wolaiti seḡeni, é veε soovalegiti ba, nii kpein nḡ é ḡeni taazuve, ta balagḡaiti su. ²⁹ Ti liini ga ta-naavoloiti kpein, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ta nii kpein é ḡeni peleiti bu, ti naati kpein seḡeni.

³⁰ Zakḡbe ḡeni naazu Simiyḡn ta Leevi ma: «Wa kpḡḡlzu, wo māayoseḡe zooi zu nuḡuseiti be, niiti ti ga Kanaan nuiti, ta Feeleeze nuiti. Nuḡuse go nḡ ḡa é zèa, ta vaazu ḡaalεεzu ba dḡalḡḡma, ti kḡḡi veε bà, ti kḡḡḡḡḡḡ, nà-o, nà-peleyeḡei-yo.» ³¹ Ti gooḡaaivoteni, ti ḡe ma: «Lee vaa zu ḡá ḡi-vaazeelai ye ná, ti so eḡe koloḡḡḡḡ anzanu?»

35

*Zakḡbe zeḡe vai Sikeme,
é le Beetele*

¹ GALA ge ḡeni Zakḡbe ma: «Wuzeḡe, è le Beetele, è zeì ná. Da zalaḡa ḡulazuve ta beḡe ná GALAGI ve, nii é ḡulani è ve kelema, siegi zu è ḡeni velazu la è-liε

Ezawu va.» ² Zakóbe ɣeni ná-pɛɛyegɛ wu nuiti ma, ta niiti kpein ti ɣeni ba: «À kɔɔɔɔ ganigiti kula ɔɔɔɔ zaama, wo ɔɔɔɔ ɲade, wo wa-zegɛiti maavalibo. ³ Ada wuzegɛzu, ade le Beetele. Nà zalaɣa ɣulazuve ɔɛɛzu GALA be náve, nii é gòɔɣaavoteni, siegi zu gè ɣeni la kpalai zu, é ɣeni bà nà-siei zu, kèai ma pelei zu, gè da li.» ⁴ Ti kɔɔɔɔ ganigiti kpein feeni Zakóbe ya, niiti ti ɣeni ti ya, ta goizu anigiti ti ɣeni ti woizu. Zakóbe zegɛi wɔɔni, é ti vu su, é pɔɔi vu ti ma sene gului wu, Sikeme ɣobave. ⁵ Naa voluma, ti zegɛni ná, ti li. GALA ge dualuagi lɔni ná maagoolii zu laaiti nuɔuseiti su, nu nɔpe ge la mɔ ɣeni Zakóbe ná-doun zunuiti saɣalaboni.

⁶ Zakóbe zeelini Luze, taai nii é Kanaan yooi zu, naa ɣa é ga Beetele, ta ná-siepoluiti kpein. ⁷ E zalaɣa ɣulazuve ɔɛɛni ná, é naama adave laasei pɛeni ga Ele-Beetele (nii poluve ga «Beetele GALAGI»), mazɔɔ miná ɣa GALA ge ɣulani be ná kelema, siegi zu é ɣeni velazu la die Ezawu va.

⁸ Deeɔola, anzanui nii é ɣeni ga Eleɔeka zo nui, naa zaani. Ti maagɣuluni Beetele, sene gului wu. Ti ná laasei pɛeni ga: «Gɔɔ wo sene gului.»

⁹ GALA ge ɣulani mɔnɔ kelema Zakóbe ve, siegi zu é vaani la, é zegɛ Padan-Alame, é tuya loo be. ¹⁰ GALA ge ɣeni ma: «È-laaseigi ɣa ga Zakóbe, kele è la mɔ loli ga Zakóbe laaseigi, è-laaseigi ɣa ɣɛ ga Izelayele.» E daasei pɛeni ga Izelayele. ¹¹ GALA ge ɣeni ma: «Nà ga GALA Zeɔei-Pɛ-Maliɣii. Buɣu, è ɣaawɔɔɔ, ziiti ta zii mɔinmɔin ka ɣula è zu, masagaa ta ɣula è ɣoozu. ¹² Zooi naa gè feeni Abalaame ve ta Izaake, nà naa veezu è ve, wa è-mavofodai.»

¹³ Naa volu GALA ge wuzegeni, é zefge koba, naama adave ve é gfeni bœezu pɔ ná. ¹⁴ Zakôbe kɔtui gjaalɔni, ve GALA ge bœeni pɔ ná, é puya zalaɗai vuuni maazu, ta é gulɔi vu ma. ¹⁵ Zakôbe naama adave laasei pœeni ga Beetele, ve GALA ge bœeni pɔ ná.

*Benzamen zɔlɔ fai
ta Lasele zaa vai*

¹⁶ Zakôbe ta ná-nuiti ti zegeni Beetele. Aisa ti va zeeli Efelata, ti lago maagoozaa gfeni de de ná va, eyesu Lasele da doin zɔlɔ. Ná-doun zɔlɔ fai baani. ¹⁷ Doun zɔlɔ koozuwanai ma zięgi zu, maavie bo anzanui gfeni ma: «Mina lua, è doun zunu zɔlɔga mɔnɔ.» ¹⁸ Kele zii loozuve, é va za, é daasei pœeni ga Bene-Wɔni (nii poluve ga «màanɔɗɔ loun zunui»), kele keefge daasei pœeni ga Benzamen (nii poluve ga «zeezazu loun zunui»). ¹⁹ Lasele zaani, ti maagulu Efelata pelei zu, naa ga é ga Beteleyeme. ²⁰ Zakôbe kɔtu zigigi lɔni ná-kabai ma ga gizesui. Zaaɗaza ta gfezu ma, «Lasele ná-kabama gizesu gɔtui.»

²¹ Izelayele wuzegeni, é li, é ná-sege gɔtai lo Migedale-Edœel volu velei. ²² Sięgi zu Izelayele gfeni zeini la naama yooi zu, Luβen liini, é la ga Bilega, keefge anza giligii nii é la gfeni vuluni ga zɔi gvele. Izelayele ma wooi menini.

Zakôbe ná-doun zunuiti tiegɔi gfeni ga puugo maazu fele (12). ²³ Lea ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Luβen, Zakôbe ná-doun zunu mɔungi, ta Simiyɔn, Leevi, Zuda, Isakaal, ta Zabulɔn. ²⁴ Lasele ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Zozefe ta Benzamen. ²⁵ Lasele ná-botigē anzanui Bilega ná-doun zunuiti ti gfeni ga:

Dan ta Nefetali. ²⁶ Lea ná-botigε anzanui Zilepa ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Gade ta Aσεεl. Zakabe ná-doun zunuiti kana, é ti zolbani Padan-Alame.

Izaake zaa vai

²⁷ Zakabe gfeni ma, é va κεεγε Izaake υb be, Mamelee, nii é ga Kiliyate-Aaleba, daasei peai ga Geebelon, ve Abalaameni ta Izaake ti seikofmai gfeni ná. ²⁸ Izaake zii ma voloi kpein ge gfeni ga kona ungila kona vuulsava (180). ²⁹ Naa vólu zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai. E vólzafani, sii zufoosa. Ná-doun zunui Ezawuni ta Zakabe ga ti maagfuluni.

36

Ezawu mavofodai

(1 Dolo Sevei 1:34-37)

¹ Ezawu nii é ga Edome mavofodai ga. ² Ezawu anzanu savagɔ zefeni, é sei, Kanaan anzanu lóinti saama: Ada, Elon Gεte nui ná-doun anzanui, Wɔgɔlibama, Ana ná-doun anzanui, Sibeyon Geeve nui ná-dounloin, ³ Basemate, Isemayele ná-doun anzanui, Nebayote baazeelai. ⁴ Ada Elifaze zolbani Ezawu ve, Basemate Leyuwele zolb be. ⁵ Wɔgɔlibama Yeyuse zolb, ta Yalame, ta Kɔla. Ezawu ná-doun zunuiti kana, é ti zolbani Kanaan yooi zu.

⁶ Ezawu anzaiti sefeni, ta ná-doun zunuiti, ta ná-doun anzanuiti, ta ná-pele wu nuiti kpein, ta ná-togani bulugiti, ta ná-toganii kpein, naavoloi kpein é solbani Kanaan yooi zu, é li, é zeí zou gili su, é maagfoosa degei Zakabe va. ⁷ Tɔzei naavoloi wola gaawɔlɔni, ti la bena zoo zeizu vɔɔma ada

ɣila, ta zooli zu, ve ti seikɔɣɔmai ɣeni ná, naa la mɔ bena kula ɣe ti va, tɔzei ta-logani bulugiti faa va. ⁸Zekana Ezawu zeini la Seyiil ɣize yooi zu. Ezawu ɣa é ga Edome.

⁹ Ezawu mavofodai ná-fai ɣaa: Edome nuiti timemewolai, é ɣeni Seyiil ɣize yooi zu. ¹⁰ Ezawu ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Elifaze, Ezawu anzai Ada ná-doun zunui, Leyuwele, Ezawu anzai Basemate ná-doun zunui. ¹¹ Elifaze ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Teeman, Wɔmaal, Sefo, Gayetame, ta Kenaze. ¹² Ezawu ná-doun zunui Elifaze anza ɣiligi ɣeni ga Timena, nii é la ɣeni vuluni ga zoi ɣevele, naa doun zunui zɔlɔni be ga Amaleke. Ezawu anzai Ada ná-dounlonti kana. ¹³ Leyuwele ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Naɣate, Zeela, Sama, ta Miza. Ezawu anzai Basemate ná-dounlonti kana. ¹⁴ Ezawu anzai Wɔɣɔlibama, é ga Ana ná-doun anzanui, Sibeyon ná-dounloin, naa ɣa é Yeyuse zɔlɔni be, ta Yalame, ta Kɔla.

¹⁵ Bolodama ɣundiɣiiti kaa, ti ɣulani Ezawu ná-doun zunuiti saama. Ezawu ná-doun mɔungi Elifaze, ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: kundigii Teeman, kundigii Wɔmaal, kundigii Sefo, kundigii Kenaze, ¹⁶ kundigii Kɔla, kundigii Gayetame, ta kundigii Amaleke. Elifaze nɔnɔ ma wolodama ɣundiɣiiti kana Edome yooi zu. Ada ná-dounlonti kana. ¹⁷ Ezawu ná-doun zunui Leyuwele ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: kundigii Naɣate, kundigii Zeela, kundigii Sama ta kundigii Miza. Leyuwele nɔnɔ ma wolodama ɣundiɣiiti kana Edome yooi zu. Ezawu anzai Basemate ná-dounlonti kana. ¹⁸ Ezawu anzai Wɔɣɔlibama ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: kundigii Yeyuse, kundigii Yalame, ta

kundiŋii Kɔla. Ana ná-doun anzanui Wɔŋɔlibama, Ezawu anzai nɔnɔ ma wolodama ɣundiŋiiti kana. ¹⁹ Ezawu nii é ga Edɔme ná-doun zunuiti kana, ta ma wolodama ɣundiŋiiti.

Ɔɔl nui Seyiil mavofodaiti
(1 Dɔlɔ Sevei 1:38-42)

²⁰ Ɔɔl nui Seyiil mavofodaiti kaa, ti ɣeni ga sei nu mɔungiti zooi zu: Lɔtan, Sɔɔale, Sibeyon, Ana, ²¹ Dison, Eseel, ta Disan. Naati ka ti ga Ɔɔl nuiti ta-wolodama ɣundiŋiiti, Seyiil ná-doun zunuiti, Edɔme yooi zu. ²² Lɔtan mavofodaiti ti ɣeni ga: Ɔɔli ta Geemame. Lɔtan baazeelai laaseigi ɣeni ga: Timena. ²³ Sɔɔale mavofodaiti ti ɣeni ga: Alevan, Manaɣate, Eɔale, Sefo ta Wɔname. ²⁴ Sibeyon ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Aya ta Ana. Ana tɛi ka é zieungi ɣaani tevebai zu, nii kpadiyai, siegi zu é ɣeni daamianigi veezu la keɛɣɛ ná-soovalegiti zea, é da ti make. ²⁵ Ana ná-dointi ti ɣeni ga: ná-doun zunui Dison ta ná-doun anzanui Wɔŋɔlibama. ²⁶ Dison ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Ɔɛmedan, Eseɔan, Yitelan ta Kelan. ²⁷ Eseel ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Bileɣan, Zaavan ta Akan. ²⁸ Disan ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Use ta Alan. ²⁹ Ɔɔl nuiti ta-wolodama ɣundiŋiiti ti ɣeni ga: kundiŋii Lɔtan, kundiŋii Sɔɔale, kundiŋii Sibeyon, kundiŋii Ana, ³⁰ kundiŋii Dison, kundiŋii Eseel ta kundiŋii Disan. Tiya ɣa ti ɣeni ga Ɔɔl nuiti ta-wolodama ɣundiŋiiti Seyiil yooi zu.

Edɔme masagiti
(1 Dɔlɔ Sevei 1:43-54)

³¹ Masagiti daaseigiti kaa, niiti ti masadai gɛɛni Edome yooi unda, aisa masa ge va zeI Izelayele unda. ³² Beyool ná-doun zunui Beela masadai gɛɛni Edome unda, ná-taai laaseigi gɛni ga Dinaɓa. ³³ Beela zaai ma, Bɔsela nui Zeela ná-doun zunui Yɔbabe masadai gɛɛni potogi zu. ³⁴ Yɔbabe zaai ma, Teeman nuiti ta-you zu nui Gusame masadai gɛɛni potogi zu. ³⁵ Gusame zaai ma, Bedade ná-doun zunui Gadade masadai gɛɛni potogi zu. Toun ka é vɔnini Madiyan nuiti ma Moabe yooi zu. Ná-taai laaseigi gɛni ga Avite. ³⁶ Gadade zaai ma, Maseleeka nui Samela masadai gɛɛni potogi zu. ³⁷ Samela zaai ma, Sayile masadai gɛɛni potogi zu. E gɛni ga Legɔɔɔte taa wolai zunu, zie wolai laave. ³⁸ Sayile zaai ma, Akeɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan masadai gɛɛni potogi zu. ³⁹ Akeɔɔl ná-doun zunui Baale-Ganan zaai ma, Gadaal masadai gɛɛni potogi zu. Ná-taai laaseigi gɛni ga Pau. Anzai laaseigi gɛni ga Meɔetaɔeyele, Mateleede ná-doun anzanui, é ga Meezaɔabe ná-dounloin.

⁴⁰ Ezawu ná-bolodama gundiɔiiti daaseigiti kaa, eɔɔvelei ti-zeizuveti ti la, ta eɔɔvelei ti-laaseigiti ti la: Timena, Aleva, Yeteete, ⁴¹ Wɔɔɔliɔama, Ela, Pinon, ⁴² Kenaze, Teeman, Miɔesaal, ⁴³ Magediyele, ta Iilame. Edome gundiɔiiti kana, eɔɔvelei ti-zeizuveti ti la, zooi zu nii ti sɔɔɔni. Ezawu ɔa é ga Edome mɛmɛwolai.

ZOZEFE NA-FAI

37

(37:1--50:26)

Zozeɔe ná-segiti

¹ Zakóbe zeini Kanaan yooi zu, ve keeǵe seikoǵamai ǵeni ná. ² Zakóbe ná-peleyeǵei ná-fai vete. Zozefe kona puugó maazu lofela (17) ǵulaai ma, ti ǵeni togani bulugi makesu ta dieni keeǵe anzaí Bileǵa ná-doun zunuiti ta Zilepa ná-doun zunuiti. Zozefe ǵeni ti maalózu, é da ti zie vele ǵaiti bo ti-ǵee ma. ³ Zozefe neeni Izelayele ve, é leve zóoma lointi ba, mazóbo é naa zóbooni pólózaǵa siegi zu. E seǵe vone papa feeni be. ⁴ Dieni ti kaani ga neeve ti-ǵee ve, é leve ti kpein ba. Ti woinzeǵeni, ti la ǵeni zoosu ti va bóe pó ga neeneǵi.

⁵ Zozefe segi ta woni, é da li, é suǵula dieni ma, naati ti woinzeǵeni mánó volu. ⁶ E ǵeni ti ma: «À woilo segi naa ma, nii gè bogai! ⁷ Gè ade ǵaani, de da moloí ǵili ba kpalagave. Nà-molo ǵilii wuzegeni, é lo, wónó ma molo ǵiliiti ti ǵoolini ma, ti da nókó bu.» ⁸ Dieni ti ǵeni ma: «Da kaazu ga da ǵeezu ga masagi, è zeí gi unda, è da gi leve?» Ti woinzeǵeni mánó sese, ná-segiti ta daawooiti maavele ma.

⁹ E segi taǵili boni mánó, nii é suǵulani dieni ma. E ǵeni ti ma: «Gè segi ta woge mánó. Gè foloi ǵaani, ta alugi, ta somideǵa puugó maazu ǵilagiti (11), ti vaani, ti nókó bù kàkalave.» ¹⁰ E suǵulani keeǵe ta dieni ma, naa zelií lo ma, é ǵe ma: «Segi naa voluve ǵa ga lee, nii è bogai? Da kaazu ga nà-o, è-lee-o, gá è-lieni, gi kpein gá vaazu, gi nókó è wu?» ¹¹ Dieni ti ǵeni toloi ǵulazu la, kee keeǵe naama vaiti makeni ǵigi zu.

Zozefe vódi vai

¹² Zozefe dieni ti liini Sikeme lugiti su vele, ga ti ti-ǵee ná-togani bulugi make. ¹³ Izelayele ǵeni Zozefe ma: «Nà pó gè è leve è-lieni pó be, ti togani bulugi

makeసువె Sikeme.» E gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Kèè, nà ḡaa.» ¹⁴Izelayele ḡeni ma: «Li, è è-lieni peṭe, ni ti ḡeḡeḡe, ta ni faa nḡpe ge la toganiiti ba, è ḡale ma, è va ga ti-maawoo vaḡoi pò.» E Zozefe leveni ḡana, é zeḡe Geebeln nemei zu, é li Sikeme vele zòli.

¹⁵ Ti ḡomini ta zunui ta, é da dieni ḡaizie dḡḡoi zu. E gaazaḡani, é ḡe ma: «Leeni ḡa è gaiziezu?»

¹⁶ Zozefe gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Nà dieni gaiziezu. Nà è maanenēzu, ná le ga ze, ve dieni ti togani bulugi makeసు ná.» ¹⁷ Zunui ḡeni ma: «Ti zeḡeve, ti li, tḡzei ḡè menini, ti da ḡe: «Ade li Dḡtan.» » Zozefe vileni dieni kḡḡo vogi va, é da li, é ti ḡa Dḡtan.

¹⁸ Ti kaai ma ḡoozama, keēzu é maabuḡa ti va, ti yaavai ḡilini ma ga ti paa. ¹⁹ Ti ḡeni bḡḡo ma: «Se bo nui veṭe, é vaazu. ²⁰ A va, ade paa, de pili zeḡezaḡai taḡila su. Ada ḡe ma nḡ sua vilei ta ḡa é sogai, da peṭe naazu velegi ná-segiti ti vaazu ḡēēzu la.»

²¹ Sieḡi zu Luḡen naa menini la, é Zozefe maaloboni, é ḡeni pḡ, é kula ti ya. E ḡeni ti ma: «Ade mina zenvui ḡula zea.» ²² Luḡen ḡeni ti ma mḡnḡ: «À mina ḡamai vu! A seḡe, wo pili zeḡezaḡai nii zu, é tevebai zu, keḡe à mina yeeloo ma.» E ḡeni ḡisiezu ga é kizo, nii a ke é gaḡale ma, é li keeḡe vḡ be.

²³ Sieḡi zu Zozefe zeelini la dieni pḡ be, ti ná-seḡe vḡneḡi ḡulani ma. ²⁴ Ti soni, ti seḡe, ti pili zeḡezaḡai bogi zu, nii suḡakai ḡeni de, zie nḡpe ge la ḡeni su.

²⁵ Ti zeini naa voluma, ti da daamii wo. Ti ḡaazuwuzēḡeni, ti weḡe, ti Isemayeḡe nuiti ma vebei ḡa, ti da va, ti zeḡe Galaade, ta-ḡḡmeiti kasḡḡiliai ga gulu mana maku neēneḡi ma aniiti, ti ḡeni liizu ga tiye Ezipete yooi zu. ²⁶ Ná nḡ, Zuda ḡe keeḡeḡeaiti ma: «Lee ḡulanuma ḡa da sḡḡḡ, da de-leḡei vaana,

de ma namai loofu? ²⁷ Ade li, de pɔdi Isemaye le nuiti ma, de mina yeevɔofu ba, mazɔlɔ de-legei ga ga de-ma namai ta!» Keegeleaiti ti woiloni goo ma. ²⁸ Yaagoiti ti geni zegezu Madiyan, naati tevesuve, ti Zozefe menni, ti te, ti kula zegezaɣai zu, ti pɔdini Isemaye le nuiti ma ga wali gae vuufelegɔ (20), naati ti lii la Ezipete yooi zu.

²⁹ Siegi zu Luβen vaani la volu zegezaɣai laave, Zozefe la mɔ geni su. E gɔba zegeiti balini ga, iɲɔ ge leve. ³⁰ E galeni ma keegeleaiti pɔ be, e ge ti ma: «Dungoi la mɔ ná! Leeni ga ná ke?» ³¹ Ti Zozefe ná-segei zegeni, ti boli zinei gɔdaaleve, ti dɔ ma namai wu. ³² Ti ná-sege vɔnɛgi leveni ti-ge ma, ti ge ma: «Wɛɛ nii ga gi kaai! Peɛɛ, ni è-loun zunui ná-segei laade.» ³³ Zakɔbe kwɛɛni, e ge ma: «Dɔun zunui ná-segei ve! Sua vilei ta soga! Zozefe valivalia ga!» ³⁴ Zakɔbe ná-segeiti balini ga, e zaamaɣili ga saa wɔlɔ wo segei, e folo mɔinmɔin keeni ná-doun zunui ná-saa wɔlɔi ga. ³⁵ Ná-doun zunuiti ta ná-doun anzanuiti kpein ti vaani gaanɛɛɛzu, keɛ e la geni yeezeini gaanɛɛɛ nɔpe bu. E geni geɛzu ti ma: «Nà yesu wɔlɔzu, eyɛsu gè yei dɔun zunui vɔ be gɔvealaazu!» E geni ba nɔ, e da wɔlɔ ná-doun zunui zaa vai zu.

³⁶ Madiyan nuiti ti Zozefe vɔdini Ezipete yooi zu Pɔtifaal ma, Falaɣɔn ná-kundiɣi zeidai ta, masagi make nuiti ta-ɣundiɣii.

38

Zuda ta Tamaal ta-vai

¹ Naama ziegi zu, Zuda zegeni keegeleaiti ba, e li, e zeɛ Adulame zunui ta vɔ be, nii daaseigi geni

ga Giila. ² Náve Zuda Kanaan anzalopoi ta gjaani, nii keefɛ laaseigi gjeni ga Sua. E segeni ga anza, é vile polu. ³ E kogi zegeni, é doun zunu zɔɔ be. E daasei pɛɛni ga ɛɛl. ⁴ E kogi zegeni mɔnɔ, é doun zunu zɔɔ, é daasei pɛɛ ga Wɔnan. ⁵ E doun zunui zavasiei zɔɔni volu, é daasei pɛɛ ga Seela. Zuda gjeni Keziɛ siegi zu anzai sɔɔni da.

⁶ Zuda anzanui ta zegeni ná-doun zunu mɔungi ɛɛl ve, daaseigi gjeni ga Tamaal. ⁷ ɛɛl gjeni ga nu nɔu Gɔɔɔ GALAGI gjaazu. Gɔɔɔ GALAGI paani. ⁸ Zuda gjeni naazu Wɔnan ma: «Li, é vile è-lie anzai volu, è-nimɔɔi ve, sei, é pɔnɔ to è-lie va.» ⁹ Kele Wɔnan kwɛɛni ga naama lointi ti la gjezu ga tɔun nɔnɔ. Naa gja é ba, a la gjena bɛɛɛa diɛ anzai ma, é gjeni gaabelazu ga é ma dei vu zoi ma, nii a ke é mina mavofoda zɔɔ diɛ ve. ¹⁰ Nii é gjeni keezu, naa wola nɔuni Gɔɔɔ GALAGI gjaazu, naa tɔ balaa paani. ¹¹ Zuda gjeni naazu ná-doun anzai Tamaal ma: «Yena ga poanzai è-gɛɛ vɛɛi wu, eyɛsu dɔun zunui Seela wɔɔɔ.» E gjeni bɔɛzu gjana ga Seela mina za ga dieni kevele. Tamaal liini, é ze keefɛ vɛɛi wu.

¹² Sugoozani folo mɔinmɔingaa ti leve naa ma, Sua ná-doun anzanui, é ga Zuda anzai, naa zaani. Siegi zu Zuda ná-gɔɔ wo foloiti ti leveni da, é leɛni ga Timena vele ta bɔɔlai Giila, Adulame nui, ná-baalagiti maalega levezuve. ¹³ Ti gjeni Tamaal ma: «Wɛɛ, è-gɛɛmɔɔin gja leezu Timena, ná-baalagiti maalega levezuve.» ¹⁴ E ná-poanza zɛgeiti puuni, é segei veleveleni bɔɔ ma, é bɔɔ gjaazumaalɔɔɔ, é le, é ze Enayime nu leezuve Timena vɛɛi zu. Mazɔɔ é pɛɛni ga Seela wɔɔɔni niina, kele ti la

ḡeni feeni naa ya ga anzai.

¹⁵ Zuda Tamaal ḡaani ga kologolo anzanui ta ve, mazɔɔ é ḡaazuve maalɔɔḡuni. ¹⁶ E maabuḡani ba pele ḡobave, é ḡe ma: «Va bu, ḡè la ga de.» Mazɔɔ é la ḡeni kwɛeni ga ná-doun anzai ve. Naa ḡeni ma: «Leeni ḡa da fe zèa, da vilena pɔlu?» ¹⁷ E gooḡaaavoteni, é ḡe ma: «Nà boli yivo ḡila teve è ma, é ḡula nà-togani bulugi zu.» Naa ḡeni ma: «Zèe ḡa bu, keɛ da kpounma ve zèa, eyesu è teve.» ¹⁸ E gooḡaaavoteni, é ḡe ma: «Leeni ḡa nà fe è ya ga kpounmai?» E ḡeni ma: «Nii da da yeevoze da aniiti ba, naa ve zèa, ta da-ḡalui, é vee da-lukpɔi va.» Naa volu é vileni polu, naa kogi zefeni. ¹⁹ E wuzefeni, é li, é ná-seḡei vu, nii é ḡaazumaalɔɔḡuni la, é ná-poanza zefèiti seḡeni.

²⁰ Zuda boli yivoi leveni bɔlai Adulame nui vɔ ga é lii la, é kpounma aniiti kula anzanui ya. Keɛ é la ḡeni anzanui ḡaani mɔnɔ. ²¹ E náve nuiti gaazaḡani, é ḡe ti ma: «Mini ḡa kologolo anzanui ná, nii é ḡeni losu pele ḡobave Enayime?» Ti gooḡaaavoteni, ti ḡe ma: «Kologolo anzanu la de niima ada yɔḡɔzuve.» ²² E ḡaleni ma, é li, é ḡe Zuda ma: «ḡè la kaani, náve nuiti ti ḡeeve mà: «Kologolo anzanu la de ná yɔḡɔzuve neḡelein.» » ²³ Zuda ḡeni ma naazu: «É make naa va, nii é zea, de mina bɔḡɔ lɔ neḡfulasu zu. Weɛ, nɔn ḡè boli yivoi nii levega pɔ, keɛ è la kaani.»

²⁴ Alu savagɔ ḡeḡala levegai ma, ti vaani, ti ḡe Zuda ma: «È-loun anzai Tamaal kologologi ḡea, tɔ vɔɔ kogi ḡa ma, kologologi maavele ma.» Zuda ḡe ma: «À ḡula la, é ḡala.» ²⁵ Ti ḡeai ma ḡulazu la eteave, é nu leveni keemɔɔin ma, é bo ma ga: «Zunui

nii po ge ga niima ḡoligiti, naa ḡa ná-kogi mà. Nà è maanενεzu, ti veεε δεε, βε ḡa nɔnɔ ga anii, nii nu a ḡa yeevoze da aniiti ba, ta galui, ta tukpɔi niiti?»

²⁶ Zuda ti ḡaai ma, é ti ḡwεeni, é ḡε ma: «Tɔun sɔlege, é leve nɔun ba, é naa ḡεεve, tɔzei ba ga, ḡè la vaani bu, é va zeɪ dɔun zunui Seela ve.» E la mɔ ḡeni keeni, é va laa la.

²⁷ Ná-doun zɔlɔ siɛgi zeelii ma, ti kaani ga yoogiti ka ti ḡeni koozu. ²⁸ Doun zɔlɔ yeeḡḡalal zeelii ma βε, gilagi yeei ḡulani kelema. Maavie bo anzanui soni, é geze βɔigi ḡili zeei va, é ḡε ma: «Niima geleḡ ḡa é ḡulazu mɔunpa.» ²⁹ Kele é yeei lɔḡfuni mɔnɔ, βɔlai ḡula etea mɔunpa. Maavie bo anzanui ḡeni ma: «È ḡulave ga zeeḡaabaai!» Ti daasei peeni ga Peeleεe (nii poluve ga «kulazuve»). ³⁰ Naa voluma βɔlai zɔlɔni, nii geze βɔigi ḡilini zeei va. Ti naa laasei peeni ga Zeela.*

39

Zozeḡe ḡε vai Pɔtifaal vɔ βε

¹ Ti yeini ga Zozeḡe Ezipete yooi zu. Ezipete nui Pɔtifaal, masagi Falagɔn make nuiti ta-ḡundigii, naa ḡa é Zozeḡe ḡeyani Isemayele nuiti ma. ² ḡɔḡḡ GALAGI ḡeni Zozeḡe va, naa maavele ma, é ḡeni undaanεei zɔlɔsu naa kpein su, nii é βena ke. E ḡeni maligii Ezipete nui ná-pelei wu. ³ Naa peteni ga ḡɔḡḡ GALAGI ḡa tɔun ba, nii nɔpegi é ḡeni keezu, ḡɔḡḡ GALAGI ḡeni naa βεtezu zeema. ⁴ Zozeḡe zaalai zɔlɔni maligii ḡaazu, é dɔni ná-botii zu, é sei ná-pelei unda. Nii kpein é ḡeni zea, é naati

* **38:30** Zeela: daaseigi nii ti maabugaaɪ va ta «ma βɔi sɔsɔgi é volozu.»

kaliyaani ma. ⁵ E zo naama voloi ma, Pɔtifaal seidai ma ná-pɛlɛi unda, ta nii kpein é ɣeni zea, Ɔooɔɔ GALAGI tuya looni Ezipete nui Pɔtifaal ná-pɛlɛi vɛ, Zozefe maavele ma. Ɔooɔɔ GALAGI ná-tuyai ɣeni zeaɔɔligiti kpein ba, é ɣeni ga pɛlɛi wu, ɔaa kpalagaveti. ⁶ Niiti kpein ti ɣeni ga zeaɔɔli, é ti yeni Zozefe yeezu, é la mɔ ɣeni faa ɣili kɛɛzu, keni é ná-daamianigi zeɣe nɔ.

Zozefe ɣeni ga zaalamai gola vagai. ⁷ Naama vaiti pɛɛ poluma, Zozefe maliɣii anzai ɣaazuɣulani ba, é ɣɛ ma: «Laa ga ze.» ⁸ E ɣɛlɛni, é ɣɛ maliɣii anzai ma: «Pɛlɛi wu vai leve ga kɔɔɔ felegɔ, m̀aliɣii la faa nɔpɛ kwɛɛ ta zu, é ti pɛ zɛgɛ zèe zu. ⁹ E la wɔɔloni ǹun ba niima vɛlɛi wu, é la tɔ seini faa nɔpɛ ma, keni ɔa nɔ, tɔɔzei ɔa ga anzai. Nà naama vaa ɲou wolai ɣɛɛzu ɣale, gè koto zeɣe GALA daalɔɔma?» ¹⁰ Folo-o-folo é ɣeni ɔɔizu Zozefe la, é ɔa faa ɣilagi nɔ wo ma, kɛlɛ naa la ɣeni woilosu ta ma, é ɣɛlɛni ná-dakoba vai va, ga a va vile polu.

¹¹ Foloi ta, Zozefe vaani, é lɛ pɛlɛi wu, ga é ná-botii ɣɛ. Nu nɔpɛ ge la ɣeni ná, pɛlɛi wu nuiti su. ¹² E soni ná-seɣei va, é ɣɛ ma: «Laa ga ze!» Zozefe ná-seɣei yeni zea, é vɛla, é ɣula etea vɛlɛi. ¹³ Siɛgi zu é kaani la ga naa ná-seɣei yeɣa zea, é vɛla, é li ga etea vɛlɛi, ¹⁴ é ná-pɛlɛ wu nuiti tolini, é ɣɛ ti ma: «Sinigi vaa ga Ebulu nui ade vɔ, é ɔa ɔaɣula ade ma. Paavɛ pò, é ɣɛ é la ga ze, keni kpàingai. ¹⁵ Siɛgi zu é kaai la ga gè woɔɣula ga kpeei, é ná-seɣei yeɣɛ vuuni kòbavɛ, é vɛla, é li ga etea vɛlɛi.»

¹⁶ E Zozefe ná-seɣei yeni ɣɔbavɛ, eyɛsu sinigi vaa pɛlɛi wu. ¹⁷ E faa ɣilagi nɔ woni ma, é ɣɛ ma: «Ebulu nui é ga duɔi, nii è vaai la ade vɔ, paavɛ

pò ga é baagfula mà. ¹⁸ Kεε tεi gè wooɔfulaai ga kpeei, é ná-segei yege kòbave, é vela, é li ga etea velei.» ¹⁹ Kpegai ma ga anzai bɔe wooiti meni, é da gε ma: «Wεlena, naa ɔa da-luɔi kea,» Zozefe maligii wola yiiɔaawanani. ²⁰ E Zozefe zoni, é pili kasoi ɔa, ve masagi ná-kasoɔa nuiti ti makeni ná. Miná ɔa Zozefe ɔeni ná kasoi ɔa.

Zozefe gεε vai kasoi ɔa

²¹ Gɔoɔɔ GALAGI ɔeni Zozefe va, é wooɔɔɔɔladai gε be, nii a ke naa zaalai zɔɔɔ kaso ɔundigii ya. ²² Kaso ɔundigii kasoɔa nui zɔiti kpein kalivaani Zozefe ma. Faa nɔpe ge la ɔeni gεεzu toun polu. ²³ Kaso ɔundigii la mɔ ɔeni wεεzu naama vai tanɔpe ma, nii é ɔeni gεεzu Zozefe yeezu, mazɔɔɔ Gɔoɔɔ GALAGI ɔeni ba. E vaani bu, naa pe subete, nii é ɔeni keezu.

40

Falaɔɔn ná-botigε ɔundigii felegɔiti ta-zegiti

¹ Naama vaiti poluma, Ezipete masagi Falaɔɔn ná-kpɔleɔɔle gani wotigε nuiti ta-ɔundigii ta ná-daagoli wotigε nuiti ta-ɔundigii ti baagfoni ti-maligii, Ezipete masagi ma. ² Falaɔɔn yiiɔulani niima ɔundigii felegɔiti daalɔɔma, kpɔleɔɔle gani wotigε nuiti ta-ɔundigii ta daagoli wotigε nuiti ta-ɔundigii. ³ E ti vilini kasoi ɔa, masagi make nuiti ta-ɔundigii ná-pelei wu, ve Zozefe makega ɔeni de ná. ⁴ Naa ti ɔalivaani Zozefe ma, ga é da wεε ti ma. Ti yeeɔɔɔgalai ta ɔeni kasoi ɔa se.

⁵ Kpidii ta, Ezipete masagi ná-kpɔleɔɔle gani ɔundigii ta ná-daagoli ɔundigii, ti ɔeni kasoi ɔa, ti

felego pe ti segi woni, eseni ta nono ma zegi, poluve geni ti gilagilagi va. ⁶ Naa voluma zobui, Zozefe vaai ma ti vo be, e weleni ti va, ti pe ti gaazugiliai. ⁷ E Falagon na-botigē fundigiti gaazagani, ti geni toun ba maligii na-pelei wu kasoi ga, e ge ti ma: «Lee vaa zu za wo-gaazuveti joudai?» ⁸ Ti googavoteni, ti ge ma: «Gi segi woge, kele nu nape ge la na, nii a poluve wo gi ma.» Zozefe geni ti ma: «GALA tei a zoo e segiti poluveti bo baa? A wa-zegiti sugula lee ma.»

⁹ Kpolebole gani fundigii laaloni na-segi zu, e sugula Zozefe ma, e ge ma: «Na-segi zu, wele, ansago tokulugi geni kakalave. ¹⁰ Ansago tokulugi naama beke savago geni ba. Siegi zu e leteni la, ma vuai fulani, ta ma gopogiti ti leezen boigi ve. ¹¹ Falagon na-kpale wawoi geni zea zoni, ge leezinti segeni, ge ti luβa Falagon na-kpale wawoi zu, ge kpale wawoi ve Falagon ya.»

¹² Zozefe geni toun ma: «Poluve gaa: ma beke savagiti ta ga folo savagiti. ¹³ Folo savago a levena, Falagon ga dungi wuzefe, e e gaadale ma da-wotii zu. Da na-kpale wawoi zeizu zeezaamave, egevelei e geni keezu la, siegi zu e geni la ga na-kpolebole ganiiti ma fundigii. ¹⁴ Kele na e maanenezu, gize su, siegi zu e undanenezu la, nuβola ge be, e na-faa vago wo Falagon ma, nii a ke e kula niima gasoi ga. ¹⁵ Mazolo ti kulave Ebulu nuiti ta-yooi zu ga zeejaabai, ve balaagi ge la faa jou nape keeni, nii na vili kasoga ma vaa zu.»

¹⁶ Siegi zu daagoli wotigē nuiti ta-fundigii kaani la ga Zozefe segi volu vago woge, e geni ma: «Na balaa ge segi ta woge, bulu bolo savago geni zeini unma. ¹⁷ Kpologi nii gaagoozaa geni de, daami-

anigi ma zii kpein ge ɣeni su Falaɣɔn vɛ, keɛ wɔniiti ti ɣeni miizu kpɔɔgi zu, ɛ zeini ùnma.»

¹⁸ Zozefe gooɣaavoteni, ɛ ɣɛ ma: «Poluvɛ ɣaa: kpɔɔ savagɔiti ta ga folo savagɔiti. ¹⁹ Folo savagɔ a levena, Falaɣɔn ɣa dɔungi leve ɛ va, ɛ ɛ zɛɛ gului va, wɔniiti ta ɛ-ma zuai mi.»

²⁰ Foloji zavasiɛi ma, Falaɣɔn zɔɔɔ fai ma ɣoozune yeei, ɛ daamii nɛɛɛɛ wolai bɛtɛni, ɛ fe ná-botigɛ nuiti kpein bɛ. Ná-botigɛ nuiti gaazu, ɛ kpɔɔɛɔɔle gani wotigɛ nuiti ta-ɣundigɛii ɣulani, ta daaɣoli wotigɛ nuiti ta-ɣundigɛii. ²¹ E kpɔɔɛɔɔle gani ɣundigɛii vilɛni mɔnɔ ná-botii ma, ɛ da kpɔɔle wɔwɔi zeɛ Falaɣɔn yeezaama. ²² Keɛ ɛ daaɣoli wotigɛ nuiti ta-ɣundigɛii zelɛni gului va. Faiti pɛ ti vilɛni su, eɣɛvelei nɔ Zozefe ta-zegiti poluvɛti boni la. ²³ Keɛ kpɔɔɛɔɔle gani wotigɛ nuiti ta-ɣundigɛii la ɣɛni ɣizeni Zozefe zu, ɛ yeemani ma.

41

Masagi Falaɣɔn ná-segiti

¹ Kona felegɔ levegai ma, Falaɣɔn segi ta woni. Pɛtɛ: ɛ ɣɛni zie wolai Nile ɣobavɛ. ² E nike zaa lɔfela ɣaani, ti wola vagai, ti lɔɔai. Ti lɛɛni, ti ɣula zie wolai wu, ti da daamii wo tufa lɛtɛi zu, zie ɣobavɛ. ³ Nike zaa lɔfela ɣiligaa ti ɣulani zie wolai wu zɔiti poluma, ti nɔudai, ti ɣana, ti lo ti ɣobavɛ, zie wolai laavɛ. ⁴ Nike zaaiti ti nɔudai ta ti ɣanaai, naati ti nike zaa lɔfelaiti miini, niiti ti vagai, ti lɔɔai. Falaɣɔn wuunni.

⁵ E niini volu, ɛ segi velesiɛi wo. E wɛɛni, ɛ anii ɣɔpɔ dɔfela ɣa, ti ɣɛzɛai, ti vagai, ti vɔnɔgai ma lɔkulu gilagi va. ⁶ Naa voluma, ani ɣɔpɔ dɔfela

ɔ̄iligaa ti ʋɔnɔni zɔiti poluma, ti ɔooveai, ti ʋooloai ga folo ɔ̄ulazu ʋele viilei. ⁷ Ani ɔ̄ɔpɔgiti ti ɔooveai, naati ti ani ɔ̄ɔpɔ ɔ̄ɔfela ʋagɔiti kpɔleni, niiti ti ɔ̄ɔɛɛai, ti laavegai. Falaɔɔn wuunni, ɛ gaagɔ ga ɛ ɔ̄ɛa segi zu.

⁸ Sobui, Falaɔɔn ɔ̄ɛni unga wuulee, ɛ Ezipete molikulagiti ta ma ɔ̄ima nuiti kpein tolini, ɛ segiti sugula ti ma. Kele nu nɔpe ge la ɔ̄ɛni zooni, ɛ ʋa ti ʋoluwo Falaɔɔn ma. ⁹ Kpɔleɔɔle gani wotiɔ̄e ɔ̄undiḡii kpɔei zegeni, ɛ ɔ̄e Falaɔɔn ma: «Kigi loa na-faaḡaazagi zu za. ¹⁰ Yeeta ɔ̄ɛni de, Falaɔɔn yiiɔ̄aawanani na-botiḡe nuiti ma, ɛ nɔun pilini kasoi ɔ̄a masagi make nuiti ta-ɔ̄undiḡii na-pelei wu, na-o, daagoli wotiɔ̄e nuiti ta-ɔ̄undiḡii-yo. ¹¹ Kpidi ɔ̄ilagi zu, gi felegɔ pe gi segiti boni, poluɔe ɔ̄ɛni ti ʋa. ¹² Eɔulu zunu loungoi ta ɔ̄ɛni gi ʋa naɔe, masagi make nuiti ta-ɔ̄undiḡii na-duɔi, gi ga-zegiti sugulani ma, ɛ ɛɛe nɔnɔ ʋoluwonni ma. ¹³ Ti pe ti vileni su nɔ, eɔ̄eɔvelei ɛ polu woni gi ma la. Falaɔɔn pileni ʋolu na-botii ma, ɛ daagoli wotiɔ̄e nuiti ta-ɔ̄undiḡii zeɛ gului ʋa.»

Zozeɔe Falaɔɔn na-segiti poluɔe wo fai

¹⁴ Falaɔɔn Zozeɔe lolini, ti kulani kasoi ɔ̄a ga gaazuvilei. E nɔungi woni, ɛ na-segeiti maavalibo, ɛ li Falaɔɔn ʋɔ be. ¹⁵ Falaɔɔn ɔ̄ɛni Zozeɔe ma: «Ge se boge, nu nɔpe ge la zooni poluɔe wosu, kele ge menige ga da da segi ʋoluɔe wo, ni nu a sugulana ɛ ma.» ¹⁶ Zozeɔe Falaɔɔn woɔ̄aavoteni, ɛ ɔ̄e ma: «Na laade, kele GALA ka a goɔ̄aavote pagɔi ve Falaɔɔn ya.»

17 Falagɔn ɣeni Zozefe ma: «Nà-segi zu, gè ɣeni loni zie wolai Nile laave. 18 Gè nike ɔfela ɣaani, ti ɔtɔai, ti wola vagai. Ti ɔeni, ti ɣula zie wolai wu, ti ɔa daamii wo tufa ɔtei zu zie ɣobave. 19 Naa volu, nike zaa ɔfela ɣiligaa ti ɣulani, ti ɔ zɔiti polu velei, ti ɣanaai, ti wola ɣɔudai, ti-ɣɔɔgi ɣulaai ti ma, gè la ɔe ti ɣeɣala ɣaani ɣɔi zu Ezipete yooi kpein su. 20 Nike zaaiti ti ɣɔɔgi ɣulaai ti ma, ti wola ɣɔudai, naati ti nike zaa ɔfela mɔungiti miini, niiti ti ɔtɔa ɣeni de. 21 Ti ti ɔleni, ti yei ti ɣoozu, nu la vɔɔ kwεεga ga ti ɔɔve ti ɣoozu. Nike zaa ɣanaiti ti ɣɔuni nɔ, eɣevelei ti ɣeni la mɔunpa. Eyesi gè wun. 22 Naa volu zegi mɔnɔ, ani ɣɔɔ ɔfela ti laavegai, ti vagai, naati ti vɔnɔni ma ɔkulu gilagi va. 23 Naa voluma, ani ɣɔɔ ɔfela ɣiligaa ti vɔnɔni zɔiti poluma, ti ɔooveai, ti zupakai, ti vooloai ga folo ɣulazu vele viilei. 24 Ani ɣɔɔgiti ti ɔooveai, naati ti ani ɣɔɔ ɔfela vɔgɔiti kɔleni. Gè suɣulaa molikulagiti ma, keɔ nu nɔpe ge la poluve woni mà.»

25 Zozefe ɣeni Falagɔn ma: «Segi bogai è ve, toɣa ga faa ɣila nɔ. Nii GALA ge vaazu keεzu, naa ɣana é kula keɔma Falagɔn ve. 26 Nike zaa ɔfela vɔgɔiti ta ga kona ɔfelaiti, ani ɣɔɔ ɔfela vɔgɔiti ta ga kona ɔfelaiti. Se gila kpegi nɔ ve. 27 Nike zaa ɔfelaiti ti ɣanaai, ti ɣɔudai, ti ma mɔungiti poluma, naati ta ga kona ɔfela ɔalaa, ta ani ɣɔɔ ɔfelaiti ti zupakaiti, ti vooloai ga folo ɣulazu vele viilei, ta ɣεεzu ga kona ɔfela vului. 28 Eɣevelei nɔ gè boga da Falagɔn ma, nii GALA ge vaazu keεzu, naa ɣa é kulaa keɔma Falagɔn ve. 29 Peɔe, kona ɔfela laawu, daamianigi wola ɣa mɔin Ezipete yooi kpein su. 30 Pului ma ɣona ɔfelai ɣa va naati poluma, nu

ɔa yeema anii mɔin ziegi naa ma Ezipete yooi zu. Pului ɔa zooi ɔolofolo. ³¹ Pului naa ɛ vaazu, toɔa boi, nu ɔi ge la mɔ loa su vɔlo ga ni daamiani ge vooovani zooi zu. ³² Ni Falaɔɔn segi ɔaa, nɔ zeizu ɔe fele, naa ɔa ga faa ve deveai niina GALA be, ɛ vaazu ɔeezu ga suvile.

³³ «Falaɔɔn faa ɔila keena niizu, wele vaa ga ɔima nui ta, nii kelegelegai, ɛ sege, ɛ sei Ezipete yooi unda. ³⁴ Keni Falaɔɔn ani make nuiti sei zooi zu, ga ti Ezipete moloi zeizu loolusiɛi zefe ba, ani mɔin ɔona dofelaiti ma ziegiti zu. ³⁵ Kona pagɔiti su ti vaazu zeelizu, ti naama laamianigiti kpein gaale ba, Falaɔɔn nɔ-devei wu, ti moloiti gaale ba taaiti su, molo makesuveti, ti da wele ti ma. ³⁶ Daamianigi naati ta ɔe vuuni nɔ zooi ve, pulu ɔona dofelaiti be, ti vaazu Ezipete yooi zu, naa ɔa a ke nubuseiti ti mina za ga pului zooi zu.»

Zozefe ze i vai ga kundigi wolai Ezipete yooi unda

³⁷ Naama woiti ti wola neeni Falaɔɔn ta nɔbotiɔe nu wolaiti kpein be. ³⁸ Falaɔɔn ɔeni ti ma: «Ada zoo nu ɔili soɔso su nei baa ga nii ɔevele, nii GALA Zenvui a ɔe zeini su?» ³⁹ Falaɔɔn ɔeni Zozefe ma: «Tei GALA ge niima vaiti dea ga de, nu nope ge la nɔ nii a ɔegele, ɛ ɔe ga ɔima nu balaa ga ɛ ɔevele. ⁴⁰ Da ɔa ɛ ɔeezu nɔ-peleyeɔei unda, nɔ-nubuseiti kpein ta ɔolo da-logiti be. Nɔ boɔboi nɔ ɔa tevegai ɛ va, ta ge ɔe ɛ maazu ga masa kpɔkpɔgi maavele.» ⁴¹ Falaɔɔn ɔeni Zozefe ma: «Wele, ge ɛ zeida Ezipete yooi kpein unda, devei ɔa da nɔ ɛ ya.»

⁴² Falaɔɔn nɔ-masa balaɔaegi ɔulani yee va, ɛ do Zozefe yeei va. E segei looni kɔba, nii ɛ ga geze

vagɔi. E zanu kɔbu ansai vilini kɔbu. ⁴³ E tɛɛni ná-wotoloi velesiɛi zu. Tevesuve, ti da zeze kakala velei, ti da ɖe: «À vile niibiga!» Zekana Falaɖɔn Zozefe zeini la Ezipete yooi kpein unda. ⁴⁴ Falaɖɔn ɖɛni mɔnɔ Zozefe ma: «Nà ɖa gè ga Falaɖɔn! Ni da laade, nu nɔpe ge la yeevua faa wu Ezipete yooi kpein su.» ⁴⁵ Falaɖɔn Zozefe laasei pɛɛni ga Safenate-Payeneya. E Azenate zegeni, é fe zea ga anza, galagi daa ga Won, naa ná-zalaɖa ɖula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui. Zozefe liini, é leveteve, é wɛɛ Ezipete yooi ná kpein su.

⁴⁶ Zozefe ná-konagi ɖɛni niina ga puusavagɔ (30), siegi zu é liini la, é lo Ezipete masagi Falaɖɔn ɖaazu. Segeai ma Falaɖɔn ɔɔ be, é Ezipete yooi kpein subizeni. ⁴⁷ Kona dɔfelaiti daawu, niiti daamianigiti ti beteni su, zooi ba lɔnɔgi veeni ga poovamai. ⁴⁸ Zozefe kona dɔfelai ma laamianigiti kpein gaalɛni ba Ezipete yooi zu, é daamianigiti maaɔni, é pu taaiti su. E naa vuuni taai ɖilagilagi ɖoozuve, nii é ga maaɖoolii zu yooi ná-daamianigiti. ⁴⁹ Zozefe moloi ɖaalɛni ba, gola mɔin eɖe kpolodei ma jaɖaegi. Naama vuovamai maavele ma, ti looɖoni gaalu fai va, tɔɔzei nu la mɔ ɖɛni zoosu é va gaalu, tiegi latevega ɖɛni de.

Zozefe ná-dointi ta-vai

⁵⁰ Pulu ɖona mɔunpagi yeelugɔ, Won ná-zalaɖa ɖula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate zunu loun felegɔ zɔlɔni Zozefe ve. ⁵¹ Zozefe doun mɔungi laasei pɛɛni ga Manasee,* mazɔlɔ é ɖɛni ma: «GALA ge zèema nà-kpɔlɔiti kpein ma, ta kɛɛ

* **41:51** Manasee: daaseigi nii ti maaɖugaai va ta «é nu yeemazu.»

ná-pεleyeɣei kpein ma.» ⁵² E felesiei laasei pɛeni ga Efelayime.† E ɣeni ma: «Mazɔlɔ GALA ge kɛa ga kpuɣu nu, zoi naa zu, vɛ gè ziiɔlɔi zɔlɔni ná.»

Pului

⁵³ Kona dɔfelai niiti aniiti ti wola ɔɛɛni su Ezipete yooi zu, naati ti leveni. ⁵⁴ Kona dɔfela vɔlɔiti ti tɔzeini ga vaa, eɣɛvelei Zozefe boni la. Pului looni zoi kpein su, kɛɛ daamianigi ɣeni Ezipete yooi pɛ su. ⁵⁵ Siɛgi zu pului a la Ezipete yooi kpein sona da, nuɔuseiti ti bɛna kpeei loo Falaɣɔn woizu ga ti daamianigi zɔlɔ. Falaɣɔn ɣeni Ezipete nui kpein ma: «À li Zozefe vɔ bɛ, nii é bosu wo ma, wo naa ɣɛ.» ⁵⁶ Pului looni zoi kpein su. Zozefe daamiani makesuvɛti kpein daalaoni, é ɔa moloji vɔdi Ezipete nuiti ma. Pului ɣeni liizu ga ɔɔida Ezipete yooi zu. ⁵⁷ Nui ɣeni zegɛzu zoi kpein su, ti ɔa va Ezipete, Zozefe vɔ bɛ, ga ti moloji ɣeya, mazɔlɔ pului wola ɔɔini zoi kpein su.

42

Zozefe kɛɛɣɛleaiti ti vaa laa mɔungi Ezipete yooi zu

¹ Zakɔbe kaai ma ga moloji ɣa Ezipete yooi zu, é ɣeni ná-doun zunuiti ma: «Lee vaa zu wo wɛɛzu ɔɔɔ vɔ wo ɣilagilagi? ² Gè mɛnigɛ ga moloji ɣa Ezipete yooi zu. A yei, wo ta ɣeya ná ade vɛ, nii a kɛ ade yɛ vulua, ade mina za.»

³ Zozefe kɛɛɣɛloun puugɔiti ti yeini Ezipete yooi zu molo ɣeyazuɛ. ⁴ Zakɔbe la ɣeni Zozefe deɣei Benzamen vilɛni ti vɔlu, é ɣeni luazu ga faa jɔu

† 41:52 Efelayime: daaseigi nii ti maaɔuɣaai va ta «kpuɣui.»

mina gɛ la. ⁵ Izelayele ná-doun zunuiti ti gɛni zɔiti saama, niiti ti yeini molo geyazuve, mazɔɔ pului bɔini Kanaan yooi zu.

Zozefe keɛgɛleaiti polugula vai

⁶ Zozefe gɛ é gɛni devei wosu zooi zu ná kpein. Tɔ gɛ é gɛni moloí vɔdizu nuɓusei kpein ma. Zozefe keɛgɛleaiti ti vaani, ti nɔkɔ bu, ti unpile zooi ma. ⁷ Zozefe keɛgɛleaiti kaani. E ti gɔwɛni, keɛ é bɔgɔ gɛeni, eɛ é la ti gɔwɛ. E la gɛni bɔeni ti vɔ fɔɔn, é gɛni ti ma: «Mini gɛ wo zeɛeai ná?» Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Gá zeɛezu Kanaan yooi zu, gi vaave daamiani geyazu.»

⁸ Zozefe keɛgɛleaiti kwɛni, keɛ tiya mu ti la gɛni tɔun kwɛni. ⁹ Zozefe gɛgi looni segiti su, é boni, é vile ti va. E gɛni ti ma: «Wa ga nenɛgiti! Wo vaave ga wo zooi ná-zobotalazuveti sumɔ.» ¹⁰ Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Ba-o, málígíi, gɛi gi ga da-wotigɛ nuiti, gi vaave nɔ ga gi molo gɛya. ¹¹ Gi kpein gá nɔ ga zunu gɛla kpegi ná-doun zunuiti, gá ga sɔbelama nuiti, da-wotigɛ nuiti gi la ga nenɛgaa nɔ.» ¹² E gɛni ti ma: «Kpele-o, wo vaave zooi ná-zobotalazuveti sumɔsu nɔ.»

¹³ Ti gooɟaavoteni, ti gɛ ma: «Da-wotigɛ nuiti gá ga keɛgɛloun puugɔ maazu felegɔ (12), zunu gɛla kpegi ná-doun zunuiti Kanaan yooi zu. Loungo gelei, naa yege gi-gɛe vɔ be za, gila ge gɛni ná, naa la mɔ vulua.» ¹⁴ Zozefe gɛni ti ma: «Naa mu ka gè bosu wo ma, gè gɛ, wa ga nenɛgiti. ¹⁵ Wɛɛ, velegi gè vaazu wo volugulazu la. Nà gɔnazu Falagɔn ma, nii é vulua, wo la gɛlazuve ɲegɛɛin, ni wo-leɛei la vaani ve. ¹⁶ Wo zaama, à gila teve, é li, é va ga wo-leɛei. Wa ma, wo ye kasoi gɛ eyesu wo bɔe wooiti

poluḡula, nà kwεε ni gaamai ḡa wo bosu. Ni naa laade, ḡe ḡonaa Falaḡon ma, nii é vulua, wa ga nenεḡiti.» ¹⁷ E ti kpein dɔɔni υɔɔma kasoi ḡa folo savagɔ laawu.

¹⁸ Foloi zavasiεi ma, Zozεfe ḡeni ti ma: «Nɔun nà luazu GALA ba. Nii ḡe bosu wo ma, à naa ḡε, wa zenvui wo. ¹⁹ Ni wa ga sɔbelama nuiti, wo-ḡεeloin ta ye kasoi ḡa, υε wo ná, wɔun, wo li ga moloi, wo wa-υεleyεfeiti kɔnɔkula la, ²⁰ naa volu wo va pò ga wo-leḡei, naa ḡa a ke wa-βɔεiti poluḡula, wo mina za.» Ti yeezeini naa wu, ti naa ḡε.

²¹ Ti ḡeni ḡεεzu βɔḡɔ ma: «Ungo, ade ḡεευε ga sɔba nu de-leḡei letegi, mazɔɔ de ná-ziizoolεi ḡaani, siegi zu é ḡeni de maanεεεzu la, de la ḡeni woiloni ma ḡεḡεin! Naa ḡa é kea niima maanɔḡɔ vai zeelia ade ma la.» ²² Luβen kpɔεi zεḡeni, é ḡe ti ma: «Ḗè la ḡeni bosu wo ma βaa, ga: «A mina ḡama ḡula gaazu vaa ḡe ga doungoi nii?» Keε wo la ḡeni woiloni ḡɔɔ ma ḡεḡεin. Ma ḡamai ḡa niizu maḡaazaḡa ge wosu de ma.» ²³ Ti la ḡeni sugwεε ga Zozεfe ḡa gaḡaazu, mazɔɔ é βena daawooleυe nui ḡe ti yɔḡɔzu.

²⁴ Zozεfe maḡfoozani ti va, é li, é lo, é ḡa wɔɔ. E vaani volu, é βεε ti υɔ, é Simiyɔn ḡulani ti zaama, é gili ti ḡaazu. ²⁵ Zozεfe deveni ga ti ta-βɔɔiti daave ga moloi, ti εεε ná-walii la ná-βɔɔi zu, ti daamiani fe ti ya, ta mi pelei zu. Naa ḡa ti keeni. ²⁶ Ti ta-zoovaleḡiti kasɔḡilini ga moloi, ti li.

²⁷ Ti taḡila ge ná-molo βɔɔi laalaoni ga é daami-anigi ve ná-soovaleḡi ya, υε ti ḡiini ná, é weleni, é ná-walii ḡa ná-βɔɔi laavε. ²⁸ E ḡeni keεḡεleaiti ma: «Nà-walii ḡaḡaleḡe ma volu, weε leε ba nà-βɔɔi

zu!» Ti ɔ̄oozuvilini, ti ɔ̄a lua, ti ɔ̄a ɔ̄e ɔ̄oɔ̄o ma: «Leeni ɔ̄a GALA ge kea ga adeye?»

²⁹ Ti zeelini ti-ɔ̄ee Zakɔ̄be ʋɔ be, Kanaan yooi zu. Ti naa kpein suɔ̄ulani ma, nii é ɔ̄eni ga tiye. ³⁰ Ti ɔ̄eni ma: «Zunui nii é ga zooi maliɔ̄ii, kpɔ̄e ɔ̄e gi ʋɔ ga ɔ̄oɔ̄a, é gi zogɔ̄e, eɔ̄e gá ɔ̄e ga nenegiti. ³¹ Gi ɔ̄ee ɔ̄e ma: «Gá ga sɔ̄belama nuiti, gi la ga nenegaa. ³² Gá ga keeɔ̄eloun puugɔ̄ maazu felegɔ̄ (12), gi pɔ̄e ga keeɔ̄e ma. Gilagi la mɔ̄ ná, doungo gelei ɔ̄a gi-ɔ̄ee ʋɔ be za, Kanaan yooi zu.» ³³ Zunui naa é ga zooi maliɔ̄ii, kee ɔ̄e gi ma: «Pete velei ná kwɔ̄e da ga wa ga sɔ̄belama nuiti. A wo-ɔ̄eloin gila ze kɔ̄ba. A daamianigi zeɔ̄e wa-veleyeɔ̄eiti faa ma. Tɔ̄zei pului ɔ̄oɔ̄e. ³⁴ A li, wo ʋa ga wo-leɔ̄e pɔ̄. Ná kwɔ̄e ga naa maavele ga wo la ga nenegaa, kee wa ga sɔ̄belama nuiti. Ná wo-ɔ̄eloin ve wo ya, wa zoo wo ziezie zooi zu, maagili la ɔ̄ea wo ma.» »

³⁵ Siegi zu ti ta-ɔ̄oɔ̄oiti suwoni da, eɔ̄e ná-wali buun ge ɔ̄eni laani ná-ɔ̄oɔ̄o zu. Tiya-o, ti-ɔ̄ee-o, ti weleni, ti ta-wali buungi ɔ̄a, eyesu ti ɔ̄a lua. ³⁶ Ti-ɔ̄ee Zakɔ̄be ɔ̄eni ti ma: «Wa bálasu dɔ̄inti ma! Zozefe la mɔ̄ ná, Simiyɔ̄n la mɔ̄ ná mɔ̄nɔ̄, wa ga Benzamen zeɔ̄e mɔ̄nɔ̄, wo lii la! Ná nɔ̄ ɔ̄a naa kpein ge yesu ga ze.»

³⁷ Luɔ̄en ɔ̄eni keeɔ̄e ma: «Da dɔ̄un zunu felegɔ̄iti paa, ni gè la ɔ̄alení ma è ʋɔ ga Benzamen. Kaliva mà, ná ɔ̄ale ma la, gè ʋaa la è ʋɔ.» ³⁸ Zakɔ̄be ɔ̄eni ma: «Ba-o! Wo la lia ʋɔma pɔ̄e wa dɔ̄un zunui, mazɔ̄ɔ̄ die zunui zaa, tɔ̄ ɔ̄ila kpe nɔ̄ ɔ̄a é zèa niina. Ni faa ɔ̄o a maazɔ̄ɔ̄na siei zu, wo la ʋaazu bosu, wa nɔ̄undeɔ̄a ɔ̄olegiti zeizu gɔ̄vealaazu soolei zu.»

43

Zakabe vaa vai
Benzamen lii vai wu

¹ Pului gɛni liizu ga wola boida zooi zu. ² Siegi zu ti beni la ga moloi mi, nii ti zegeni la Ezipete yooi zu, Zakabe gɛni ná-doun zunuiti ma: «À gale ma, wo li, wo daamianigi tago geya ade ve.»

³ Zuda googaavoteni, é gɛ ma: «Zunui naa boni, é maabakpa, ga: «Wo la mɔ gaazulaa gaaazuve ma, keni wo-legei a ye ná wo volu, wo va.» ⁴ Ni da yeebena gi-legei va, gi li vɔɔma, gá li naazu Ezipete yooi zu, gi daamianigiti geya è ve. ⁵ Kele ni è la pɔ, è va teve, gi la kea, gi va yei pe, mazɔɔ zunui naa gɛve gi ma: «Wo la mɔ gaazulaa gaaazuve ma, keni wo-legei a ye ná wo volu, wo va.» »

⁶ Izelayele gɛni ma: «Lee vaa jɔu mu kana wo keai ga ze, wa gɛna lia gɛezu zunui naa ma, wo-gɛeloin tafili kana mɔnɔ?» ⁷ Ti googaavoteni, ti gɛ ma: «Zunui naa gi gaazaɔage ga fegelefegeleegi gá-vaiti ma, ta gá-veleyege vaiti, é gɛ ma: «Wo-gɛe ga de vulua baa? Keeɔeloun gili ka wo ve?» Gá ma, gi googaavotegi veeni naati pe su, gá la zoo gale gi kwee ga toɔa gɛ gi ma: «A li, wo va ga wo-lege zunui?» »

⁸ Zuda gɛni keegɛ Izelayele ma: «Dungoi ye ná, é li pɔ, naa ga a ke, gi wuzegɛ, gi li, ada zoo de zenvui wo, ade mina za, da-o, gi-lointi-yo, giya-o. ⁹ Nà ga gè ga zeelagai, ga nà baazu toun maazu, da maagaazaɔabo mà, ni gè la vaani la volu è vɔ, gè va pile è gakala si, gè gɛ è ya ga soba nu eyesu gɔ. ¹⁰ Ni gi la gɛni lebini eyesu niizu zeeli, é ga gi zie ná zeizu gɛ gɛgala fele.»

11 Ti-ḡεε Izelayεle ḡeni ti ma: «Tei é ḡεa ḡana, à nii ḡεna mu. A zooi ma zɔlɔ gani vagɔiti seḡena, wo ti vu wa-ḡɔlɔiti su, wo lii la ga sabalivai zunui naa vɔ, gulo maku nεεnεgi tago, ta kɔin gulo tago, ta gulu mana maku nεεnεgi, ta miilegi, ta gulu waai ma ḡεzeiti, niiti ti ga pisetasegiti ta amandegiti. 12 A walii ma vεeda felegɔi zeḡe, wo ḡale ma ga walii ti daani wa-ḡɔlɔiti daavε, tanisu kaka faa nɔ ḡeni de. 13 A wo-leḡe zunui zeḡe, wo wuzeḡe, wo ḡale ma zunui naa vɔ be. 14 GALA Zεbei-Pε-Maliḡii zaalai ve wo ya zunui naa ḡaazu, é va bu, é yeebe wo-ḡεeloin zɔi va, ta Benzamen, ga ti ḡale ma wo vɔ. Nɔun nà, ni nà valasu dɔinti ma, ḡe vala ti ma!» 15 Ti sabalivai zeḡeni, ti walii ma vεeda felegɔiti seḡe ya, ti li ga Benzamen balaa. Ti yeini Ezipete yooi zu, ti li, ti ḡɔḡ le ga Zozefe.

Zozefe keḡḡeleaiti suzo fai ga pagɔ

16 Zozefe weleni, é Benzamen ḡa ti va, é ḡe ná-naavolo unda nui ma: «Nui niiti te nà-pelei wu, suai ta vaa, è kpeḡe, è daamii ḡevele ḡeḡe, mazɔlɔ niima nuiti ta vaazu laamiizu pɔ be folo gaalḡai ma.» 17 Zunui naama vaiti kpein keeni, niiti Zozefe deveni ti ma, é liini ga numaiti Zozefe ná-pelei wu. 18 Ti luani siegi zu ti liini ga tiye la Zozefe ná-pelei wu, ti ḡeni ma: «Walii vaa ve, é ḡeni ada-ḡɔlɔiti su zɔizu. Naa ḡa ti liizu ga adeye ma, ti vala ade va ga maabaai, ti de ḡe ga duɔiti, ti da-zoovalegiti seḡe.» 19 Ti maabuḡaai ma Zozefe ná-naavolo unda nui va, ti ḡeni pɔ nu leezuve pelelavε. 20 Ti ḡeni ma: «Gi maavaayε, maliḡii! Gi vaa ná zeizu ḡe ḡila, ga gi daamianigiti geya. 21 Siegi zu gi zeeliai ma ve maanεeni ga gi ni ná kpidii, gi ḡa-ḡɔlɔiti daalaoni,

εσε ge weleni, é ná-walii gá ná-bóbi laaυε, é gfeni nò kpein ga walii naa liegò, gi pòdii looni la. Gi vaavε la volu. ²² Gi vaavε balaa ga wali giligaa, ga gi daamianigiti geya. Gi la kwεε βε gá é gá-walii laani gá-bóbiti su.»

²³ Naavolo unda nui ti woogaaυoteni, é gfe ma: «À yiilei, wo mina lua! Wa-GALAGI ve, wo-gfεε ná-GALAGI, nii é naavoloi laani wa-bóbiti su. Wa-walii zeelini zèa.» Naa volu é yeebeni Simiyon va, é lii la ti υò. ²⁴ E ti lεeni Zozεfe ná-pelei wu, é va ga ziei ti υò, ti gògòiti maagba. E daamianigi veeni balaa ta-zoovalegiti zea. ²⁵ Ti gfeni sabalivaiti kevele βεtezυ, ti da Zozεfe maaboun, é gfezυ é va folo gaalógai ma, mazóló é woni ti ma ga ta daami wosu υóma ta tiye.

²⁶ Siégi zu Zozεfe vaani la ná-pelei wu, ti sabalivai veeni zea, nii é yeni ti ya, ti vaa la, ti nòkòni bu zooli ma. ²⁷ E ti gaazagani velei ti gfevelei la, é gfe ti ma: «Wo-gfεε ma υóbzagagi, nii wo ná-fai woni, kedεge? Toǵa de vulua?» ²⁸ Ti googaaυoteni, ti gfe ma: «Da-wotigε nui gi-gfεε gfedεge, toǵa de vulua.» Ti maavεeni, ti nòkò bu. ²⁹ Zozεfe weleni, é Benzamen gá, nii é gfeni ga degei, dee ná-doun zunui. E gaazagagi woni, é gfe ma: «Wo-lege zunu gaaabelagi gaa, nii wo ná-fai woni mà?» E gfeni naa ma: «GALA ge è gaaazumaawòingá, dòn zunu!» ³⁰ Zozεfe gfulani ga suvile, mazóló degei gaa vai zu be, naa keeni wuulee, góló wòin soni. E lεeni daa velei wu, é wóló. ³¹ Naa volu é gaazυve gbani, é gfula ná. E gaaabaani é bógó zuzo, é gfeni ma: «À va ga daamianigi.»

³² Ti Zozεfe nònòi veeni zea ye, keεgfeleaiti tònòi

ɔɛ ye, Ezipete nuiti ti ɔɛni laamiizu pɔ be, naati balaa tɔnɔ veeni ti ya ye, mazɔlɔɔ Ezipete nuiti ti la ɔɛni kea, ti va laami vɔɔma ta Ebulu nuiti, ti ɔaazu kɔzɔba va ɔɛni ga naa. ³³ Zozefe keɛɔɔɔleaiti ti zeini gaazu ga ti zɔlɔɔ pelei, é zo ma mɔungi ma, é li ma ɔaabelagi vɔ. Ti ɔɛni welezu bɔɔɔ va, ti laavɔai, ti ɔilagilagi. ³⁴ Zozefe daamianigiti teveni ti vɔ, niiti ti ɔɛni ná-tabalii ɔa. Benzamen ɔɛni sɔlɔɔsu, ná zeizu ɔɛ lɔɔlu, é leve zɔiti ba. Ti bɔɔleni, ti ɔoozune ta tiye.

44

Unma vai ye fai ga Benzamen

¹ Zozefe devei nii veeni ná-naavolo unda nui ya, é ɔɛ ma: «Niima zunuiti ta-bɔlɔiti daave ga daamianigiti, eɔvelei ta zie bu la, è eɛ ná-wali la ná-bɔlɔi la. ² Ná-kpɔɔle wɔwɔi, nii é ga walii, ɔa naa la loungo gelei ná-bɔlɔi la, è pɛɛ ná-molo zɔngɔi va.» Pɛle ungi Zozefe ná-deveiti keeni.

³ Sobui, geelaalaogai ma, ti yeebeni nui niiti ba ta ta-zoovalegiti, ti li. ⁴ Ti ɔulaai ma taai va, ti maa la ɔɛni de ɔoozani, Zozefe ɔɛni ná-naavolo unda nui ma: «Wuzegɛ, li, è vile nui niiti polu. Siegi zu è ti ɔɔɔɔzu mɛnsu da, ɔa ɔɛ ti ma: «Lee vaa zu wo faa vɔgɔi zuloozu ga faa ɔɔi? ⁵ Leeni vaa zu wo mɔliɔii ná-kpɔɔle wɔwɔi unmaai, nii a ɔa bɔɔle su, é ɔa seɔɛ, é aɔɔi bɛɛ la velela vele vai zu? Faa ɔɔu wola ɔana wo keai ga ná.» »

⁶ Pɛle ungi ti ɔɔɔɔzumɛɛnni, é bɔɛ ti vɔ, eɔvelei nɔ maligii boni la ma. ⁷ Ti ɔooɔaavoteni, ti ɔɛ ma: «Leeni vaa zu mɔliɔii bɔɛzu ɔana ga naama zii? Da-wotigɛ nuiti ti la de naama ɔisie nɔpɛ boni ga ti naa ɔɛɔala vaa ɔɔu ɔɛ! ⁸ Walii gi kaani gá-bɔlɔiti daave,

gi vaave ga naa volu è vɔ, gi zege la Kanaan yooi zu. Lee vaa zu gá li mɔnɔ walii baa mu zanu unmazu è-maliḡii ná-pelei wu. ⁹ Da-wotiḡe nuiti gi zaama, zɔi nɔpe kpɔle wɔwɔi ḡulazu zeevo su, naama nui ḡa za, giya bɔḡɔi gá ḡe ga m̀aliḡii ná-duɔiti!» ¹⁰ Pɛɛ ungi ḡeni ti ma: «Naa zolooga eḡevelei wo bogai la. Zɔi nɔpe a ḡula zeevo su, naama nui ḡa ḡe ga nà-duɔi, naazu wɔun, wa ḡe ga sɔbalala nuiti.»

¹¹ Eɛe ge ḡaazuvileni, é ná-bɔɔi vile zooi ma, é daalao. ¹² Pɛɛ ungi ta-bɔɔiti suveeleni, é tɔzeini ti-ma bakologi va, é gaabela ti-ma loungoi ma. Kpɔle wɔwɔi ḡaani Benzamen ná-bɔɔi zu. ¹³ Ti ta-zegfeiti balini ga, eɛe ge ná-soovale kasɔḡili volu, ti ḡale ma taazu.

¹⁴ Zuda ta keeḡeleaiti ti zeelini Zozefe ná-pelei wu, naa ḡeni de ná-pelei wu, ti nɔkɔni bu zooi ma. ¹⁵ Zozefe ḡeni ti ma: «Leeni vaa ḡa wo keai ga nii? Wo la kwɛeni baa, ga zunui eḡevelei gè la, gè ungaiziei wo, é lo velela vele vaiti ba?» ¹⁶ Zuda gooḡaavoteni, é ḡe ma: «Lee ḡa gá bo m̀aliḡii ma? Gá bɔe ḡale? Gá bɔḡɔ maalobo ḡale? GALA ge da-wotiḡe nuiti ta-vaagaaazagi ḡula keɛma. Giya ḡaa, gi ḡea ga m̀aliḡii ná-duɔiti, giya-o, zɔi kpɔle wɔwɔi ḡaai zea-o.» ¹⁷ Keɛ Zozefe ḡeni ma: «Gè ḡizo naa ma, gè va naa ḡeḡala vaa ḡe! Nui nii kpɔle wɔwɔi ḡaai zea, naa ḡa a ḡe ga nà-duɔi. Keɛ wɔun, à li wo-ḡee vɔ ziileigi zu.»

¹⁸ Zuda maaɔufani Zozefe va, é ḡe ma: «M̀aliḡii, soma, è va bu da-wotiḡe nui bɔe è vɔ, naa mina ḡe ga da-yiḡaawana vaa wola da-wotiḡe zunui laalɔḡma, mazɔɔ è ḡeeve eḡe Falaḡɔn. ¹⁹ Mɔunpa, m̀aliḡii da-wotiḡe nuiti gaazaḡani, é ḡe gi ma: «Keeḡe ḡa wo ve nei, baa wo-ḡeeloin taḡili?» ²⁰ Gi m̀aliḡii

woofaavote ga, gi-gɛɛ ma vɔɔzaɖagi ɖa ná, ta gi-
leɖe zunu ɖilagi, nii é sɔɔɔgai pɔɔzaɖagai ma, naa
ɖiɛi zaa. Nii ɖila kpe ka zɛgai dee ya, kɛɛɖe gola
nɛai vɛ. ²¹ E ɖeni ɖa-wotiɖe nuiti gi ma: «A li, wo
vaa la pò, gè ka ga ɖaazuvɛ nà ɔɔɖi.» ²² Gi màliɖii
woofaavoteni ga, zunu loungoi la zooga é va zeɖe
kɛɛɖe va, nii naa laade, kɛɛɖe ɖa za. ²³ E ɖeni ɖa-
wotiɖe nuiti gi ma: «Ni wo-leɖei la yɛni wo vɔlu, wo
va va, wo la mɔ ɖaazulaa gáazuvɛ ma pɛ.» ²⁴ Siɛgi
zu gi ɛai ma la mɔ vɔlu ɖa-wotiɖe nui gi-gɛɛ vɔ bɛ,
gi màliɖii woointi boni ma.

²⁵ «Siɛgi zu gi-gɛɛ ɖeni ma la: «A ɖale ma, wo li, wo
daamianigi ta ɖeya ade vɛ,» ²⁶ gi goofaavoteni, gi ɖe
ma: «Gi la zooga ɖalesu ma ná, kɛni ni gi-leɖe zunui
ɖa gi va, gá yei naazu, mazɔɔ ni gi-leɖe zunui la gi
va, gi la zooga gi va ɖaazula zunui naa ɖaazuvɛ ma.»
²⁷ Da-wotiɖe nui gi-gɛɛ ɖeni gi ma: «Wo kwɛɛni ga
ànzai Lasele doun zunu felegɔ zɔɔɔni bè. ²⁸ Gilagi
ɖulani zèa, nà ɖisiɛzu ga, ɖiteɖitegi zu, ɖɔɔ zuai ta
ɖa é soni, é balivali ga, tɔzei gè la mɔ ɖeni kaani
eyɛsu zaaɖaza. ²⁹ Wa niima gelei zeɖfena mɔnɔ, wo
lii la, wo maagooza la bà, faa ɲɔu a ɖɛɛna la, wa
nɔundɛɖa ɖolegi yeizu gɔvɛalaazu soolei zu.»

³⁰ «Niizu, ni nà ɖalena ma ɖa-wotiɖe nui kèɛ vɔ bɛ,
zunu loungoi la yɛni gi vɔlu, gi va li, ta nii ti ɖiliai
ɔɔɖi va, ³¹ toɖa za. Da-wotiɖe nuiti gá ɖe ga sɔba
nuiti, ni gá ɖa-wotiɖe nui gi-gɛɛ nɔundɛɖa ɖolegi
yeina gɔvɛalaazu soolei zu. ³² E ɓude naa maazu,
nèi gè ga ɖa-wotiɖe nui, gè yeelaani doungoi ná-fai
ɖa. Gè ɖeni kèɛ ma: «Ni gè la vaani la vɔlu è vɔ, nà ɖe
ga sɔba nu è letema eyɛsu ɖɔ.»

³³ «Màliɖii, nà è maanɛɛɛzu, nèi gè ga ɖa-wotiɖe

nui, nà ye zunu loungoi votogi zu, gè ge ga maliḡii ná-duḡi, zunu loungoiti ti li ta dieni. ³⁴Nà zoo leezu ḡale kèe vḡ be, ni zunu loungoi la liini pòlu? Ee! Gè mina nimizai ḡa, nii é vaazu zeelizu kèe ma!»

45

Zozefe bḡḡ leé vai ga keeḡeleaiti

¹Zozefe la mḡ ḡeni ziēni ná wu, é va bḡḡ zuzo naati kpein gaazu, ti ḡeni loni maḡoolii zu. E woḡfulani, é ge ma: «À nuiti kpein kula!» Nu nḡpe ge la ḡeni yeni Zozefe ḡoba, sieḡi zu é ḡeni bḡḡ leezu la ga keeḡeleaiti. ²E wola woḡfulani ga ḡḡḡ, eyesu Ezipete nuiti ti meni, ma wooi zeelini Falaḡḡn ná-peleyeḡei ma.

³Zozefe ḡeni keeḡeleaiti ma: «Nà ga Zozefe! Kèe ḡa nei de vulua?» Kele keeḡeleaiti ti la ḡeni zooni ti va toun goḡḡavote, mazḡḡ ti ḡeni luazu ba, ti zasu ḡa bali gaazu. ⁴Zozefe ḡeni keeḡeleaiti ma: «Nà wo maanēnēzu, à maabuḡa bà.» Ti maabuḡani ba. E ḡeni ti ma: «Nà ḡa gè ga Zozefe, wo-ḡeeloīn, nii wo pḡdini, ti vaa la Ezipete yooi zu. ⁵Niizu, naa mina ge wo ve ga ziiḡḡḡ vaa, naa mina wo yiiḡaawana ga tei wo pḡdini. Pàave ve, nu yenvui make vai ḡa é kea GALA ge tēve ve wo luḡḡ. ⁶Mazḡḡ kona felegḡ ḡaa na, pului loai zoi zu, kona dḡḡlugḡ ḡa de ná volu, wozawoli la ḡea, baa molo leve vaa. ⁷GALA ge tēvege woun wo luḡḡ, nii a ke wo ye vulua zoi ḡa, wo-yenvui make, naa ge ga kpḡba vaa wola. ⁸Naa ḡa é ba, wa laade, wo va tēve ve, kele GALA be. E sēive ga Falaḡḡn keeḡe, é kè ga ná-pelei maliḡii, é kēve ga Ezipete yooi kpein ma ḡundiḡi wolai.

⁹ «À g̃ale ma fala, wo li k̃èè g̃oba. Wa g̃e ma: «E-loun zunui Zozefe g̃a é niima wooi laazeelizu è ma: «GALA ge s̃eida ga Ezipete yooi k̃pein maliḡii. Suvile, è va p̃ò be! ¹⁰ Da vaazu zeizu G̃osen yooi zu, è g̃e k̃òbave, da-o, è-loun zunuiti-yo, è lounlointi-yo, wa da-vaalagiti, ta da-nikeiti, é ṽee nii k̃pein ba, é ga è-g̃aligiti. ¹¹ Miná g̃a nà è-maavai p̃e k̃e ná, naa g̃a a k̃e è la vala ga ani ñape ma, da-o, da-vel̃eyeg̃ei-yo, ta nii k̃pein é ga d̃oñoi, maz̃ol̃o kona d̃õlug̃o vului g̃a de vaazu.»

¹² «Wa b̃oḡoi wo kaa ga g̃aazuve, d̃eḡei Benzamen balaa kaa ga g̃aazuve, ga nà b̃oḡoḡoi g̃a g̃e b̃ẽzu wo vo. ¹³ Gaazu unfegi k̃pein é b̃è Ezipete yooi zu, à li, wo naa zuḡula k̃èè ma, nii k̃pein wo kaa ga g̃aazu, wo naa wo ma. A suvile, wo vaa ga k̃èè ve.»

¹⁴ Naa volu, é yeevilini deḡe zunui Benzamen ḡoḡi zu, é w̃ol̃o. Benzamen yee ỹeni k̃oḡi va, é da w̃ol̃o. ¹⁵ E keeḡeleaiti k̃pein ñeeñeni balaa, é da w̃ol̃o. Naa voluma, keeḡeleaiti ti ỹepeni t̃oun p̃o.

Falaḡon Zak̃obe loli fai Ezipete yooi zu

¹⁶ Zozefe keeḡeleaiti paa vai ma wooi vazani Falaḡon ná-pelei wu. Naa ñeeñi Falaḡon ve ta ná-botiḡe nu wolaiti. ¹⁷ Falaḡon ḡeni Zozefe ma: «G̃e è-g̃ẽleaiti ma: «A wa-loganiiti kas̃ḡili, wo li Kanaan yooi zu, ¹⁸ wo wo-g̃ẽe zeḡe ta wa-vel̃eyeg̃e wu nubuseiti, naa volu wo g̃ale ma, wo va p̃ò be. Nà zoi vasuvẽti fe wo ya Ezipete yooi zu. Wa zoi ná-kulanuma vag̃oiti s̃ol̃o, wo mi.» ¹⁹ Da devei nii ve ti ya, è g̃e ti ma: «A wotoloiti seḡe Ezipete yooi zu, wo-lointi be ta wo-anzaiti. Wa wo-g̃ẽe balaa seḡe, wo va. ²⁰ Wo-yii mina ḡolog̃olo wo-g̃aligiti faa zu,

mazɔɔ anii ɔagɔiti ti Ezipete yooi zu, naati ta ɔe ga wɔnɔ.» »

²¹ Izelayele ná-dointi ti kɛɛni ɔana nɔ. Zozefe wotoloiti feeni ti ya, eɔeɔvelei Falaɔɔn ná-devei ɔeni la. E daamianigiti feeni ti ya ɔalaa, nii ta mi pelei zu. ²² E seɔe niinei veeni ti ɔilagilagi ya. E wali ɔae unsavagɔ (300) veeni Benzamen ya, ta seɔe niine ɔɔlugɔ. ²³ E soovale sine puugɔ leveni kɛɛɔe ma, ti ɔasɔɔiliai ga Ezipete anii ɔapagiti, ta soovale saa puugɔ ti ɔasɔɔiliai ga moloi, ta ɔului, ta daamianigiti kɛɛɔe ná-sie vai zu. ²⁴ Naa ɔolu, é yeebeni kɛɛɔeleaiti ba, ti li, é ɔe ti ma: «À mina ɔɔe pelei zu.»

²⁵ Ti ɔaleni ma, ti zeɔe Ezipete yooi zu, ti le Kanaan yooi zu ti-ɔe Zakɔbe ɔɔ be. ²⁶ Ti ɔeni ma: «Zozefe ɔa de vulua, toɔa é Ezipete yooi kpein unda.» Kele Zakɔbe ɔaalɛini nɔ tɔɔn, mazɔɔ é la ɔeni laani ti la. ²⁷ Ti wooiti kpein daazeelini ma, niiti Zozefe ti woni ti ma. Zakɔbe wotoloiti kaani, niiti Zozefe ti leveni seɔe vai zu. Názu ɔa ti-ɔe Zakɔbe yiileini la ɔɔɔ ma. ²⁸ Izelayele ɔeni ma: «É zolooga! Dòun zunui Zozefe ɔa de vulua! Nà liizu, gè peɔe, aisa gè ɔa za.»

46

Zakɔbe yei vai Ezipete yooi zu

¹ Izelayele vileni pelei zu, é ɔa li, é ɔe naati kpein ba, ti ɔeni ga nɔnɔi. Siɛgi zu é zeelini la Beel-Seeɔa, é zalaɔaiti kulani kɛɛɔe Izaake ná-GALAGI ɔe. ² GALA ge ɔɔeni Izelayele ɔɔ kulakɛɛmaiti su kpidii naa. E tolini, é ɔe ma: «Zakɔbe! Zakɔbe!» Izelayele gooɔaavoteni, é ɔeni ma: «Nà ɔaa!» ³ GALA

ge gfeni ma: «Nà ga GALA, è-gεε ná-GALAGI. Mina lua è lii vai zu Ezipete yooi zu, mazɔɔ náυε gá gè è gεεzu ná ga zii wola. ⁴ Nà bɔgɔi gá gè yεsu è va, de yei Ezipete yooi zu, nà bɔgɔi nɔ gá mɔnɔ gè vaazu lεεzu ga de, gè è gfula náυε. Da zaana, Zozefe gá é vaazu è-gaazuveti pεεzu ma ga tɔ bɔgɔi zeei.»

⁵ Zakɔbe zegeni Beel-Seeba. Izelayele ná-doun zunuiti ti ti-gεε Zakɔbe zegeni, ta ti-lointi, ta ti-anzaiti, ti ti lε wotoloiti su, niiti Falagɔn ti leveni ga ti ti zege ti zu. ⁶ Ti ta-logani bulugiti segeni balaa, ta ti-yeagɔligiti kpein, ti ti zɔɔɔni Kanaan yooi zu. Pele gána Zakɔbe zeelini la Ezipete yooi zu, é υεε ná-pεleyegei kpein ba. ⁷ E liini ga ná-pεleyegei kpein Ezipete yooi zu: ná-doun zunuiti, ta naati ti-loun zunuiti ta ti-loun anzanuiti, ta ná-doun anzanuiti.

*Zakɔbe ná-pεleyegei,
nii é yeini Ezipete yooi zu*

⁸ Izelayele ná-doun zunuiti daaseigiti kaa, niiti ti yeini Ezipete yooi zu, Zakɔbe ta ná-doun zunuiti.

Zakɔbe ná-doun zunu mɔungi, é sɔɔɔni, daaseigi gfeni ga Luβen. ⁹ Luβen ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Gεenɔke, Palu, Gεselon, ta Kaalemi.

¹⁰ Simiyɔn ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Yemuwεle, Yamin, Wɔgade, Yakin, Sɔgaa, ta Sayile, nii é ga Kanaan anzanui ná-doun zunui.

¹¹ Leevi ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Gεeleson, Kegate, ta Melali.

¹² Zuda ná-doun zunuiti ti gfeni ga: Eel, Wɔnan, Seela, Peelese, ta Zeela. Kelε Eel ta Wɔnanni ti zani Kanaan yooi zu. Peelese nɔnɔ ma loun zunuiti ti gfeni ga: Gεselon ta Gamule.

13 Isakaal ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Tɔla, Puva, Yɔbe, ta Simelon.

14 Zaɖulɔn ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Seelɛde, Elon, ta Yaaleyɛle.

15 Zunu lointi kana Lea ti zɔlɔɔni Zakɔbe ve Padan-Alame, é ve ti-loun anzanui Dina va. Ti-vofodaiti pe ti ɣeni ga nu vuusava maazu sava (33).

16 Gade ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Sifiyon, Gagi, Suni, Esebon, Eli, Alɔdi, ta Aleeli.

17 Aseel ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yimena, Yiseva, Yisevi, Belia, ta ti-vaazeelai Seela. Belia ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Geebeel ta Malekiyele.

18 Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Zilepa, botiɣe anzanui nii Laban feeni ná-doun anzanui Lea ya. Ti pe ti ɣeni ga nu puugɔ maazu lɔzita (16).

19 Zakɔbe anzai Lasɛle ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Zozɛfe ta Benzamen.

20 Won ná-zalaɣa ɣula nui Pɔtifeela ná-doun anzanui Azenate doun felegɔ zɔlɔɔni Zozɛfe ve Ezipete yooi zu: Manasee ta Efelayime.

21 Benzamen ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Beela, Beekɛel, Asebele, Geela, Naaman, Eyi, Lɔse, Mupime, Gupime, ta Aalede.

22 Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Lasɛle. Ti pe ti ɣeni ga nu puugɔ maazu naani (14).

23 Dan ná-doun zunui ɣeni ga: Gʊsime.

24 Nɛfetali ná-doun zunuiti ti ɣeni ga: Yaaseyele, Guni, Yeeseel, ta Sileeme.

25 Zakɔbe mavofodaiti kana ti yɔɣɔzu ta Bileɣa, botiɣe anzanui Laban feeni ná-doun anzanui Lasɛle ya. Ti pe ti ɣeni ga nu lɔfela.

26 Nuiti ti yeni Zakɔbe va, ti va Ezipete yooi zu, ti ɣulaai tɔun su, ti kpein kpɔga ɣeni ga nu

vuulɔzita maazu lɔzita (66), Zakɔbe ná-doun zu-nuiti ti-anzaiti ti la naama ɔaalugi zu. ²⁷ Zozefe ná-doun zunuiti ti zɔlɔni Ezipete yooi zu: nu felegɔ. Zakɔbe ná-pɛleyefei ma nuɓusei lieɔi é yeini Ezipete yooi zu, é ɔeni ga nu vuulɔfela (70).

Zakɔbe zeizu ɔula vai

Gɔsen yooi zu

²⁸ Zakɔbe Zuda leveni luɔɔ ɔelei Zozefe ɔɔ be, é bo ma ga é daaɔomi Gɔsen. Ti zeelias ma Gɔsen yooi zu, ²⁹ Zozefe ná-wotoloi ɔevele ɔeteni, é le su, é li Gɔsen, keeɔe Izelayele laaɔomisu. E kaai ma nɔ feya, é velee ga kɔgi, é lebi wɔlɔzu zeei naa ɔɔgi va. ³⁰ Izelayele ɔeni Zozefe ma: «Nà zoo zaazu niina, tɔzei gè è-ɔaazuve ɔaa, da de vulua!»

³¹ Zozefe ɔeni keeɔeleaiti ma, ta keeɔe ná-pɛleyefei: «Nà liizu, gè Falaɔn loo ɔisu, gè ɔe ma: «Kèeleaiti ta kèe ɔeleyefei, niiti ti ɔea Kanaan yooi zu, ti va, ti zeelia mà. ³² Niima nuiti ta ga togani make nuiti, mazɔlɔ togani lo nuiti be, ti vaave ga ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-nikeiti, ta nii kpein é ga ti-ɔɔligiti.» ³³ Siegi zu Falaɔn a wo lolina da, é ɔe wo ma: «Begele ɔa wa da ke?» ³⁴ wa gooɔaavote ga: «Da-wotiɔe nuiti ɔá ga togani lo nuiti, é tɔzei gi-ma loungo yeei ma, eyesu niizu, giya-o, gi-memewolani-yo.» Naa ɔevele ma, toɔa vaazu bu, wo ze Gɔsen yooi zu, mazɔlɔ togani lo nuiti beleeɔe Ezipete nuiti be.»

47

Lebiyai Zakɔbe ná-pɛleyefei sɔlɔni

¹ Zozefe liini, é Falaɔn loo ɔisu, é ɔe ma: «Kèe ta kèeleaiti ti vaa, ti zeɔe Kanaan yooi zu, é ve

ta-logani wolaiti ta ma goiti ba, ta nii kpein é ga tɔnɔi. Petɛ, ti lia Gɔsɛn yooi zu.» ² E nu lɔlugɔ zegeni keɛgɛleaiti su, é li, é ti lɛ ga Falagɔn. ³ Falagɔn Zozefe keɛgɛleaiti gaazaɗani, é gɛ ti ma: «Wa-wotii gɛ ga bɛgele?» Ti Falagɔn woogaaavoteni, ti gɛ ma: «Da-wotigɛ nuiti gá ga togani lo nuiti, eɗevelei gi-mɛmɛwolani ti gɛni la.» ⁴ Ti gɛni mɔnɔ Falagɔn ma: «Gi vaave lago zeizu zoi zu, tɔzei daamiani ge la mɔ da-wotigɛ nuiti ta-logani bulugiti zea, mazɔlɔ pului wola bɔive Kanaan yooi zu. Va bu, da-wotigɛ zunuiti gi ze Gɔsɛn yooi zu.»

⁵ Falagɔn gɛni Zozefe ma: «È-gɛɛ ta è-gɛleaiti paave è gɔba. ⁶ Ezipete yooi gɛ à yeema. E-gɛɛ ta è-gɛleaiti sei zoi vasuve. Ti ze Gɔsɛn yooi zu. Ni è kwɛɛ ga sɔbelama zunua ta ti zaama, ti ze nà-togani bulugiti unda.»

⁷ Zozefe vaani ga keɛgɛ Zakɔbe, é dɛɛ ga Falagɔn. Zakɔbe tuya looni Falagɔn ve. ⁸ Falagɔn gɛni Zakɔbe ma: «È-zii ma voloi ma gɔnagiti ti gɛa ga dielegɔ?» ⁹ Zakɔbe Falagɔn woogaaavoteni, é gɛ ma: «Sii ma voloi ma gɔnagiti ti gɛai sieziɛgi zu, ta ga kona ungi la puusava (130). Sii ma voloi ma gɔnagiti ti la mɔinni, ti jɔuve, ti la zeelini jɛgelein mɛmɛwolani ti-zii ma voloi ma gɔnagiti su, tɔnɔ ma ziezie voloiti.» ¹⁰ Zakɔbe tuya looni mɔnɔ Falagɔn ve, é zege naa vɔ be, é li.

¹¹ Zozefe keɛgɛ ta keɛgɛleaiti seizu gɔlani, é naa ta veeni ti ya ga tɔnɔ Ezipete yooi zu, zoi vasuve, Lamesese yooi zu, eɗevelei Falagɔn ma levei veeni la zea. ¹² Zozefe keɛgɛ ta keɛgɛleaiti kɔnɔkulani, é ti laazɔbo, ta keɛgɛ ná-pɛleyegɛi kpein, eɗevelei dointi tiegɔi gɛni la.

*Zozefe ná-botii gɛvelei
pului ma ziɛgi zu*

¹³ Daamiani ge la mɔ gɛni zooi zu ná kpein, mazɔlɔɔ pului wola bɔini. Nuɓuseiti ti gɛnani, Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, pului maavele ma. ¹⁴ Zozefe walii kpein gaalɛeni ba, é kula Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi, moloɔ volu vele zu ti gɛni geyazu. E naama walii lɛeni Falaɗɔn ná-pɛlei wu. ¹⁵ Siɛgi zu walii beni da Ezipete yooi zu ta Kanaan yooi zu, Ezipete nuiti ti vaani Zozefe vɔ bɛ, ti gɛ ma: «Daamianigi ve gi ya! Keni nɔ gi za è gɛazu, tɔɔzei walii bega?» ¹⁶ Zozefe gɛni ma: «Ni wali la mɔ ná, à wa-loganiiti fe, ná daamianigi ve wo ya wa-loganiiti potogi zu.» ¹⁷ Ti gɛni vaazu ga ta-loganiiti Zozefe vɔ. Zozefe daamianigi veeni ti ya, ta-zooiti potogi zu, ta ta-nikɛiti, ta ta-vaalagiti, ta ta-woliiti, ta ta-zoovalegiti. E daamianigi veeni ti ya gɛna naama gɔnagi, ta-loganiiti kpein potogi zu.

¹⁸ Siɛgi zu naama gɔnagi leveni da, ti vaani pɔ bɛ poluma gɔnagi, ti gɛ ma: «Gi la dɔɔɗfuzu nɛgɛlɛin mɔliɗii va ga walii bega gi ya, ta gi vaa ga togani bulugi mɔliɗii vɔ, naa bega, é yɛga gi ma nɔ ga gi vaa ga gi-ɓuseiti ta gá-yooiti, gi fe mɔliɗii ya. ¹⁹ Lee vaa zu gá li zaazu è gɛazu, giya-o, gá-yooiti-yo? Gi vɛɛna gá-yooiti ba, è gi gɛya daamianigi vɔtogiti su, gá gɛ ga Falaɗɔn ná-duɔiti, giya-o, gá-yooiti-yo. Nii balaa gá faza, naa ve gi ya, naa gɛ a kɛ gi yɛ vulua, gi mina za, gá-yooiti gaa nakai mina yɛ.»

²⁰ Zozefe Ezipete yooi kpein geyani Falaɗɔn vɛ, mazɔlɔɔ Ezipete nuiti ti ta-ɓalagiti pɔdini, ti gɛlagilagi, tɔɔzei pului bɔini ti la. Zooi gɛni ga Falaɗɔn vɔgi. ²¹ E nuɓuseiti gaalɛeni ba, é ti vu taa

wolaiti su Ezipete ɣwεpelemaveti, é zo zɔla vele, é li zɔla vele. ²² Kele é la ɣeni zalaɣa ɣula nuiti ta-yooi ɣeyani, tɔzei Falaɣɔn tɔ seini zalaɣa ɣula nuiti ta-vaa zu. Ti-ɣɔnɔgi ɣeni ga nii Falaɣɔn ɣeni feezu ti ya. Naa ɣa é ba, ti la ɣeni ta-yooiti pɔdini ɣεgelein.

²³ Zozefe ɣeni nubuseiti ma: «Gè wo ɣeyave za Falaɣɔn ve, wo veε wa-yooiti ba. Ani zuwui veε, wa zoo wo faza, wo boli wa-yooiti ba. ²⁴ Molo leve ziegi zu, wa seizu lɔlusiei ve Falaɣɔn ya, seizu naanisiei zɔiti ti ɣε ga wɔnɔ, é ɣε ga kpalagiti ba zuwui, é wo ɣɔnɔkula wa wo-lointi, ta niiti kpein ti wa-veleyegeiti bu.» ²⁵ Ti ɣeni ma: «Da ɣa è gi-yenvui yega gi ya, mazɔlɔ gi zaalai zɔlɔge mɔligii è ɣaazu, gá ɣε ga Falaɣɔn ná-duɔiti.» ²⁶ Zozefe naa ɣeni ga tɔgi Ezipete yooi kpein su, naa yege ma zaafaza, Ezipete yooiti ma zɔlɔ ganii zeizu lɔlusiei ɣa ga Falaɣɔn nɔnɔ. Keni nɔ zalaɣa ɣula nuiti ta-yooiti ka ti la ga Falaɣɔn nɔnɔ.

Zakɔbe zii ma ɣona gaabelagiti

²⁷ Izelayele nuiti ti zeini Ezipete yooi zu, Gɔsen yooi zu. Ti bɔɣɔ zɔlɔni, ti buɣu, ti wola ɣaawɔlɔ.

²⁸ Zakɔbe kona puugɔ maazu lɔfela ɣeni Ezipete yooi zu. Zakɔbe zii ma voloi kpein ge ɣeni ga kona ungila puunaani maazu lɔfela (147).

²⁹ Siegi zu saa voloi maabuɣani la, é ná-doun zunui Zozefe lolini, é ɣε ma: «Ni da va bu, è faabɔɣɔ ɣε bè, nà è maanεnεzu, yeei lɔ kpɔlai wu, è minazeɣe bè, è nebei ɣula keɛma bè, ta woogɣiladai, ga è la màaɣulua Ezipete yooi zu. ³⁰ Siegi zu gè liizu la mèmewolani pɔ, ti zaai, da kula Ezipete yooi va, è li ga ze, è màaɣulu ta-ɣabayegei zu.» Zozefe googaa voteni, é ɣε ma: «Nà ke ɣana, eɣevelei è bogai

la.» ³¹ Izelayele gɛni ma: «Gona bè.» Zozefe gɔnani bɛ. Naa volu Izelayele nɔkɔni ná-betei unbuavɛ.

48

Zakɔbe tuya loo vai Zozefe ná-doun zunu felegɔiti bɛ

¹ Naama vaiti poluma, ti vaani, ti gɛ Zozefe ma: «Wɛɛ, è-gɛɛ gɔ zeebɛzu.» E ná-doun zunu felegɔiti seɣeni ya, Manasee ta Efelayime. ² Ti liini, ti daazeeli Zakɔbe ma ga: «È-loun zunui Zozefe gɔ vaazu è vɔ bɛ.» Izelayele zuvikɛiti kpein gaalɛni ba, é wuzegɛ, é zɛi ná-betei zu. ³ Zakɔbe gɛni Zozefe ma: «GALA Zɛbɛi-Pɛ-Maliɣii gɔlani bè kelɛma Luze, Kanaan yooi zu, é tuya looni bè. ⁴ E gɛni mà: «Nà è gɛɛzu ga kpuɣu nu, gè è gɔawɔɔɔ, gè è gɛ ga zii mɔinmɔin. Nà niima yooi ve è-mavofodai vɛ, dɔun da zegena ná, toɣa gɛ gɔ ga è-mavofodai nɔnɔ.» ⁵ Doun zunu felegɔiti ti zɔɔɔgai è vɛ Ezipete yooi zu, aisa gè va va è vɔ bɛ, Efelayime ta Manasee, naati ta gɛ ga nɔnɔiti, egɛvelei nɔ Luβɛn ta Simiyɔnni ti la zèa. ⁶ Kelɛ, dointi è ti zɔɔɔga niiti poluma, naati ta gɛ ga dɔnɔiti. Ta tɔnɔ ma voganii zɔɔɔ ti-lieni ta-yooi zu. ⁷ Mazɔɔɔ gè gɛni galesu ma, gè da zegɛ Padan-Alame, Lasɛle zaani pelei zu kɔbavɛ, Kanaan yooi zu, ná maa la gɛni gɔozani gola Efelata va. Miná gɔ gè maagɔluni ná, Efelata pelei zu.» (Efelata é lolisu balaa ga Beteleyɛme.)

⁸ Izelayele wɛleni Zozefe ná-doun zunuiti ba, é gɛ ma: «Bɛni ka ga niiti?» ⁹ Zozefe keɛgɛ woogaaavoteni, é gɛ ma: «Dòun zunuiti kana, GALA ge ti vea zèa vɛ.» Izelayele gɛni ma: «Nà è maanɛɛɛzu, ti maabuɣa lɛɛ bà, ga gè tuya loo ti vɛ.»

¹⁰ Izelayele gaaazuuti maabidini pɔɔzaɔagi maavele ma, é la mɔ ɔeni wozaɔaazu fɔn. Zozefe ti zegeni, é ti maabuɔa ba. Izelayele laaveeni ti-ɔomagaveti, é ti neɛɛ. ¹¹ Izelayele ɔeni Zozefe ma: «Gè la ɔeni ɔisizu ga nà è-gaaazuve ɔa volu mɔnɔ, kele wɛɛ, GALA ge vaa bu vɔɔ gè ɔaazula è-lointi ma.»

¹² Zozefe ná-doun felegɔiti kulani keɛɔɛ niibiiti zɔɔzu, é nɔkɔ zooi ma. ¹³ Naa voluma Zozefe ti felegɔ pe segeni, é Efelayime zoni ga zeezai, é naa lo Izelayele ɔovezu velei, é Manasee zo ga ɔvei, é naa lo ga Izelayele yeezazu velei, é ti maabuɔa ba.

¹⁴ Kele Izelayele zeezai maaleni, é peɛ Efelayime unma, nii é ɔeni ga loungoi, é ɔovezu vele yeei wuzegɛ, é peɛ Manasee unma. E zeeiti gaavolani ba, anɛɛ ni Manasee ɔa é ɔeni ga doun mɔungi.

¹⁵ E tuya looni Zozefe ve, é ɔe ma:
«GALAGI niigi kèe Abalaame ta kèe Izaake ti zieni gaazu,
GALAGI nii togai tùɔɔ sɔi ma voloi pe su eyesu za,
¹⁶ geezuɔeelai nii é kɔzoga faa ɔoi kpein ma,
naa tuya loo niima zunu loungoiti be.
Ti da ti loli ga dàaseigi, ta kèeni daaseigi, Abalaame ta Izaake,
ti wola ɔaawɔɔ zooi zu ná pe.»

¹⁷ Zozefe kaani ga keɛɔɛ ɔa yeezai laazu Efelayime unma, naa la ɔeni neɛni be. E keɛɔɛ yeei zoni ga é seɔe Efelayime unma, é lii la Manasee unma velei. ¹⁸ Zozefe ɔeni keɛɔɛ ma: «Mina ke ɔana kèe, mazɔɔ nii ma gelei ɔa é ga doun mɔungi. E-yeezai la nɔungi ma.»

¹⁹ Keɛɔɛ ɔeleni, é ɔe ma: «Gè kwɛɛ, dɔun zunu, gè sugwɛɛ. Tɔ balaagi toɔa vaazu ɔeezu ga nubuse

moinmoin, gaawoolo. Kele degfe zunui gfa woolozu, é leve toun ba, mavofodaiti ta gfe ga zii wola.»

²⁰ Naama volo ná, é tuya looni ti felego ve, é gfe ma: «Izelayele nubuseiti ta wo-laaseigi wo ta-luyai zu, ti gfe ma: «GALA ge è gfe ga Efelayime ta Manasee gfevele.» » Zekana é Efelayime leveni da Manasee lugfo.

²¹ Izelayele gfeni Zozefe ma: «Saa yeei gana va zeelizu, wele GALA ka gfezu wo va, toga wo gaagale ma, é li ga woye, wo-memewolani ta-yooi zu.

²² Noun na, na Sikeme yooi zefezu, ge da donoi ma, é leve è-gfelointi tonoi va, nii ge kulani Amool nuiti zea, ga na-boga zokpoi, ta na-kilegi.»

49

Zakobe tuya loo vai

na-doun zunu puugo maazu felegoiti (12) be

¹ Zakobe na-doun zunuiti tolini, é gfe ti ma: «À gaale ba, ge faiti bo wo ma, niiti ti vaazu gfezu ga woye velela vele.»

² A gaale ba, wo woilo ma ga pagoo, Zakobe na-doun zunuiti!

A woilo wo-gfe Izelayele wooi ma!

³ Luβen, da gfa è ga doun moungi, na-zebai ta sùvikai ma moungitì, è-losuve wooloi ti pe ba, è-zebai wooloi ti pe ba.

⁴ E yeegaaabai ege zivegi, è la mo nu gitela losuve zolloga, mazoloo è leuve è-gfe laa veti zu, è na-betei gozove è leé vai zu ná.

⁵ Simiyɔn ta Leevi ta ga keɛɛlointi,
ta-woɔa zɔkpɔiti ta ga tooma aniiti.

⁶ Zii mina vɔvɛɛ ta-yaava vai va neɛɛɛin,
nà-kisiɛi mina ɔili ta-ɔaalebai va!
Mazɔɔ ti nu vaani ta-yiɔfulagi zu,
ti nikiiti kɔɔvɔlu nataiti teveni ta-unsuɔi zu.

⁷ Ta-yiɔfulagi ɔtovɛ, mazɔɔ gola nɔvɛ,
ta-yiɔbadii ɔtovɛ!
Nà ti ɔaagwɛ Zakɔbe nɔnɔiti saama,
nà ti vaza Izelayɛle zaama.

⁸ Zuda, ɔa ɔa è-ɔɛlointi ti vaazu è maamusezu.

E-yeei ɔa ɔɛ è zili nuiti kɔ poluvɛ.
E-ɔɛ ná-doun zunuiti ta ɔɛ nɔkɔsu è wu.

⁹ Zuda, dɔun zunu, ɔa ga zala zine goi,
nii é zeɛzezu paa wosuvɛ!
E niibiiti pɛɛ su, é vɛɛ, eɔɛ zalai,
eɔɛ zala zaai, ɔɛ ɔa a zoo é buzeɛɛ pɛɛzuvɛ?

¹⁰ Kundigilai ma lukpɔi la ɔulaa Zuda vɛɛyɛɛɛi va
pɛ,
anɛɛ tɔgi maazuɔaa nui ná-poogi la ɔulaa kɔɔ
yɔɔzuvɛti,
eyɛsu nii tukpɔi ga nɔnɔ naama nui va,
nuiti ti ɔolo bɛ.

¹¹ Toɔa ná-soovaleɛi ɔili leezɛn lɔkulugi va,
é ná-soovale saai ma yivoi ɔili ma lɔkulu pagɔi va.
Toɔa ná-seɛɛi gba dɔɔ ɔɛi wu,
é ná-seɛɛ maazu zeɛɛi gba leezɛin ma namai wu.

¹² Gaazuɛɛɛi kɔvɛ su ga dɔɔi,
nɔnɔi niigaiti kolevɛ.

¹³ Zabulɔn ɔa zeɛi Kpoloɔɛ Wolai ɔobavɛ yooiti su,
toɔa zeɛi zielavɛ, ɔatoiti tosvɛ,

ná-zou ɣwεpelemaυeti ta zeeli Sidɔn yooi υɔ pelei.

14 Isakaal ɣa ga soovale sinei suɓaai,
é laani togani make zasa felegɔiti zɔɣɔzuυe.

15 E ɗa ka ga ná-dooɣo bosuυe υage,
zooi wola υage.
E ɗa ɓili kasɔi wu,
é ɗa ɓɔɣɔ lo duɔlai ma wotii zu.

16 Dan ɣa ná-nuɓuseiti tukpɔɣaaleυe,
eɣe Izelayele ná-bolodai gila.

17 Dan ɣa ɣεεzu pelei zu ga kaalii,
é ɣe ga pεeɣaalii pele goi zu,
é sooi ni kɔɣɔ libiligi υa,
soo ɣɔma nui loo daazei.

18 Ee, ɢooɣɔ GALAGI, kītoge ɗa-ɣizo fai υa!

19 Toosu nuiti ta υa Gade laalɔɣɔma,
kele toɣa wuzege, é laale ti wu, é ti ziga ga ɣɔɣɔi.

20 Aseel ná-zooi zu ɣa daamianigi a ɣe ná ga ɓɔɔɔa.
Toɣa masa daamiani pagɔi kpein kula.

21 Nefetali ɣa ga dopai, é ɓɔɣɔ yeema, é ɗa vili,
é ɗa zivo υagɔiti pu.

22 Zozefe ɣa ga gwaa wulu υagɔi ma υɔnɔbai,
gwaa wulu υagɔi ma υɔnɔbai, é zieungi ɣɔbaυe.
Ma bekegiti buzeɣeυe, ti zele sigigi maazu.

23 Ti ɓaaɣoge ma, ti kilɛgiti pili ma.
Kile pili nuiti ti ɣeni ga tɔun sili nuiti.

24 Kele é ná-kilegi zoge kpaan tɔ ɓɔɣɔi,

zeeiti suloge ga Zakobe ná-Zebe-Su-ĠALAGI yeeiti,
nii é ga Izelayele make nui ta ná-fasai.

²⁵ E-ġEE ná-GALAGI zaalai zu, nii é ga da-baba nui,
GALA Zebci-Pe-Maliġii, nii a tuya loo é ve,
da tuyaiti sɔlɔ, ti zeġezu maazuve geġɔlɔgi zu,
ta tuyaiti ti ġulazu zie bomaue zooi wu,
ta doun mɔinmɔingiti ta togani bulugiti.

²⁶ E-ġEE ná-tuyaiti zeeġaabaave,
ti leve sɔlɔ nui ti tɔnɔiti ba,
eyesu é zeeli ġɔoġɔ gizeiti kweġi.
Tuyai naati ti yei Zozefe unma,
é yei, é la keġġelointi ta-ġundigii losaamaue!

²⁷ Benzamen ġa ga zuluɔui, nii é anii valizu ga,
sobui é ná-ani zogai mi,
kɔkɔi, é kɔzoganii ġaagwe.

²⁸ Naati kpein ka ti ga Izelayele ná-boloda puugo
maazu felegɔiti (12), pele ġana ti-ġEE naama bɔeiti
boni la ti ma, é da tuya loo ti ve. E tuya looni ti ve,
ese gilagilagi ta nɔnɔ ma luyai.

Zakobe zaa vai

²⁹ Naa volu é nii ma levei veeni ti ya ga: «Nà ga
va liizu kèeni pɔ, ti zaai. Wa maagfulu mèmewolani
kobave, pugi zu, é Ġete nui Efelon ná-kpalagi zu,
³⁰ Makepeela balagi ma vugi zu, Mamelee ġobave,
Kanaan yooi zu. Kpalagi naa ġa Abalaame geyani
Ġete nui Efelon ma, é ġe be ga maagfulu bosuve.
³¹ Ná nɔ ġa ti Abalaame ta anzai Sala maagfuluni ná.
Ná nɔ ġa ti Izaake ta anzai Elebeka maagfuluni ná.
Ná nɔ ġa gè Lea maagfuluni ná. ³² Kpalagi ta pugi é
ġeni su, ti ġeyaa ġeni de Ġete nui ma.»

³³ Siegi zu Zakobe beni da ga deveiti fe ná-doun zunuiti zea, é laani volu betei zu, zii looni, é za, é li memewolani pɔ ti zaai.

50

Zakobe maagfulu vai

¹ Zozefe gʒizini keɛɛɛ ɟaazuve ma. E wɔlɔni ma, é neene ga daave komagai. ² Naa volu Zozefe devei veeni dɔɟɔtɔlɔiti zea, niiti ti ɟeni ga ná-botigɛ nuiti, ga ti keɛɛɛ ɟevele bete fɔɔn. Dɔɟɔtɔlɔiti ti Izelayele ma uɔɔmai vɔɔni, ti da gulɔ maku neeneɛgi ɲɔfɔ ma. ³ Keni ta la ke ga folo uuunaanigɔ (40), yeeɟeɟalɔi naa ɟa maaneeni, é ɟe, pɔɔmai da vɔ, gulɔi da ɲɔfɔ ma. Ezipete nuiti ti ná-wɔlɔi woni folo uuulɔfela (70) laawu.

⁴ Siegi zu saa wɔlɔi ma voloiti ti leveni da, Zozefe liini, é bɔe Falaɟɔn ná-koizuve nuiti pɔ, é ɟe ti ma: «Ni wa va bu, wo faabɔɟɔ ɟe bɛ, nà wo maaneenezu ga wo li, wo niima woiti bo Falaɟɔn ma: ⁵ Kɛɛ ɟeni gè ɟona be, é ɟeni mà: Nà ga va zaazu. Da màagfulu kabayeɟei zu, nii gè bɔɔni Kanaan yooi zu. Nà pɔ gè le ná, gè kɛe maagfulu, naa volu, nà ɟalesu ma, gè va.» ⁶ Falaɟɔn gooɟaavoteni, é ɟe ma: «Le, è è-ɟee maagfulu, eɟevelei è ɟonani la tɔun be.»

⁷ Zozefe keeni ga é keɛɛɛ maagfulu, Falaɟɔn ná-botigɛ nuiti kpein ti vileni polu, ta ná-koizu ɟewolaiti, ta Ezipete yooi zu ɟewolaiti kpein, ⁸ ta Zozefe ná-peleyeɟei kpein, keɛɛɛleaiti, ta keɛɛɛ ná-peleyeɟei, doungoiti nɔ ɟa ti ti yeni Gɔsen yooi zu, é veɛ ta-logani goiti ta ma wolaiti ba. ⁹ Wotoloiti ta soo nuiti ti ɟeni Zozefe volu balaagi, naa ɟa é keeni bebeɪ wola laabaɟoni. ¹⁰ Ti zeelini Atade

molo loƒazuwe, nii é zie wolai Zuluden volu velei, ti ma maafulu bo fai wɔlɔni, ti maawui. Zozefe keɛƒe leɓini, é ke ga folo lofela, é da keɛƒe zaa wɔlɔ wo. ¹¹ Kanaan nuiti ti ƒeni zeini zooi zu, ti ƒidaani saa vai naa ƒevelei wu, nii é ƒeɛni Atade molo loƒazuwe, ti ƒeni ma: «Saa wɔlɔ biin ka ga nii kpaai Ezipete nuiti ma.» Naa ƒa é ba, ti naama molo loƒazuwe laasei peɛni ga Aɔele-Miselayime.* Adaɔe ná ƒa zie wolai Zuluden volu velei. ¹² Uele ƒana Zakɔbe ná-doun zunuiti ti ti-ƒee ná-deveiti keɛni la. ¹³ Ná-doun zunuiti ti liini la Kanaan yooi zu, ti maafuluni Makepeela balagi ma vugi zu, nii Aɔalaame geyani ƒete nui Efelon ma, ga é ƒe ga nɔnɔ ma maafulu bosuwe, Mamelee ƒobawe. ¹⁴ Zozefe beɓai ma ga keɛƒe maafulu, é ƒaleni ma Ezipete, ta keɛƒeleaiti, ta niiti kpein ti leɛni vɔɔma keɛƒe maafuluzuwe.

*Ineɛgi ƒee vai
Zozefe keɛƒeleaiti ba*

¹⁵ Zozefe keɛƒeleaiti ti kaai ma ga ti-ƒee zaa, ti ƒeni ma: «Ni sei Zozefe a ƒena, é ƒe ga ade zili nu, faa ɓɔi kpein de keɛni la, é ti votokula ade ma!» ¹⁶ Ti keela wooi leveni Zozefe ma, ti ƒe ma: «Aisa è-ƒee va za, é niima levei veeni, é ƒe ma: ¹⁷ «Wa ɓɔe Zozefe vɔ ƒani ga: Nà è maanɛɛɛzu, è-ƒeeleaiti ta-ɓamaba vai zuvaaye, ta ta-ƒotoi, mazɔlɔ ti faa ɓɔi ƒeeve ga de.» Gá è maanɛɛɛzu, è-ƒee ná-GALAGI ná-botidɛ nuiti gá-ƒotoi zuvaaye niizu!» Zozefe wɔlɔni, siegi zu ti ɓɛni pɔ la ƒana. ¹⁸ Keɛƒelointi ti vaani tiya

* **50:11** Aɔele-Miselayime: daaseigi nii ti maaɓuɓaai va ta «Ezipete nuiti ta-zaa wɔlɔ vai.»

baḡoi, ti la kaḡowu, ti ḡe ma: «Giya ḡaa, gá ga da-wotiḡe nuiti.» ¹⁹ Zozefe ḡeni ti ma: «À mina lua, ná ḡa gè GALA potogi zu baá? ²⁰ Wo ḡisiēni ga wo faa ḡou ḡe ga ze, keḡe GALA ge naa valiboni, é ke ga faa vaḡo, ga naa laazeeli, nii é ḡeēzu za, naa ḡa a ke nuḡuse moinmoin zenvui ḡizo. ²¹ Niizu, deḡemu à mina mō lua, ná wo-maavaiti pe keēzu, ta wo-lointi tōnoi.» E ti ḡaanēneni, kpōe velei ma ti vō ga paḡo.

Zozefe zaa vai

²² Zozefe zeini Ezipete, ta ná-peḡeḡei. E yēni vu-lua, ná-konagi ḡe ga unḡila puuḡo (110). ²³ Zozefe Efelayime mavofodaiti kaani, eyesu é zavagi ḡa. Manasee ná-doun zunui Makiil ná-doun zunuiti ti zolōni balaa kaḡo ma. ²⁴ Zozefe ḡeni keḡeḡeleaiti ma: «Nà ga va zaazu. Keḡe GALA ka vaazu wo ḡulazu niima yooi tei su, é li ga woye mōno zōoi naa zu, nii é ma minazeḡegi woni, é ma ḡona wo Abalaame ve, ta Izaake, ta Zakōbe.» ²⁵ Zozefe ḡeni Izelayele lointi ma: «Keḡni wo ḡona, GALA ka vaazu wo maalobosu, zeḡema nōpe ge la ba, wa le ga mà ḡaeiti, wo ti maagōoza ve va.» ²⁶ Zozefe ná-konagi ḡeai ma ga unḡila puuḡo (110), é zaani. Ti ma vōomai vōni, ti da ḡulō maku neḡeḡeḡi ḡōfo ma, ti da pooma ḡesui zu Ezipete yooi zu.

GALA Sɛvɛi
Portions of the Holy Bible in the Toma language of
Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la
Guinée Toma

copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf